TÜRKİYE YÜZYILI

TÜRKİYE YÜZYILI
maarif
MODELİ

Köklerden Geleceğe

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

T.C. BAĞCILAR KAYMAKAMLIĞI

İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL - BAĞCILAR İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

BAĞCILAR BELEDİYESİ

BAĞCILAR ULUSAL

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ KONGRESİ

Eğitimin Dönüşümü,
Geleceğin İnşası

TARİH
5–6 Kasım 2026

YER
İstanbul

TEMA
Disiplinler Arası Yaklaşım

KONGRE PROGRAMI VE BİLDİRİ ÖZET KİTABI

DÜZENLEYEN KURUM
Bağcılar İlçe
Millî Eğitim Müdürlüğü

İSTANBUL 2026

Künye

BAĞCILAR ULUSAL TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ KONGRESİ

Kongre Programı ve Bildiri Özet Kitabı

Düzenleyen kurum	Bağcılar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Çözüm ortakları	Bağcılar Belediyesi
Kongre tarihi	5–6 Kasım 2026
Kongre yeri	Bağcılar Haşmet Topaloğlu Anadolu Lisesi 15 Temmuz Mah. 1458. Sk. No 15, Bağcılar / İstanbul
Düzenleme Kurulu	Prof. Dr. Duygu UÇGUN
Bilimsel Program Koordinatörü	Dr. Yusuf ÇOPUR
Organizasyon Koordinatörü	Metin BORAHAN
Yayın dili ve kapsamı	Türkçe · 70 bildiri özeti
Hazırlanma tarihi	7 Kasım 2026
Kongre internet sitesi	https://bagcilarmaarifkongresi.com

Bildiri özetlerinin bilimsel içeriği ve ifade edilen görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir. Bu kitapta yer alan metinlerden kaynak gösterilerek yararlanılabilir.

Sunuş

Bağcılar Ulusal Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kongresi, Bağcılar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından Bağcılar Belediyesi çözüm ortaklığıyla 5–6 Kasım 2026 tarihlerinde Bağcılar Haşmet Topaloğlu Anadolu Lisesinde düzenlenmiştir.

Kongre; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde öğretim programlarını, disiplinler arası öğrenmeyi, dil ve fen eğitimini, değerler eğitimini, dijital teknolojileri, rehberliği ve kapsayıcı eğitim uygulamalarını ele alan çalışmaları bir araya getirmektedir. Ana konuşma, söyleşiler, yüz yüze ve çevrim içi bildiri oturumları ile değerlendirme oturumu bilimsel programın temel bileşenleridir.

Bu kitapta kongre kapsamında kabul edilen 70 bildirinin özeti sunulmaktadır. Bildiriler en yüksek akademik unvana göre sıralanmış; aynı grupta ilk yazar adına göre alfabetik sıra kullanılmıştır. Ortak yazarlı çalışmalarda yazarların özgün sırası korunmuştur. Her bildiri yeni sayfadan başlamakta; başlık, yazar ve kurum bilgileri, özet ve anahtar kelimeler birlikte verilmektedir. İçindekiler ve yazar dizini, kitap içinde erişimi kolaylaştırmaktadır.

Kongrenin hazırlanmasına katkı sunan kurul üyelerine, çözüm ortaklarına ve çalışmalarını paylaşan tüm bildiri yazarlarına teşekkür ederiz.

Bağcılar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü

Düzenleme Kurulu

Kongre yönetimi ve kurul üyeleri

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI
Prof. Dr. Duygu UÇGUN

BİLİMSEL PROGRAM KOORDİNATÖRÜ
Dr. Yusuf ÇOPUR

ORGANİZASYON KOORDİNATÖRÜ
Metin BORAHAN

KURUL ÜYELERİ

- Prof. Dr. Ali Rıza GÖKBUNAR
- Prof. Dr. Duygu UÇGUN
- Prof. Dr. Kemalettin DENİZ
- Prof. Dr. Sefa BULUT
- Prof. Dr. Abdulmuttalip ARPA
- Prof. Dr. Özkan SAPSAĞLAM
- Doç. Dr. Bilal ELBİR
- Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
- Doç. Dr. Yakup AYAYDIN
- Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER
- Doç. Dr. Murat Mücahit YENTÜR
- Dr. Mustafa ORHAN
- Dr. Züleyha ER
- Dr. Yusuf ÇOPUR
- Dr. Kübra ERTÜRK
- Dr. Nazife KOYUTÜRK KOÇER
- Necmeddin Eyyüpkoca
- Metin BORAHAN
- Sinem SOLAK
- Gülçin ÖZYALÇIN
- Hatice BÜKE

Bilim Kurulu

Üyeler · 1/2

Prof. Dr. Hafize KESER
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Sefa BULUT
İbn Haldun Üniversitesi

Prof. Dr. Duygu UÇGUN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Abdulmuttalip ARPA
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Prof. Dr. Münevver ÇETİN
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Özkan SAPSAĞLAM
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Rıza GÖKBUNAR
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Mücahit YENTÜR
MEB – İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü

Prof. Dr. Selhan ÖZBEY
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Bilal ELBİR
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Nuray YILMAZ SERT
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Kemalettin DENİZ
Gazi Üniversitesi

Bilim Kurulu

Üyeler · 2/2

Doç. Dr. Özgür Emre KOÇ
Hitit Üniversitesi

Dr. Hakan GÜLER
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Neslihan KOÇ
Hitit Üniversitesi

Dr. Züleyha ER
MEB

Doç. Dr. Ayşegül AYYILDIZ ASİL
Hakkâri Üniversitesi

Dr. Yusuf ÇOPUR
MEB

Doç. Dr. Okan SARIGÖZ
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Kübra ERTÜRK
MEB

Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER
Bağcılar Belediyesi

Dr. Nazife KOYUTÜRK KOÇER
MEB

Dr. Mustafa ORHAN
TÜBİTAK

Dr. Harun İsmail İNCEKARA
İstanbul Arel Üniversitesi

Dr. Kübra YENEL
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

5 Kasım 2026 Perşembe

GENEL PROGRAM

Saat	Etkinlik	Yer
10.00–11.00	**Kongre açılışı ve protokol konuşmaları**	Büyük Konferans Salonu
11.00–12.00	**Ana konuşma** — Prof. Dr. Hafize KESER Dijital Dönüşümde Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Beklentileri, Hakları ve Sorumlulukları	Büyük Konferans Salonu
12.00–13.00	Öğle Arası	Yerleşke
13.00–14.00	**Söyleşi** — Dr. Mustafa ORHAN (TÜBİTAK) Editörlük, Popüler Bilim, Popüler Bilim Çocuk Kitapları ve TÜBİTAK Projeleri **Yönlendirici**: Dr. Yusuf ÇOPUR	Büyük Konferans Salonu
14.00–14.10	Ara ve salonlara geçiş	Yerleşke
14.15–15.15	I. Paralel Bildiri Oturumları	Salon A, B, C ve Çevrim İçi Sunum Salonu
15.15–15.30	Ara	Yerleşke
15.30–16.30	II. Paralel Bildiri Oturumları	Salon A, B, C ve Çevrim İçi Sunum Salonu
16.30–16.45	Ara	Yerleşke
16.45–18.15	III. Paralel Bildiri Oturumları Yüz yüze: 16.45–17.45 Çevrim içi: 16.45–18.15	Salon A, B, C ve Çevrim İçi Sunum Salonu

6 Kasım 2026 Cuma

GENEL PROGRAM

Saat	Etkinlik	Yer
10.00–11.00	Söyleşi — Savaş Doğan (**İstanbul Ölçme Değerlendirme Merkezi Müdürü)** PISA Sonuçları Bağlamında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Matematik ve Fen Okuryazarlığı **Yönlendirici:** Metin BORAHAN	Büyük Konferans Salonu
10.00-11.30	IV. Paralel Bildiri Oturumları	Salon A, Salon B, Salon C ve Çevrim İçi Sunum Salonu
11.00–12.00	V. Paralel Bildiri Oturumları	Salon B ve Salon C
12.00–14.00	Öğle Arası	Yerleşke
14.00–15.00	**Eğitim Fakültesi Dekanları Paneli** TYMM Bağlamında Öğretmen Yetiştirmenin Geleceği: Eğitim Fakültelerinin Rolü **Yönlendirici:** Prof. Dr. Duygu UÇGUN Prof. Dr. Yusuf ALPAYDIN — Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Özkan SAPSAĞLAM — Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Muhammet BAŞTUĞ — İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dekanı	Büyük Konferans Salonu
15.10–16.00	Değerlendirme Oturumu ve Kongre Kapanışı **Oturum başkanı:** Prof. Dr. Hafize KESER Katılımcılar: Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Prof. Dr. Selhan ÖZBEY, Doç. Dr. Bilal ELBİR, Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK, Dr. Yusuf ÇOPUR, Dr. Mustafa ORHAN	Büyük Konferans Salonu

5 Kasım 2026 Perşembe

14.15–15.15 | I. Paralel Bildiri Oturumları

Salon A ve Salon B

Saat	Salon A Oturum başkanı Prof. Dr. Duygu UÇGUN	Salon B Oturum başkanı Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
14.15–14.30	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Kanıtlarının Değerlendirilmesi: Bir Doküman Analizi** Prof. Dr. Duygu UÇGUN	**Ortaokul Öğrencileri İçin Kitaba Müdahale Programı** Dr. Ergün TANLAK
14.30–14.45	**2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Eğilimlerin Dil Becerileriyle İlişkisi** Prof. Dr. Selim EMİROĞLU	**Dil Eğitiminde Yapay Zekâ Uygulamalarının Öğrenmeye Etkisi** Nur TAŞCI
14.45–15.00	**Merkezi Yönetim Yerel Yönetim İş birliği Modeli: Bağcılar Belediyesi Sürekli Eğitim Uygulamalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Değerlendirilmesi** Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER Abdullah AKTÜRKOĞLU Ebru AYDIN	**Akıl ile Duygu Arasında Bir Uzay Yolculuğu: Jules Verne ve Antoine de Saint-Exupéry'nin Eserlerinde Sözcüksel Örüntülerin Derlem Temelli Karşılaştırmalı İncelemesi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Yansımaları** Bilim Uzmanı Sefa ÇİÇEK
15.00–15.15	Bu saat aralığında sunum yoktur.	**İlkokulda Atasözü ve Deyim Öğretimine Yönelik Etkinlik Önerileri ve Sınıf İçi Uygulamalar** Songül KUZUCU

5 Kasım 2026 Perşembe

14.15–15.15 | I. Paralel Bildiri Oturumları

Salon C ve Çevrim İçi Sunum Salonu

Saat	Salon C Oturum başkanı Prof. Dr. Selhan ÖZBEY	Çevrim İçi Sunum Salonu Oturum başkanı Doç. Dr. Bilal ELBİR
14.15–14.30	**Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar: Bağlam Temelli Sorular** Dr. Zeynep AMANET ARAZ	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına Yansımaları** Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK Prof. Dr. Selhan ÖZBEY Ayşe ZEYBEK
14.30–14.45	**Maarif Modelinde Süreç Odaklı Değerlendirme: Disiplinler Arası Uygulamada Üretimsel Beceriler** Dr. Feyza APAYDIN ÖZDEMİR	**Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Yer Alan Eğilimler Açısından Doküman Analizi** Prof. Dr. Selhan ÖZBEY Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK Elif BAŞYİĞİT
14.45–15.00	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında İHL Hadis Dersinin Öğretiminde Semantik Okuma Yoluyla Eleştirel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesi** Dr. Kübra ERTÜRK	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi** Doç. Dr. Bilal ELBİR Yusuf AYDIN
15.00–15.15	**Dijital Vicdan ve Değerler Eğitiminde RADEM Mikro-dönüşüm Modeli** Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI	**İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında Açık ve Örtük Niyet Kodları: Niyet Kodu Modeli (NİKOM) Temelli Bir İçerik Analizi Değerler Eğitimi** Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇİNİCİ

5 Kasım 2026 Perşembe

15.30–16.30 | II. Paralel Bildiri Oturumları

Salon A ve Salon B

Saat	Salon A Oturum başkanı Dr. Yusuf ÇOPUR	Salon B Oturum başkanı Dr. Mustafa ORHAN
15.30–15.45	**Nâbî'nin Hayriyye'sinde İnsan Yetiştirme Tasavvuru: Değer, Davranış ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle Karşılaştırma** Doç. Dr. Bilal ELBİR	**Küresel Vatandaşlık Söyleminden Ulusal Eğitim Vizyonuna: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Singapur Karakter ve Vatandaşlık Eğitiminin Karşılaştırmalı Analizi** Dr. Sevda KIR
15.45–16.00	**"Ya Hamiyyetsiz Olaydım, Ya Param Olsa İdi!": Yazınsal Dünyada Erdem-Değer-Eylem Yolculuğu** Fatma NAMLIOĞLU	**Kavrayışın Üç Belirlenimi: Aklıselim, Kalbiselim ve Zevkiselim** Dr. Selahattin GÖLBAŞI
16.00–16.15	**Maarif Modeli Işığında Üstün Yetenekliler Eğitimi: "Volunteer Hands" Proje Örneği** Seyhan PULLUKÇU	**Lafzdan Manaya Sınıftan Hayata Kur'an Eğitimi Metodu: Bütüncül, Seviye Temelli ve Öğrenci Merkezli Bir Yaklaşım** Dr. Ayşe Ulya ÖZEK
16.15–16.30	Bu saat aralığında yüz yüze sunum yoktur.	Bu saat aralığında yüz yüze sunum yoktur.

5 Kasım 2026 Perşembe

15.30–16.30 | II. Paralel Bildiri Oturumları

Salon C ve Çevrim İçi Sunum Salonu

Saat	Salon C Oturum başkanı Prof. Dr. Selim EMİROĞLU	Çevrim İçi Sunum Salonu Oturum başkanı Dr. Vecihe SOLMAZ
15.30–15.45	**Teoriden Pratiğe ve Ortak Üretime "Zamanın Piksel Sanatı": Kadıköy Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi Sunumu, Workshop ve Karma Minyatür Sergisi Üzerinden Bütüncül Bir Sanat Eğitimi Analizi** Hülya NARSAP Leyla TEPECİK	**Öğretmenlik Kimliği ve Mesleki Gelişim Bağlamında Millî Eğitim Akademisi: Disiplinler Arası Kuramsal Bir Değerlendirme** Fatma DEMİRCİ Dr. Vecihe SOLMAZ
15.45–16.00	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Okul Kültürünün İnşasında Sanat ve Edebiyat: Okul Yöneticisinin Kültürel Liderlik Rolü** Zekeriya ÇAYHAN	**Türkçe Öğretmenlerinde Mesleki Ses Kullanımına Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Eğitsel ve Fiziksel Faktörlerin Pilot Olarak Değerlendirilmesi** Dr. Nigar KÖÇER Dr. Özge ÖZDEMİR AYLA
16.00–16.15		**Lise Öğrencilerinde Sosyotelizm ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** Sümeyye DOĞAN Dr. Volkan Alparslan KILIÇ
16.15–16.30	**Enderun Hassas Konular İçin Disiplinler Arası Eğitim Modeli: Filistin Temalı Çocuk Çalıştayı Örneği** Esin ESEN	**Yapay Zekâ ile Birlikte Düşünmek: Özel Yetenekli İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Sürecinde İnsan-Yapay Zekâ İş Birliğinin İncelenmesi** Ahmet ÖZÇELİK
16.30-16.45		**Bibliyoterapinin Eğitim Ortamlarında Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Kuramsal Bir Değerlendirme** Dr. Vecihe SOLMAZ

5 Kasım 2026 Perşembe

16.45–17.45 | III. Paralel Bildiri Oturumları

Salon A ve Salon B

Saat	Salon A Oturum başkanı Prof. Dr. Ali ERYILMAZ	Salon B Oturum başkanı Doç. Dr. Bilal ELBİR
16.45–17.00	**Pozitif Öğretmen Özelliklerinin Yordayıcısı Olarak Amaçlar İçin Mücadele Etme** Fatma BASKIN Prof. Dr. Ali ERYILMAZ	**Eğitsel Oyun Tasarımı Yoluyla Sosyal Becerilerin Öğrenme Deneyimine Dönüştürülmesi: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tasarımlarının İncelenmesi** Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ Arş. Gör. Şeyma ÇAKAR Arş. Gör. Mervenur GÜNGÖR
17.00–17.15	**Disiplinler Arası Yaklaşım ile STEM Eğitimi: Yenilikçi Öğrenme Ortamlarının Oluşturulması** Tuğçe ŞAHİNOĞLU	**Fen Bilimleri Dersinde 21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Tasarım Odaklı Düşünme Etkinlik Tasarımı** Dr. Öğr. Üyesi Seda USTA GEZER
17.15–17.30	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Öğretmenlerin Mesleki Gelişim İhtiyaçları: Disiplinler Arası Öğretim ve Yapay Zekâ Bağlamında Bir İnceleme** Dr. Orhan YILMAZ Zübeyde GÜNER	**İlkokul 4. Sınıf Disiplinler Arası Sınıf Çalışmalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Açısından İncelemesi: Likya Yolu ve Patara Örneği** Büşra Aybüke GÖÇEN KARSLI
17.30–17.45	**Sınıf Öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline İlişkin Görüşleri: Bir Literatür İncelemesi** Güler KIZILAY	**Sanattan Öğrenmeye: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Sanat, Oyun ve Yaratıcılığın Bütünleşik Öğrenmedeki Rolü** Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Zehra SALIKUTLUK YILDIZ

5 Kasım 2026 Perşembe

16.45–18.15 | III. Paralel Bildiri Oturumları

Salon C: 16.45–17.15 | Çevrim içi: 16.45–18.15

Salon C ve Çevrim İçi Sunum Salonu

Saat	Salon C Oturum başkanı Dr. Züleyha ER	Çevrim İçi Sunum Salonu Oturum başkanı Dr. Nazife KOYUTÜRK KOÇER
16.45–17.00	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Yapay Zekâ Destekli Disiplinler Arası Öğretim: Fırsatlar, Güçlükler ve Öğretmen Deneyimleri** Dr. Orhan YILMAZ	**Kaydır, Tara, Unut: Dijital Okuma Pratiklerinin Çocuklarda Çalışma Belleği ve Dikkat Üzerindeki Etkisi** Dr. Bahar YAKUT ÖZEK
17.00–17.15	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Matematik Eğitiminde Teknoloji Kullanımı: Durum Çalışması** Sahibe KADIOĞLU Prof. Dr. Mehmet GÜROL	**Fonksiyon Kavramında Süreçten Nesneye Geçiş: APOS Teorisi Çerçevesinde Kuramsal Bir Literatür İncelemesi** Mesut KOŞMAZ
17.15–17.30		**İngilizce Öğrenme Sürecinde Disiplinler Arası Bir Öğrenme Ekosistemi: IDECE Modeli Örneği** Adile CESUR
17.30–17.45		**Endemik Türlerin Edebî Metinlerde Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Disiplinler Arası Bir Yaklaşım (Alageyik ve Ters Lale Örneği)** Büşra KALDIRIM
17.45–18.00		**Türkiye Yüzyılı Maarif Model Kapsamında Yapay Zekâ ile Diyalekt Yansımalar** Sefa SEZER Doktora Öğrencisi
18.00–18.15		

6 Kasım 2026 Cuma

10.00–11.00 | IV. Paralel Bildiri Oturumları

Salon A ve Salon B

Saat	Salon A Oturum başkanı Prof. Dr. Hamza Yaşar OCAK	Salon B Oturum başkanı Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ
10.00–10.15	**Phyphox Destekli Mühendislik Tasarım Temelli STEM Fizik Laboratuvarı: 9. Sınıf Açık Hava Basıncı Konusu İçin Bir Uygulama Modeli** Doç. Dr. Erol SÜZÜK Prof. Dr. Hamza Yaşar OCAK Dr. Uğur AKBULUT	**Genel Sınıf Rehberliğinden Özelleştirilmiş Rehberliğe: MEB Rehberlik Programlarında Pedagojik Farklılaştırmanın İncelenmesi** Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ
10.15–10.30	**Yapay Zekâ Modellemesi ile Antarktika Deniz Buzullarının Geleceğinin Tahmini: Disiplinler Arası Bir İklim Bilimi Uygulaması** Ayşe KARA AYDIN Muhammed Ege SEVİNÇ	**Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi** Beyzanur ÇELİK Gülşah PABUÇÇU
10.30–10.45	**Öğrencilerin 7. Sınıf Rasyonel Sayılar Konusunda Kavram Yanılgılarının Tespit Edilmesi ve Giderilmesi** Yasin Emre CAN	**Hayır Diyebilmekten Yardım İstemeye: MEB Sınıf Rehberliği Etkinliklerinde Güvenli Yaşam ve Koruyucu Becerilerin Gelişimsel Seyri** Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ
10.45–11.00	**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi** Simge YAMAN Elifsu ÇAKICI Cemile Azra KÖSEOĞLU Ceyda ÖZDOĞAN Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ	**Psikomotorisite Temelli Oyun ve Hareket Uygulamalarının Öğrenme Sürecine Yansımaları** Fatma Esra ATAMAN

6 Kasım 2026 Cuma

10.00-11.30 | IV. Paralel Bildiri Oturumları

Salon C ve Çevrim İçi Sunum Salonu

Saat	Salon C Oturum başkanı Prof. Dr. Hatice Gülru YÜKSEL	Çevrim İçi Sunum Salonu Oturum başkanı Prof. Dr. Kemalettin DENİZ
10.00-10.15	**Farklı Sosyoekonomik Bağlamlarda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İngilizce Öğretim Programı: Öğretmen Deneyimlerine Dayalı Bir Değerlendirme** İrem DEMİRKAN Prof. Dr. Hatice Gülru YÜKSEL	**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programlarında Analitik Düşünme: Kavramsal Konum, Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme** Dr. Elif ATALAY Arş. Gör. Dr. Mülkiye Ezgi İSKENDER TOPALOĞLU
10.15-10.30	**Türkiye Ortaöğretim Müfredatında Bilgi Kuramı Dersinin Zorunlu, Felsefe Dersinin Seçmeli Yapılandırılması İçin IBDP ve MEB Karşılaştırmalı Analizi** Doğuhan Murat YÜCEL	**Estetik Duyarlılık ve Nezaket Söylemi: Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı ile Ders Kitapları Üzerine Bir Doküman İncelemesi** Dr. Ata BAYOĞLU Dr. Elif ATALAY
10.30-10.45	**"Dindar, Modern, İtaatkâr"dan "Yerli ve Millî"ye: Aşiret Mektebi Müfredatı ile Türkiye Maarif Modeli Arasında Bir Süreklilik Okuması** Yunus GÜLER	**Bakış Açısının Genişliği, Öğrenmenin Derinliği: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Bütüncül Eğitim** Fatih GÜCÜYETER
10.45-11.00		**Okul Öncesi Eğitim Programlarında Değerler: Türkiye ve Japonya Arasında Karşılaştırmalı Bir Doküman İncelemesi** Rabia Betül TAŞKIN Türker SEZER
11.00-11.15		**Bütüncül Eğitim İlkesi Doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım Dersinin Uyum Alanları ve Uygulama Potansiyeli Üzerine Kuramsal Bir Çalışma** Nurhan YİĞİT KARA
11.15-11.30		**Eğitim Hedeflerinde Koruyuculuk Kavramı** Ömer ERDEMİR

6 Kasım 2026 Cuma

11.00–12.00 | V. Paralel Bildiri Oturumları

Salon B ve Salon C

Saat	Salon B Oturum başkanı Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ	Salon C Oturum başkanı Dr. Nazife KOYUTÜRK KOÇER
11.00–11.15	**Okul Öncesinden İlkokula Gelişimsel Bir Köprü: Genel ve Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programlarında Geçiş ve Süreklilik** Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ	**Şiddet İçerikli Dijital Oyunlar Saldırganlığı Öğretir mi? Sosyal Öğrenme ve Nesne İlişkileri Perspektiflerinden Eleştirel Bir Değerlendirme** Öğr. Gör. Dr. Harun İsmail İNCEKARA
11.15–11.30	**Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Dijital Medyanın COVID-19 ve Çocukluk Çağı Aşı Tutumları Üzerindeki Karşılaştırmalı Etkisi** Bilim Uzmanı Ayşe KARA AYDIN Uzman Öğretmen Eren TUNCEL	**Beyoğlu İlçesindeki Okullarda Şiddetin Türleri, Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi** Selviye GÖKÇE Tuğba ERTEKİN YAĞCI Kübra BECERİKLİ
11.30–11.45	**Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden Hizmet Alan Velilerin Memnuniyet Düzeylerinin ve İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi** Aziz ZORLU Uzm. Psk. Hüseyin ŞAHİN Psk. Dan. Umut ARSLAN	**Dijital Oyun Bağımlılığı, Okul Devamsızlığı ve Okuldan Kopuş Riski Arasındaki İlişki: Eğitimsel İşlevsellik Odaklı Yapılandırılmış Bir Literatür İncelemesi** Metin BORAHAN Gülçin ÖZYALÇIN
11.45–12.00	**Bilmekten Deneyimlemeye: İlkokul Velilerine Yönelik Disiplinler Arası Deneyimsel Bir Grup Çalışmasının Katılımcı Görüşleriyle Değerlendirilmesi** Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Selma AKAR Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Fatma DAĞ	**Kültürel Metaforlarla Değerleri Anlamlandırmaya Yönelik Bir Durum Çalışması** Şebnem GÜRLER Mümine EREN Meltem AKDENİZLİ Yıldız Aydın YILDIZ

12.00-14.00 | ÖĞLE ARASI

14.00–15.00 Eğitim Fakültesi Dekanları Paneli (Büyük Konferans Salonunda)

“TYMM Bağlamında Öğretmen Yetiştirmenin Geleceği: Eğitim Fakültelerinin Rolü”

Yönlendirici: Prof. Dr. Duygu UÇGUN

Prof. Dr. Yusuf ALPAYDIN — Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Özkan SAPSAĞLAM — Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Muhammet BAŞTUĞ — İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dekanı

15.10-16.00 Değerlendirme Oturumu ve Kongre Kapanışı (Büyük Konferans Salonunda)

Oturum başkanı: Prof. Dr. Hafize KESER

Katılımcılar: Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Prof. Dr. Selhan ÖZBEY, Doç. Dr. Bilal ELBİR, Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK, Dr. Yusuf ÇOPUR, Dr. Mustafa ORHAN

İçindekiler

KİTAP KİMLİĞİ	
Künye	2
Sunuş	3
KURULLAR	
Düzenleme Kurulu	4
Bilim Kurulu	5
KONGRE PROGRAMI	
Genel Kongre Programı	7
Ayrıntılı Bildiri Programı	9
BİLDİRİLER VE DİZİNLER	
Bildiri Özetleri Dizini	20
Bildiri Özetleri	26
Yazar Dizini	96

Bildiri Özetleri Dizini

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Kanıtlarının Değerlendirilmesi: Bir Doküman Analizi 26
Prof. Dr. Duygu UÇGUN

Phyphox Destekli Mühendislik Tasarım Temelli STEM Fizik Laboratuvarı: 9. Sınıf Açık Hava Basıncı Konusu İçin Bir Uygulama Modeli 27
Doç. Dr. Erol SÜZÜK • Prof. Dr. Hamza Yaşar OCAK • Dr. Uğur AKBULUT

Pozitif Öğretmen Özelliklerinin Yordayıcısı Olarak Amaçlar İçin Mücadele Etme 28
Fatma BASKIN • Prof. Dr. Ali ERYILMAZ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına Yansımaları 29
Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK • Prof. Dr. Selhan ÖZBEY • Ayşe ZEYBEK

Genel Sınıf Rehberliğinden Özelleştirilmiş Rehberliğe: MEB Rehberlik Programlarında Pedagojik Farklılaştırmanın İncelenmesi 30
Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ • Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Hayır Diyebilmekten Yardım İstemeye: MEB Sınıf Rehberliği Etkinliklerinde Güvenli Yaşam ve Koruyucu Becerilerin Gelişimsel Seyri 31
Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ • Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Okul Öncesinden İlkokula Gelişimsel Bir Köprü: Genel ve Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programlarında Geçiş ve Süreklilik 32
Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ • Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Farklı Sosyoekonomik Bağlamlarda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İngilizce Öğretim Programı: Öğretmen Deneyimlerine Dayalı Bir Değerlendirme 33
İrem DEMİRKAN • Prof. Dr. Hatice Gülru YÜKSEL

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Matematik Eğitiminde Teknoloji Kullanımı: Durum Çalışması 34
Sahibe KADIOĞLU • Prof. Dr. Mehmet GÜROL

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Yer Alan Eğilimler Açısından Doküman Analizi 35
Prof. Dr. Selhan ÖZBEY • Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK • Elif BAŞYİĞİT

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Eğilimlerin Dil Becerileriyle İlişkisi 36
Prof. Dr. Selim EMİROĞLU

Nâbî'nin Hayriyye'sinde İnsan Yetiştirme Tasavvuru: Değer, Davranış ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle Karşılaştırma 37
Doç. Dr. Bilal ELBİR

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi 38
Doç. Dr. Bilal ELBİR • Yusuf AYDIN

Estetik Duyarlılık ve Nezaket Söylemi: Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı ile Ders Kitapları Üzerine Bir Doküman İncelemesi 39
Dr. Ata BAYOĞLU • Dr. Elif ATALAY

Lafızdan Manaya Sınıftan Hayata Kur'an Eğitimi Metodu: Bütüncül, Seviye Temelli ve Öğrenci Merkezli Bir Yaklaşım 40
Dr. Ayşe Ulya ÖZEK

Kaydır, Tara, Unut: Dijital Okuma Pratiklerinin Çocuklarda Çalışma Belleği ve Dikkat Üzerindeki Etkisi 41
Dr. Bahar YAKUT ÖZEK

Eğitsel Oyun Tasarımı Yoluyla Sosyal Becerilerin Öğrenme Deneyimine Dönüştürülmesi: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tasarımlarının İncelenmesi 42
Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ • Arş. Gör. Şeyma ÇAKAR • Arş. Gör. Mervenur GÜNGÖR

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programlarında Analitik Düşünme: Kavramsal Konum, Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme 43
Dr. Elif ATALAY • Arş. Gör. Dr. Mülkiye Ezgi İSKENDER TOPALOĞLU

Ortaokul Öğrencileri İçin Kitaba Müdahale Programı 44
Dr. Ergün TANLAK

Öğretmenlik Kimliği ve Mesleki Gelişim Bağlamında Millî Eğitim Akademisi: Disiplinler Arası Kuramsal Bir Değerlendirme 45
Fatma DEMİRCİ • Dr. Vecihe SOLMAZ

Maarif Modelinde Süreç Odaklı Değerlendirme: Disiplinler Arası Uygulamada Üretimsel Beceriler 46
Dr. Feyza APAYDIN ÖZDEMİR

Şiddet İçerikli Dijital Oyunlar Saldırganlığı Öğretir mi? Sosyal Öğrenme ve Nesne İlişkileri Perspektiflerinden Eleştirel Bir Değerlendirme 47
Öğr. Gör. Dr. Harun İsmail İNCEKARA

Dijital Vicdan ve Değerler Eğitiminde RADEM Mikro-dönüşüm Modeli 48
Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında İHL Hadis Dersinin Öğretiminde Semantik Okuma Yoluyla Eleştirel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesi 49
Dr. Kübra ERTÜRK

İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında Açık ve Örtük Niyet Kodları: Niyet Kodu Modeli (NİKOM) Temelli Bir İçerik Analizi Değerler Eğitimi 50
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇİNİCİ

Türkçe Öğretmenlerinde Mesleki Ses Kullanımına Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Eğitsel ve Fiziksel Faktörlerin Pilot Olarak Değerlendirilmesi 51
Dr. Nigar KÖÇER • Dr. Özge ÖZDEMİR AYLA

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Yapay Zekâ Destekli Disiplinler Arası Öğretim: Fırsatlar, Güçlükler ve Öğretmen Deneyimleri 52
Dr. Orhan YILMAZ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Öğretmenlerin Mesleki Gelişim İhtiyaçları: Disiplinler Arası Öğretim ve Yapay Zekâ Bağlamında Bir İnceleme 53
Dr. Orhan YILMAZ • Zübeyde GÜNER

Fen Bilimleri Dersinde 21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Tasarım Odaklı Düşünme Etkinlik Tasarımı 54
Dr. Öğr. Üyesi Seda USTA GEZER

Kavrayışın Üç Belirlenimi: Aklıselim, Kalbiselim ve Zevkiselim 55
Dr. Selahattin GÖLBAŞI

Küresel Vatandaşlık Söyleminden Ulusal Eğitim Vizyonuna: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Singapur Karakter ve Vatandaşlık Eğitiminin Karşılaştırmalı Analizi 56
Dr. Sevda KIR

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi . 57
Simge YAMAN • Elifsu ÇAKICI • Cemile Azra KÖSEOĞLU • Ceyda ÖZDOĞAN • Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ

Lise Öğrencilerinde Sosyotelizm ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 58
Sümeyye DOĞAN • Dr. Volkan Alparslan KILIÇ

Bibliyoterapinin Eğitim Ortamlarında Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Kuramsal Bir Değerlendirme 59
Dr. Vecihe SOLMAZ

Sanattan Öğrenmeye: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Sanat, Oyun ve Yaratıcılığın Bütünleşik Öğrenmedeki Rolü 60
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Zehra SALIKUTLUK YILDIZ

Merkezi Yönetim Yerel Yönetim İş birliği Modeli: Bağcılar Belediyesi Sürekli Eğitim Uygulamalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Değerlendirilmesi 61
Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER • Abdullah AKTÜRKOĞLU • Ebru AYDIN

Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar: Bağlam Temelli Sorular 62
Dr. Zeynep AMANET ARAZ

İngilizce Öğrenme Sürecinde Disiplinler Arası Bir Öğrenme Ekosistemi: IDECE Modeli Örneği 63
Adile CESUR

Yapay Zekâ ile Birlikte Düşünmek: Özel Yetenekli İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Sürecinde İnsan-Yapay Zekâ İş Birliğinin İncelenmesi 64
Ahmet ÖZÇELİK

Yapay Zekâ Modellemesi ile Antarktika Deniz Buzullarının Geleceğinin Tahmini: Disiplinler Arası Bir İklim Bilimi Uygulaması 65
Ayşe KARA AYDIN • Muhammed Ege SEVİNÇ

Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Dijital Medyanın COVID-19 ve Çocukluk Çağı Aşı Tutumları Üzerindeki Karşılaştırmalı Etkisi 66
Bilim Uzmanı Ayşe KARA AYDIN • Uzman Öğretmen Eren TUNCEL

Okul Öncesi Eğitim Programlarında Değerler: Türkiye ve Japonya Arasında Karşılaştırmalı Bir Doküman İncelemesi 67
Rabia Betül TAŞKIN • Türker SEZER

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden Hizmet Alan Velilerin Memnuniyet Düzeylerinin ve İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi 68
Aziz ZORLU • Uzm. Psk. Hüseyin ŞAHİN • Psk. Dan. Umut ARSLAN

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi 69
Beyzanur ÇELİK • Gülşah PABUÇÇU

İlkokul 4. Sınıf Disiplinler Arası Sınıf Çalışmalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Açısından İncelemesi: Likya Yolu ve Patara Örneği 70
Büşra Aybüke GÖÇEN KARSLI

Endemik Türlerin Edebî Metinlerde Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Disiplinler Arası Bir Yaklaşım (Alageyik ve Ters Lale Örneği) 71
Büşra KALDIRIM

Türkiye Ortaöğretim Müfredatında Bilgi Kuramı Dersinin Zorunlu, Felsefe Dersinin Seçmeli Yapılandırılması İçin IBDP ve MEB Karşılaştırmalı Analizi 72
Doğuhan Murat YÜCEL

Enderun Hassas Konular İçin Disiplinler Arası Eğitim Modeli: Filistin Temalı Çocuk Çalıştayı Örneği 73
Esin ESEN

Bakış Açısının Genişliği, Öğrenmenin Derinliği: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Bütüncül Eğitim.... 74
Fatih GÜCÜYETER

Psikomotorisite Temelli Oyun ve Hareket Uygulamalarının Öğrenme Sürecine Yansımaları 75
Fatma Esra ATAMAN

"Ya Hamiyyetsiz Olaydım, Ya Param Olsa İdi!": Yazınsal Dünyada Erdem-Değer-Eylem Yolculuğu..... 76
Fatma NAMLIOĞLU

Sınıf Öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline İlişkin Görüşleri: Bir Literatür İncelemesi
Güler KIZILAY **77**

Teoriden Pratiğe ve Ortak Üretime "Zamanın Piksel Sanatı": Kadıköy Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi Sunumu, Workshop ve Karma Minyatür Sergisi Üzerinden Bütüncül Bir Sanat Eğitimi Analizi..... 78
Hülya NARSAP • Leyla TEPECİK

Fonksiyon Kavramında Süreçten Nesneye Geçiş: APOS Teorisi Çerçevesinde Kuramsal Bir Literatür İncelemesi..... 79
Mesut KOŞMAZ

Dijital Oyun Bağımlılığı, Okul Devamsızlığı ve Okuldan Kopuş Riski Arasındaki İlişki: Eğitimsel İşlevsellik Odaklı Yapılandırılmış Bir Literatür İncelemesi 80
Metin BORAHAN • Gülçin ÖZYALÇIN

Bütüncül Eğitim İlkesi Doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım Dersinin Uyum Alanları ve Uygulama Potansiyeli Üzerine Kuramsal Bir Çalışma 81
Nurhan YİĞİT KARA

Dil Eğitiminde Yapay Zekâ Uygulamalarının Öğrenmeye Etkisi 82
Nur TAŞCI

Eğitim Hedeflerinde Koruyuculuk Kavramı 83
Ömer ERDEMİR

Akıl ile Duygu Arasında Bir Uzay Yolculuğu: Jules Verne ve Antoine de Saint-Exupéry'nin Eserlerinde Sözcüksel Örüntülerin Derlem Temelli Karşılaştırmalı İncelemesi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Yansımaları..... 84
Bilim Uzmanı Sefa ÇİÇEK

Türkiye Yüzyılı Maarif Model Kapsamında Yapay Zekâ ile Diyalekt Öğretimi: Dil Öğretim Ortamına Yansımalar 85
Sefa SEZER

Bilmekten Deneyimlemeye: İlkokul Velilerine Yönelik Disiplinler Arası Deneyimsel Bir Grup Çalışmasının Katılımcı Görüşleriyle Değerlendirilmesi 86
Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Selma AKAR • Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Fatma DAĞ

Beyoğlu İlçesindeki Okullarda Şiddetin Türleri, Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi 87
Selviye GÖKÇE • Tuğba ERTEKİN YAĞCI • Kübra BECERİKLİ

Maarif Modeli Işığında Üstün Yetenekliler Eğitimi: "Volunteer Hands" Proje Örneği..... 88
Seyhan PULLUKÇU

İlkokulda Atasözü ve Deyim Öğretimine Yönelik Etkinlik Önerileri ve Sınıf İçi Uygulamalar 89
Songül KUZUCU

Kültürel Metaforlarla Değerleri Anlamlandırmaya Yönelik Bir Durum Çalışması 90
Şebnem GÜRLER • Mümine EREN • Meltem AKDENİZLİ • Yıldız Aydın YILDIZ

Disiplinler Arası Yaklaşım ile STEM Eğitimi: Yenilikçi Öğrenme Ortamlarının Oluşturulması 91
Tuğçe ŞAHİNOĞLU

Öğrencilerin 7. Sınıf Rasyonel Sayılar Konusunda Kavram Yanılgılarının Tespit Edilmesi ve Giderilmesi..... 92
Yasin Emre CAN

"Dindar, Modern, İtaatkâr"dan "Yerli ve Millî"ye: Aşiret Mektebi Müfredatı ile Türkiye Maarif Modeli Arasında Bir Süreklilik Okuması 93
Yunus GÜLER

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Okul Kültürünün İnşasında Sanat ve Edebiyat: Okul Yöneticisinin Kültürel Liderlik Rolü 94
Zekeriya ÇAYHAN

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metinleri 95
Başöğretmen Dr. Yıldız YENEN AVCI

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Kanıtlarının Değerlendirilmesi: Bir Doküman Analizi

Prof. Dr. Duygu UÇGUN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2026 yılında güncellenen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme kanıtlarını; yapıları, temel dil becerileriyle ilişkileri ve ölçme-değerlendirme anlayışı bakımından incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilen çalışmada doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın temel inceleme birimini Programın 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde yer alan toplam 24 temasındaki "Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)" bölümleri oluşturmaktadır. Bununla birlikte tema düzeyinde elde edilen bulguların, programın genel yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilebilmesi için öğrenme kanıtlarına ilişkin genel uygulama esasları, yazma sürecine ilişkin açıklamalar ve ölçme-değerlendirme araçlarının örneklendirildiği Ek 3 bölümü de incelenmiştir. Tema düzeyindeki öğrenme kanıtları "soru temelli, başarım (performans) temelli, ürün temelli, bilişsel gösterime dayalı, yapılandırılmış ilişkilendirme/sınıflama ve öz düzenlemeye dayalı kanıtlar" biçiminde sınıflandırılmış; değerlendirme ve izleme araçları, öğrenme kanıtlarından ayrı ele alınmıştır. Bulgular, 24 temanın "Öğrenme Kanıtları" bölümlerinde soru temelli kanıtların 23, performans ve ürün temelli kanıtların 22'şer, öz düzenlemeye dayalı kanıtların 20 ve bilişsel gösterime dayalı kanıtların 19 temada yer aldığını göstermiştir. Tema düzeyinde yapılandırılmış ilişkilendirme/sınıflama kanıtına rastlanmamış; ancak Ek 3'te bu kapsamda değerlendirilebilecek ölçme araçlarının örneklendirildiği belirlenmiştir. Anlama becerilerinde soru temelli ve bilişsel gösterime dayalı; anlatma becerilerinde ise başarım ve ürün temelli kanıtların öne çıktığı tespit edilmiştir. Tema düzeyindeki açıklamalarda geri bildirimin sadece iki temada açıkça yer aldığı, geri bildirim sonrası ürün veya başarımın yeniden düzenlenmesine yönelik bir sürecin ise bulunmadığı belirlenmiştir. Buna karşılık programın genel uygulama esaslarında geri bildirim, biçimlendirici değerlendirmenin temel bileşeni olarak tanımlanmakta; yazma sürecinde öğretmen ve akran dönütlerinden yararlanılarak metnin gözden geçirilmesi, düzeltilmesi ve yeniden yapılandırılması öngörülmektedir. Sonuçlar, programın genelinde benimsenen ölçme-değerlendirme yaklaşımının tema düzeyindeki öğrenme kanıtlarına aynı açıklık ve kapsamda yansımadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türkçe dersi öğretim programı, öğrenme kanıtları, ölçme ve değerlendirme, biçimlendirici değerlendirme

Phyphox Destekli Mühendislik Tasarım Temelli STEM Fizik Laboratuvarı: 9. Sınıf Açık Hava Basıncı Konusu İçin Bir Uygulama Modeli

Doç. Dr. Erol SÜZÜK
Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hamza Yaşar OCAK
Marmara Üniversitesi
Dr. Uğur AKBULUT

Özet

Bu çalışmanın amacı, lise fizik öğretiminde mühendislik tasarım süreci, mobil sensör teknolojileri ve kanıta dayalı problem çözmeyi bütünleştiren Phyphox destekli bir STEM laboratuvarı modeli geliştirmektir. Çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin beceri temelli, disiplinler arası ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmiş öğrenme yaklaşımı dikkate alınarak yürütülen bir tasarım ve geliştirme çalışmasıdır. Tasarım sürecinde fiziksel kavram, problem durumu, ölçülebilir değişken, mobil sensörle veri toplama, kanıta dayalı açıklama ve yeniden tasarım bileşenleri ortak bir öğrenme döngüsü içinde yapılandırılmıştır. Modelin örnek uygulaması, 9. sınıf fizik dersi Akışkanlar ünitesindeki açık hava basıncı konusu üzerinden geliştirilmiştir. Uygulamada öğrencilerin, şeffaf bir kap içinde bulunan ve ağzı atmosfere açık bırakılan balonun belirli koşullarda neden şişik kalabildiğine ilişkin tahmin üretmeleri, olayı gözlemlemeleri ve kap içindeki basınç değişimini akıllı telefonun barometre sensörü ile Phyphox uygulaması üzerinden incelemeleri öngörülmektedir. Tasarım süreci sonucunda "problem–tahmin–ölçüm–kanıt–fiziksel açıklama–tasarım–test–yeniden tasarım" aşamalarından oluşan döngüsel bir laboratuvar modeli oluşturulmuştur. Geliştirilen örnek uygulamada, şeffaf bir kap içinde oluşturulan basınç değişimi Phyphox aracılığıyla izlenmekte ve balonun gözlenen davranışı sensörden elde edilen nicel verilerle ilişkilendirilmektedir. Böylece öğrencilerin tahminlerini gözlem ve ölçüm verileri temelinde değerlendirebilecekleri, fiziksel açıklamalar geliştirebilecekleri ve çözüm önerilerini yeniden sınayabilecekleri bir öğrenme ortamı tasarlanmıştır. Mobil telefon sensörünün kullanılmasıyla ayrıca, ayrı bir ölçüm sistemi gerektirmeden basınç değişimlerinin gerçek zamanlı olarak izlenebileceği düşük maliyetli ve erişilebilir bir deney ortamı amaçlanmıştır. Sonuç olarak geliştirilen model, doğrudan gözlenemeyen basınç değişimlerinin mobil sensörlerle incelenmesini ve fizik bilgisinin problem çözme ve tasarım sürecinde kullanılmasını amaçlayan bir laboratuvar yaklaşımı önermektedir. Çalışmanın, beceri temelli fizik öğretimi, veri okuryazarlığı ve mühendislik tasarımının bütünleştirilmesine örnek oluşturabileceği; modelin etkililiğinin ise sonraki çalışmalarda ampirik olarak incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: fizik eğitimi, Phyphox, STEM eğitimi, açık hava basıncı, mühendislik tasarımı

Pozitif Öğretmen Özelliklerinin Yordayıcısı Olarak Amaçlar İçin Mücadele Etme

Fatma BASKIN
Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ali ERYILMAZ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin amaçlar için mücadele etme düzeylerinin sınıf içi pozitif öğretmenlik davranışlarını yordama gücünü belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2025-2026 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki kamu okullarında görev yapan, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen 412 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu, Amaçlar İçin Mücadele Ölçeği ve Pozitif Öğretmen Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analiziyle çözümlenmiştir. Ölçeklerin iç tutarlılığı Cronbach alfa katsayısıyla sınanmıştır. Bulgular, öğretmenlerin amaçlar için mücadele etme ve pozitif öğretmenlik davranışı düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Amaçlar İçin Mücadele Ölçeğinin mücadele etme, amaca bağlanma ve mücadeleyi bırakma alt boyutları ile pozitif öğretmenlik davranışı arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları, bu üç alt boyutun birlikte pozitif öğretmenlik davranışındaki toplam varyansın önemli bir bölümünü anlamlı biçimde açıkladığını ortaya koymuştur. Modeldeki en güçlü yordayıcının mücadele etme boyutu olduğu, bunu sırasıyla amaca bağlanma ve mücadeleyi bırakma boyutlarının izlediği belirlenmiştir. Bu bulgu, öğretmenlik performansının yalnızca pedagojik bilgi ve deneyimle değil, bireyin amaçlarına bağlılığı ve azmiyle de ilişkili olduğunu göstermektedir. Bulgular doğrultusunda, hizmet içi eğitim programlarının öğretmenlerin amaç bağlılığını, öz düzenleme becerilerini ve mesleki kararlılıklarını destekleyecek içeriklerle zenginleştirilmesi; okul rehberlik servisleri aracılığıyla umut ve öz yeterlik gibi pozitif psikoloji değişkenlerini güçlendiren psikoeğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca gelecek araştırmalarda boylamsal desenlerin kullanılması, farklı okul türlerinde karşılaştırmalı çalışmalar yürütülmesi ve psikolojik sermaye, mesleki adanmışlık gibi değişkenlerin bu ilişkideki aracı rolünün test edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: pozitif eğitim, pozitif öğretmen davranışları, amaçlar için mücadele, azim, kamu okulları

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına Yansımaları

Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Selhan ÖZBEY
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Ayşe ZEYBEK

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında hazırlanan Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını sosyal-duygusal öğrenme becerileri açısından inceleyerek, söz konusu becerilerin programda ele alınış biçimini ve programa yansımalarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin dağılımı, alt boyutları, sınıf düzeylerine göre görünümü ve öğrenme çıktılarıyla ilişkisi incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri kaynağını TYMM doğrultusunda hazırlanan Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı oluşturmuştur. Verilerin analizinde TYMM'de tanımlanan sosyal-duygusal öğrenme becerileri çerçevesi esas alınmış; beceriler "Benlik Becerileri", "Sosyal Yaşam Becerileri" ve "Ortak/Birleşik Beceriler" olmak üzere üç ana boyut altında incelenmiştir. Programda 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde yer alan öğrenme çıktıları, içerikler ve öğrenme-öğretme yaşantıları incelenerek sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin doğrudan veya dolaylı biçimde temsil edilme durumları belirlenmiştir. Elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri kullanılarak betimsel olarak analiz edilmiş ve sınıf düzeyleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin programın öğrenme çıktıları, içerikleri ve öğrenme-öğretme yaşantılarıyla farklı düzeylerde ilişkilendirildiği görülmüştür. Benlik Becerilerinin kendini tanıma, kendini düzenleme ve kendine uyarlama; Sosyal Yaşam Becerilerinin iletişim, iş birliği ve sosyal farkındalık; Ortak/Birleşik Becerilerin ise uyum, esneklik ve sorumlu karar verme süreçleriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Sınıf düzeyleri açısından, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda farklı yoğunluk ve bağlamlarda ele alındığı, ancak sınıf düzeyleri arasında süreklilik gösteren bir yapı sergilediği görülmüştür. Sonuç olarak, Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin TYMM çerçevesi doğrultusunda farklı boyut ve bağlamlarda ele alındığı görülmüştür. Bu doğrultuda, Lise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının uygulanma sürecinde sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin farklı sınıf düzeylerindeki yansımalarının izlenmesi ve bu becerilerin öğrenme-öğretme süreçlerinde nasıl ele alındığının ortaya konulmasına yönelik uygulama temelli araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: öğretim programı, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, doküman analizi, beden eğitimi ve spor

Genel Sınıf Rehberliğinden Özelleştirilmiş Rehberliğe: MEB Rehberlik Programlarında Pedagojik Farklılaştırmanın İncelenmesi

Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Özet

Sınıf rehberliği, öğrencilerin akademik, sosyal-duygusal ve kariyer gelişimlerini destekleyen gelişimsel ve önleyici okul hizmetlerinin temel bileşenlerinden biridir. Bununla birlikte öğrencilerin gelişimsel özellikleri, öğrenme hızları, hazırbulunuşlukları ve destek gereksinimleri farklılaştığında ortak rehberlik kazanımlarının nasıl öğretileceği de farklılaşmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan okul öncesi ve ilkokul sınıf rehberlik etkinlikleri ile hafif düzey zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için geliştirilen özel eğitim anaokulu ve özel eğitim ilkokulu Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programlarını karşılaştırarak genel rehberlikten özelleştirilmiş rehberliğe geçişte ortaya çıkan pedagojik farklılaştırmayı belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımında doküman incelemesi olarak desenlenmiştir. Dört resmî MEB dokümanı; öğretim yöntem ve teknikleri, materyal kullanımı, etkinliklerin yapılandırılması, öğrenci katılımı, tekrar, bireysel uyarlama, aile katılımı ve ölçme-değerlendirme boyutlarında karşılaştırmalı içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, genel ve özelleştirilmiş programlarda okula uyum, kendini tanıma, kişiler arası ilişkiler, duygular, güvenli yaşam, sorumluluk, toplumsal katılım ve mesleki farkındalık gibi ortak gelişimsel alanların korunduğunu göstermektedir. Buna karşılık özelleştirilmiş programlarda pedagojik düzenlemelerin belirgin biçimde yoğunlaştığı görülmüştür. Özel eğitim programlarında kazanımların öğrencilerin hazırbulunuşluklarına göre basamaklandırıldığı; soyut içeriklerin görseller, oyunlar, kartlar, kukla veya karakterler aracılığıyla somutlaştırıldığı; öğrenci katılımının uygulama ve atölye etkinlikleriyle desteklendiği ve tekrarın sistematik bir öğretim ilkesi olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca genel rehberlik etkinliklerine kıyasla aile katılımı, bireysel uyarlama ve rehber öğretmen/psikolojik danışman, sınıf öğretmeni, özel eğitim öğretmeni ve veli iş birliğine dayalı süreç değerlendirmesinin daha belirgin ve yapılandırılmış olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak özelleştirilmiş sınıf rehberliğinin genel gelişimsel rehberlik anlayışından ayrı bir yapı oluşturmadığı; ortak amaç ve kazanımları özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme özelliklerine uygun yöntem, materyal, yoğunluk ve değerlendirme düzenlemeleriyle yeniden yapılandırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sınıf rehberliği, özel eğitim, pedagojik farklılaştırma, özelleştirilmiş rehberlik, kapsayıcı eğitim

Hayır Diyebilmekten Yardım İstemeye: MEB Sınıf Rehberliği Etkinliklerinde Güvenli Yaşam ve Koruyucu Becerilerin Gelişimsel Seyri

Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Özet

Çocukların güvenli yaşam becerileri edinmeleri; riskli durumları fark etmelerinin yanı sıra kişisel sınırlarını koruyabilme, gerektiğinde hayır diyebilme, yardım isteme, güvenilir yetişkinlere ulaşma, olumsuz akran etkisine direnme ve zorlayıcı durumlarda uygun baş etme davranışları geliştirebilmelerini gerektirmektedir. Bu becerilerin erken çocukluk döneminden itibaren sistematik biçimde desteklenmesi, gelişimsel ve koruyucu rehberlik hizmetlerinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi ve ilkokul öğrencileri ile hafif düzey zihinsel yetersizliği olan anaokulu ve ilkokul öğrencileri için hazırlanan sınıf rehberliği dokümanlarında güvenli yaşam ve koruyucu becerilerin nasıl yapılandırıldığını ve gelişim düzeylerine göre nasıl farklılaştığını incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımında gerçekleştirilen araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. İlgili dokümanlar riskleri fark etme, kişisel güvenlik, kişisel sınırlar, hayır diyebilme, yardım isteme, güvenilir kişiye ulaşma, akran baskısıyla baş etme, duygu ve davranış düzenleme ve psikolojik sağlamlık temaları doğrultusunda karşılaştırmalı içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, güvenli yaşam becerilerinin okul öncesi dönemde daha çok somut olay ve davranışlar üzerinden yapılandırıldığını göstermektedir. Bu dönemde kuralları fark etme ve uygulama, günlük yaşam risklerini tanıma, istemediği durumlarda hayır deme ve gerektiğinde yetişkinden yardım isteme davranışlarının ön plana çıktığı belirlenmiştir. İlkokul düzeyinde koruyucu becerilerin kapsamının genişlediği; öğrencilerden riskli sosyal durumları değerlendirmeleri, seçimlerinin olası sonuçlarını öngörmeleri, akran baskısına direnebilmeleri ve zorlayıcı durumlarla daha bağımsız baş edebilmelerinin beklendiği görülmüştür. Özelleştirilmiş sınıf rehberliği programlarında ise aynı becerilerin görsel materyaller, model olma, gösterip yaptırma, rol oynama, oyun, kukla veya karakter kullanımı ve atölye etkinlikleriyle somutlaştırıldığı; öğretimin daha fazla tekrar ve yapılandırılmış uygulama içerdiği belirlenmiştir. Aile katılımı ve becerilerin okul dışındaki ortamlarda tekrar edilmesi de özel eğitim programlarında koruyucu becerilerin genellenmesini destekleyen bir unsur olarak öne çıkmıştır. Sonuç olarak güvenli yaşam ve koruyucu becerilerin okul öncesinden ilkokula doğru fark etme ve temel tepki verme düzeyinden değerlendirme, karar verme, direnme ve bağımsız baş etme düzeyine ilerleyen gelişimsel bir yapı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: güvenli yaşam, koruyucu rehberlik, kişisel sınırlar, özel eğitim, sınıf rehberliği

Okul Öncesinden İlkokula Gelişimsel Bir Köprü: Genel ve Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programlarında Geçiş ve Süreklilik

Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ

Özet

Okul öncesinden ilkokula geçiş, çocukların yeni bir eğitim ortamına uyum sağlamalarının ötesinde kendini tanıma, duygu düzenleme, kişiler arası ilişkiler, sorumluluk, güvenli yaşam, bağımsızlık ve geleceğe yönelik farkındalık gibi gelişimsel yeterliklerin giderek daha karmaşık biçimde yapılandığı önemli bir dönemdir. Özel gereksinimli çocuklar açısından bu geçişin ardışık, sistematik ve gelişim düzeyine uygun rehberlik yaşantılarıyla desteklenmesi ayrıca önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Okul Öncesi Sınıf Rehberlik Etkinlikleri, Özel Eğitim Anaokulu Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programı ve Özel Eğitim İlkokulu Özelleştirilmiş Sınıf Rehberliği Programını inceleyerek okul öncesinden ilkokula geçişte rehberlik kazanımlarının dikey sürekliliğini ve gelişimsel dönüşümünü ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımında doküman incelemesi olarak desenlenmiştir. Üç resmî doküman; gelişim alanları, yeterlikler, kazanımların bilişsel ve gelişimsel düzeyi, okula uyum, kendini tanıma, duygu düzenleme, kişiler arası ilişkiler, sorumluluk, güvenli yaşam, toplumsal katılım ve mesleki gelişim boyutlarında karşılaştırmalı içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, üç programda sosyal-duygusal, akademik ve kariyer/mesleki gelişimin ortak bir gelişimsel omurga oluşturduğunu göstermektedir. Okul öncesi genel sınıf rehberliği etkinliklerinde okulu keşfetme, kuralları öğrenme, sorumluluk, haklar, kendini ve duygularını tanıma, farklılıklara saygı, güvenli yaşam, yardım isteme ve meslek farkındalığı gibi temel yeterliklerin yapılandırıldığı belirlenmiştir. Özel eğitim anaokulu programında bu becerilerin hafif düzey zihinsel yetersizliği olan çocukların hazırbulunuşluklarına göre daha çok fark etme ve algılama düzeyinde ele alındığı görülmüştür. Özel eğitim ilkokulu programında ise aynı gelişimsel hattın güçlü yönlerini tanıma, problem çözme, öfkeyle baş etme, günlük yaşamını planlama, sorumluluk alma, psikolojik sağlamlık, toplumsal katılım ve geleceğe yönelik mesleki düşünme gibi daha karmaşık becerilere doğru genişlediği belirlenmiştir. Bulgular, okul öncesinden ilkokula geçişte kazanımların yalnızca sayısal olarak artmadığını; fark etme ve tanıma düzeyindeki yeterliklerin giderek anlama, uygulama, baş etme, sorumluluk üstlenme ve geleceği planlama yönünde derinleştiğini göstermektedir. Sonuç olarak incelenen programların özel gereksinimli öğrenciler açısından okul öncesi ve ilkokul arasında gelişimsel bir köprü kurduğu ve rehberlik hizmetlerinde dikey program sürekliliğini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sınıf rehberliği, program sürekliliği, özel eğitim, gelişimsel rehberlik, okul öncesinden ilkokula geçiş

Farklı Sosyoekonomik Bağlamlarda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İngilizce Öğretim Programı: Öğretmen Deneyimlerine Dayalı Bir Değerlendirme

İrem DEMİRKAN
Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice Gülru YÜKSEL
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2025-2026 eğitim öğretim yılında ilk defa uygulanan İngilizce öğretim programını, farklı sosyoekonomik bağlamlarda görev yapan öğretmenlerin deneyimleri üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda program; bağlam, girdi, uygulama süreci ve öğretmenler tarafından algılanan çıktılar açısından incelenmiştir. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmaya İstanbul'un farklı sosyoekonomik düzeylere sahip ilçelerinde görev yapan 18 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Katılımcılar, SEGE 2022 verileri temel alınarak yüksek, orta ve düşük sosyoekonomik düzeyleri temsil edecek şekilde amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcılarla çevrim içi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde Stufflebeam'in CIPP (Context, Input, Process, Product [Bağlam, Girdi, Süreç, Çıktı]) modeli temel alınmış, öğretmenlerin uygulama deneyimlerinin ayrıntılı biçimde incelenebilmesi için Stake'in duyarlı (responsive) değerlendirme yaklaşımından yararlanılmıştır. Veriler tematik analiz yaklaşımıyla incelenmiştir. Sosyoekonomik bağlam, öğretmen deneyimlerinin farklılaşmasını inceleyen karşılaştırmalı bir analiz boyutu olarak ele alınmıştır. Ön bulgular, programın uygulanabilirliğinin okul ve sınıf koşulları, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, okul dışı öğrenme olanakları ve öğretmenlerin programı uyarlama biçimleriyle ilişkili olarak farklılaştığını göstermektedir. Programın öngördüğü düzey ile öğrencilerin hazırbulunuşluğu arasındaki uyumsuzluğun farklı bağlamlarda farklı biçimlerde ortaya çıktığı belirlenmiştir. Düşük hazırbulunuşluk düzeyine sahip gruplarda programın öğrenci düzeyinin üzerinde kalabildiği, başlangıç düzeyi yüksek gruplarda ise bazı içeriklerin öğrencilerin yeterliklerinin altında kalabildiği görülmüştür. Öğretmenlerin bu farklılıklara içeriği basitleştirme veya kısaltma, ek materyal ve destek sağlama ve içeriği zenginleştirme gibi uyarlamalarla karşılık verdikleri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, dil becerilerindeki gelişim, motivasyon ve program hedeflerine ulaşma açısından öğretmenler tarafından algılanan çıktıların bağlamsal koşullara göre farklılaşabildiği görülmektedir. Ön bulgular genel olarak programın uygulanabilirliği ve algılanan etkililiğinin yalnızca programın özellikleri üzerinden değil, program-öğrenci-bağlam uyumu ve öğretmenin bu uyumu sağlamadaki aracılık ve uyarlama rolü birlikte dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyoekonomik bağlam, cıpp modeli, program değerlendirme, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, İngilizce öğretim programı

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Matematik Eğitiminde Teknoloji Kullanımı: Durum Çalışması

Sahibe KADIOĞLU

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet GÜROL

Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Teknoloji günümüzde birçok alanda kullanıldığı gibi eğitimde de kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte bu süreç hız kazanmış ve matematik derslerinde daha fazla yer alması hedeflenmektedir. Matematik gibi soyut bir dersin herkes tarafından daha anlaşılır olması teknoloji kullanımını daha gerekli kılmıştır. Bu araştırmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında teknoloji kullanımının öğrencilerin matematik derslerine yönelik motivasyonları üzerindeki etkilerinin ve öğrencilerin teknoloji destekli matematik öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Matematik derslerinde sıklıkla kullanılan GeoGebra, Wolfram matematik, Geometric-Sketchpad matematik programlarının yanı sıra görüntülü hesap makinesi kullanımı etkinliklerine yer verilmiştir. Araştırma 10. sınıftan 20 öğrenciyle bir dönem boyunca gerçekleştirilen ders uygulamaları sonrasında yürütülmüş ve çalışma sonunda öğrencilerin görüşleri açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma deseni olarak olgubilim kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, matematik öğretiminde teknolojinin kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin anlaşılmasına ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında teknoloji destekli matematik eğitiminin değerlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, matematik, teknoloji, nitel çalışma

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Yer Alan Eğilimler Açısından Doküman Analizi

Prof. Dr. Selhan ÖZBEY
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Elif BAŞYİĞİT

Özet

Bu araştırmanın amacı, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında yer alan eğilimler açısından incelemektir. Araştırmada, 5, 6, 7 ve 8. sınıf Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında yer alan eğilimlerin sınıf düzeylerine göre dağılımı, eğilim boyutları arasındaki farklılıklar ve eğilimlerin programın öğrenme çıktılarıyla ilişkisi incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri kaynağını, TYMM doğrultusunda hazırlanan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı oluşturmuştur. Verilerin analizinde TYMM'de tanımlanan "benlik eğilimleri, sosyal eğilimler ve entelektüel eğilimler" olmak üzere üç temel boyut esas alınmıştır. Bu kapsamda 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerindeki öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme yaşantıları ve program bileşenleri incelenerek eğilimlerin programda doğrudan veya dolaylı biçimde yer alma durumları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, programın benlik, sosyal ve entelektüel eğilimleri farklı düzeylerde içerdiği ve bu eğilimlerin hem doğrudan hem de dolaylı biçimde temsil edildiği belirlenmiştir. Benlik eğilimlerinin kendine inanma, azim ve kararlılık, kendine güvenme; sosyal eğilimlerin girişkenlik, sorumluluk, empati ve güven; entelektüel eğilimlerin ise muhakeme, soru sorma, analitiklik süreçleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyleri arasında bazı farklılıklar bulunmakla birlikte, üç eğilim boyutunun programın genel yapısında birbirini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle beden eğitimi ve spor dersinin uygulamaya dayalı yapısının, öğrencilerin yalnızca fiziksel gelişimlerini değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini destekleyen öğrenme yaşantılarının oluşturulmasına katkı sağladığı görülmüştür. Sonuç olarak, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının TYMM'nin bütüncül öğrenci gelişimi anlayışıyla örtüştüğü ve eğilimlerin öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, eğilimlerin program içerisinde daha görünür ve sistematik hâle getirilmesinin, öğrenme çıktıları ile eğilimler arasındaki ilişkinin açık biçimde ifade edilmesinin ve öğretmenlere yönelik uygulama örneklerinin artırılmasının programın uygulanabilirliğini destekleyeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: beden eğitimi ve spor dersi, doküman analizi, eğilimler, öğretim programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Eğilimlerin Dil Becerileriyle İlişkisi

Prof. Dr. Selim EMİROĞLU
İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Türkçe öğretiminde dil becerileriyle birlikte çeşitli eğilimlere de yer verilmektedir. Bu çalışmada, 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki eğilimlerin dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazmayla ilişkileri incelenmiştir. Doküman incelemesi ile betimsel içerik analizinin kullanıldığı nitel desendeki araştırmada programın genel öğrenme yaşantıları ile sınıf-tema uygulamaları taranmış; eğilimlere ilişkin kodlu ve kodsuz ilişkiler ele alınmıştır. Programda 347'si genel, 236'sı tematik olmak üzere 583 ilişki belirlenmiştir. Bunların 570'i E kodlu, 13'ü kodsuzdur. Genel öğrenme yaşantılarında konuşma ve yazma, tematik uygulamalarda ise dinleme/izleme ve okuma öne çıkmıştır. Çalışmada eğilim sınıflandırmasındaki değişiklikler ile 2026 programının beşinci sınıfı ayrıca karşılaştırılmıştır. Bulgular öğrencilerin eğilimleri kazanma düzeyini değil, programın dil becerileriyle kurduğu ilişkileri göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, öğretim programı, dil becerileri, eğilimler, eğilim-dil becerisi ilişkisi

Nâbî'nin Hayriyye'sinde İnsan Yetiştirme Tasavvuru: Değer, Davranış ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle Karşılaştırma

Doç. Dr. Bilal ELBİR

Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Nâbî'nin 1701'de oğlu Ebu'l-Hayr Mehmed Çelebi için kaleme aldığı Hayriyye'de insan yetiştirme tasavvurunun hangi değerler, davranışlar ve edebî söyleyiş biçimleri aracılığıyla kurulduğunu incelemekte; elde edilen bulguları Millî Eğitim Bakanlığının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde tanımladığı "yetkin ve erdemli insan" profiliyle karşılaştırmaktadır. Araştırmanın amacı, Hayriyye'de çağdaş değerlerin karşılıklarını aramak değil, eserin kendi tarihsel ve edebî bağlamında dinî, ahlaki, zihinsel ve toplumsal nitelikleri nasıl bir davranış düzeni içinde anlamlandırdığını belirlemektir. Bu amaçla metin merkezli nitel karşılaştırma yöntemi benimsenmiş; çözümleme "değer veya ahlaki nitelik–önerilen ya da sakınılan davranış–edebî söyleyiş–insan tasavvuru" ilişkisi üzerinden yürütülmüştür. Hayriyye'de dinî sorumluluk, ilim ve idrak, güzel ahlak ve toplumsal ilişki, söz etiği, sabır ve ölçülülük, istiğna ve kanaat, adalet ve hak ile meslek ve toplumsal konum alanları temsilî beyitler üzerinden incelenmiştir. Bulgular, Nâbî'nin insan tasavvurunu yalnız olumlanan değerlerin toplamı hâlinde kurmadığını; emir ve nehiylerin, karşıtlıkların, hitapların, mecazların, vecizeleşen söyleyişlerin, mizahın ve toplumsal eleştirinin değerleri davranışa bağlayan başlıca edebî araçlar olarak işlediğini göstermektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin resmî öğrenci profili ve Erdem-Değer-Eylem çerçevesiyle yapılan karşılaştırmada doğruluk, çalışkanlık, sabır, yardımseverlik, sorumluluk ve adalet çevresinde belirgin davranış yakınlıkları görülürken; istiğna, makamdan sakınma, meslek tercihi, dinî yükümlülüklerin kuruluş biçimi ve toplumsal hiyerarşi tarihsel ayrışmanın başlıca alanlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede Hayriyye, çağdaş bir değerler listesine indirgenemeyecek ölçüde, bilgi, söz, hak, ölçü, sorumluluk ve toplumsal ilişkiyi tarihsel ve edebî bir bütünlük içinde birleştiren kapsamlı bir insan yetiştirme tasavvuru ortaya koymaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'yle yapılan karşılaştırma ise iki farklı tarihsel zeminde şekillenen insan anlayışlarının ortak davranış alanlarını görünür kılarken, değerlerin anlam ve işlev bakımından farklılaşan yönlerini de belirginleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nâbî, Hayriyye, nasihatnâme, insan tasavvuru, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Doç. Dr. Bilal ELBİR

Celal Bayar Üniversitesi

Yusuf AYDIN

Doktora Öğrencisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan 9, 10 ve 11. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında yer alan Klasik Türk Edebiyatı metinlerini değerler eğitimi açısından incelemektir. Araştırmada, ders kitaplarında ana metin olarak yer verilen Klasik Türk Edebiyatı örneklerinde hangi değerlerin öne çıktığı, bu değerlerin metinlerin tarihî, kültürel ve edebî anlam dünyası içinde nasıl görünür hâle geldiği ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin değerler eğitimi yaklaşımıyla hangi düzeylerde örtüştüğü ele alınmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmaktadır. Çalışmanın inceleme alanını Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan 9, 10, 11 ve 12. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında ana metin olarak yer alan Klasik Türk Edebiyatı örnekleri oluşturmaktadır. Yardımcı metinler, etkinlikler, hazırlık soruları ve ölçme-değerlendirme bölümleri araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. İncelemeye alınan metinlerde doğrudan veya dolaylı biçimde yer alan değerler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öne çıkarılan değerler çerçevesinde belirlenmekte ve metinlerin kendi bağlamı içinde değerlendirilmektedir.

Çalışmada yalnızca değerlerin metinlerde bulunup bulunmadığının tespitiyle yetinilmemekte; söz konusu değerlerin hangi kavramlar, söyleyişler, kişiler, olaylar ve edebî unsurlar aracılığıyla görünür hâle geldiği üzerinde de durulmaktadır. Böylece Klasik Türk Edebiyatı metinlerinin değerler eğitimi bakımından taşıdığı imkânların, metinlerin tarihî ve edebî bütünlüğü gözetilerek ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın, lise Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında Klasik Türk Edebiyatının temsil biçimini değerler eğitimi ekseninde değerlendirmeye ve kültürel miras ile güncel eğitim yaklaşımı arasında kurulan ilişkinin daha açık biçimde anlaşılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Klasik Türk Edebiyatı, değerler eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı, ders kitapları.

Estetik Duyarlılık ve Nezaket Söylemi: Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı ile Ders Kitapları Üzerine Bir Doküman İncelemesi

Dr. Ata BAYOĞLU

Dr. Elif ATALAY

Erzurum Öğretmen Akademisi

Özet

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminde estetik duyarlılık ve nezaket söylemi çoğunlukla birbirinden ayrı ele alınmakta; birincisi edebî beğeni, ikincisi ise sınıf içi davranış kuralı olarak konumlandırılmaktadır. Oysa bu iki alan, sınıfta veya okul dışı ortamlarda bireyin dile, muhataba ve güzel olana yönelik duyarlılığını besleyen bütünleşik bir söylemsel zemine işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı, TYMM Türk dili ve edebiyatı öğretim programı ile ders kitaplarında estetik duyarlılık ve nezaket söyleminin hangi öğrenme çıktıları, metinler, etkinlikler, değerler ve söyleme dayalı unsurlar aracılığıyla yapılandırıldığını ortaya koymaktır. Araştırma nitel doküman analizi deseninde yürütülmüş; 9 ve 10. sınıf öğretim programları ile 9, 10 ve 11. sınıf ders kitapları tematik ve kategorik olarak kodlanmıştır. Bulgular, estetik duyarlılığın programda kurumsallaşmış biçimde temsil edildiğine işaret etmektedir: "Estetik" adlandırılmış bir değer olarak hemen her temada yer almakta; estetik değer, imge, sembol, çağrışım ve hayal gücü anahtar kavram olarak tanımlanmaktadır. Ders kitaplarında bu yönelim, öğrencinin kendi beğeni ölçütlerini belirleyip metni bu ölçütlere göre değerlendirdiği yinelenen öz değerlendirme araçlarıyla işlevselleşmektedir. Nezaket söylemi ise programda, saygıya ve iletişim becerisine ilişkilendirilmiş "nezaket/görgü kurallarına uyma" yönergeleri ile verilmektedir. Kitaplarda bu örüntü sınıf düzeyine göre farklılaşmakta, 9. sınıfta büyük ölçüde dinleme ve sunum yönergesi düzeyinde kalırken 11. sınıfın iletişim odaklı temasında nezaket, saygı ve estetik ifadelerinin metinden saptanması, hitap biçimlerinin saygı, sevgi ve dostluk değerleriyle ilişkilendirilmesi ve iletişim engellerinin çözümlenmesi yoluyla açık bir inceleme nesnesine dönüşmektedir. Bununla birlikte dilin inceliklerini bilmenin görgü ve nezaket kurallarıyla birlikte anıldığı sınırlı örnekler, bu alanların bütünleştirilebilir olduğunu düşündürmektedir. Veriler, Türk dili ve edebiyatının yalnızca bilgi ve beceri kazandıran değil; estetik beğeni, dilsel incelik, iletişim etiği ve kişiler arası duyarlılık geliştiren bir alan olarak ele alınmasını örtük biçimde desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: estetik duyarlılık, nezaket söylemi, Türk dili ve edebiyatı öğretimi, doküman analizi

Lafızdan Manaya Sınıftan Hayata Kur'an Eğitimi Metodu: Bütüncül, Seviye Temelli ve Öğrenci Merkezli Bir Yaklaşım

Dr. Ayşe Ulya ÖZEK
İktisat Vakfı

Özet

Kur'an-ı Kerim, İslam inancında yalnızca ibadetlerde okunan kutsal bir metin değil insanın kendisini, içinde yaşadığı toplumu ve bütün varlık âlemini anlamlandırmasına rehberlik eden temel kaynaktır. İlk ve ortaöğretim düzeyinde okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Kur'an-ı Kerim dersleri, bu açıdan önemli bir imkân sunmaktadır. Ancak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin her zaman Kur'an merkezli yürütülmemesi ve Kur'an öğretiminin çoğunlukla harflerin telaffuzu, tecvit kuralları ile belirli sure ve ayetlerin ezberlenmesine yoğunlaşması, Kur'an'ın temel mesajlarının ihmal edilmesine neden olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ilk ve ortaöğretim düzeyinde Kur'an merkezli din eğitiminin nasıl yapılandırılabileceğini ele almaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılacak; Kur'an öğretimi ve din eğitimiyle ilgili çalışmaların yanı sıra ilk ve ortaöğretim düzeyinde uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Kur'an-ı Kerim dersi öğretim programları incelenecektir. Programlarda yer alan amaç, kazanım, içerik ve öğretim yaklaşımları Kur'an merkezli, bütüncül, seviye temelli ve öğrenci merkezli eğitim anlayışı çerçevesinde değerlendirilecektir. Çalışmada Kur'an eğitiminin sadece kavram ve dinî bilgilerin ezberlenmesiyle sınırlı kalmaması; Kur'an'ın mesajlarının öğrencilerin yaş, gelişim ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak anlam bütünlüğü içerisinde ele alınması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın temel hareket noktalarından biri, Kur'an'ın mesajının parçacı bir biçimde değil Kur'an'ın kendi bütünlüğü içinde değerlendirilmesidir. Kur'an'ın doğru anlaşılmasında ayetlerin bağlamından koparılmaması, farklı ayetler arasındaki anlam ilişkisinin kurulması ve kavramların Kur'an'dan hareketle tespiti öğrencilerin Kur'an'ı bütüncül biçimde anlamalarını sağlayacaktır. Öğretmenin bu süreçte bilgiyi yalnızca aktaran kişi olmaktan ziyade öğrenciyi düşünmeye, sorgulamaya ve doğru sonuca ulaşmaya yönlendiren bir rehber olarak konumlanması önem taşımaktadır. Özellikle ortaokul ve lise düzeyinde öğrencilerin ilgisini çeken ve merak ettikleri meselelerin Kur'an'ın temel ilkeleri çerçevesinde birlikte analiz edilmesi de öğrenme sürecini daha etkin hâle getirecektir.

Anahtar Kelimeler: kur'an eğitimi, anlama yöntemi, bütüncül yaklaşım, seviye tespiti, sorgulama

Kaydır, Tara, Unut: Dijital Okuma Pratiklerinin Çocuklarda Çalışma Belleği ve Dikkat Üzerindeki Etkisi

Dr. Bahar YAKUT ÖZEK
Millî Eğitim Akademisi

Özet

Bu çalışmanın amacı, dijital okuma pratiklerinin çocukların bilişsel süreçleri üzerindeki etkilerini, özellikle çalışma belleği ve dikkat bağlamında, mevcut bilimsel literatür üzerinden sistematik bir biçimde incelemektir. Günümüzde çocukların bilgiye erişimleri büyük ölçüde dijital araçlar ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin okuma davranışları "kaydırma (scrolling)", "tarama (skimming)" ve hızlı bir şekilde tüketme "unut" alışkanlıkları doğrultusunda ilerlemektedir. Bir kitabı alıp sayfa sayfa tarama ve sonuna hızlı bir şekilde ulaşma davranış örüntüsü, dijital okuma araçlarında oldukça olağan bir davranış örüntüsüdür. Bu çalışma, (i) dijital okuma stilinin çocukların bilişsel yük düzeyleriyle nasıl ilişkilendirildiğini, (ii) bunun çalışma belleği ile dikkat süreçlerine nasıl yansıdığını ve (iii) ampirik araştırmaların bulgularını bütüncül bir şekilde sentezleyerek ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi, bilişsel yük kuramı, çalışma belleği modeli ve dikkat ekonomisi yaklaşımı temel alınarak oluşturulmuştur. Bilişsel yük kuramı, öğrenme süreçlerinde bireyin sınırlı bilişsel kapasitesine vurgu yaparken, dijital ortamlarda karşılaşılan çoklu uyaranların öğrenme potansiyelleri üzerinde baskı oluşturduğunu ileri sürmektedir. Çalışma belleği, bilgiyi kısa süreli olarak işleme ve depolama kapasitesi açısından öğrenmenin merkezinde yer almaktadır. Dikkat ise bu sürecin sürdürülebilirliğini belirleyen temel bir mekanizmadır. Bu bağlamda, "scroll kültürü" olarak tanımlanan hızlı geçiş odaklı dijital okuma davranışlarının, bilgiyi derinlemesine işlemek yerine yüzeysel bilgi taramayı teşvik ederek bilişsel parçalanmaya yol açabileceği ve bilginin derinlemesine işlenmesini imkânsız hâle getirebileceği düşünülmektedir. Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden belge incelemesi (doküman analizi) yöntemiyle tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ve tematik analiz teknikleri kullanılarak çözümlenecektir. Veriler dijital okuma pratiklerinin bilişsel süreçler üzerindeki etkilerine ilişkin ortak temalar ve eğilimleri ortaya çıkaracak şekilde kodlanacaktır. Araştırmadan elde edilmesi beklenen bulgular ve sonuçların, (i) eğitimciler ve politika yapıcılar için dijital okuma süreçlerinin daha bilinçli yapılandırılması gerektiğine işaret edeceği, (ii) dijitalleşen öğrenme ortamlarında öğrencilerin bilişsel gelişimini destekleyecek bütüncül bir çerçeve sunabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: dijital okuma, çalışma belleği, dikkat, bilişsel yük

Eğitsel Oyun Tasarımı Yoluyla Sosyal Becerilerin Öğrenme Deneyimine Dönüştürülmesi: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tasarımlarının İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ
İstanbul Aydın Üniversitesi
Arş. Gör. Şeyma ÇAKAR
İstanbul Aydın Üniversitesi
Arş. Gör. Mervenur GÜNGÖR
İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Öğretmen adaylarının sosyal becerileri öğretim süreçlerine nasıl aktaracaklarını deneyimlemeleri, mesleki gelişimlerinin önemli bir boyutudur. Eğitsel oyun tasarımı, sosyal becerilerin yalnızca öğrenme hedefi olarak belirtilmesini değil; kurallar, görevler, roller, etkileşimler ve değerlendirme süreçleri aracılığıyla somut öğrenme deneyimlerine dönüştürülmesini sağlar. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının hazırladıkları eğitsel oyunlarda hedefledikleri sosyal becerileri, bu becerilerin tasarıma yansıma biçimlerini ve bütünleşme örüntülerini incelemektir. Ayrıca belirlenen becerilerin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamındaki karşılıkları değerlendirilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının hazırladığı sekiz eğitsel oyun tasarım dosyası doküman analiziyle incelenmiştir. Analizde oyunların amaçları, hedeflenen sosyal beceriler, kurallar, oynanış aşamaları, sosyal beceri analizleri ile değerlendirme ve geliştirme bölümleri dikkate alınmıştır. Bir becerinin tasarıma yansıtılmış kabul edilmesi için amaçlarda belirtilmesi yeterli görülmemiş; kurallar, görevler, roller veya oynanış sürecinde gözlenebilir davranışsal karşılığının bulunması aranmıştır. Yinelemeli analiz sonucunda becerilerin tasarıma yansıma biçimleri Sözel/Beyan, Dolaylı Bütünleşme, Doğrudan Bütünleşme ve Bütüncül Bütünleşme olmak üzere dört örüntüde sınıflandırılmıştır. Bulgular, oyunlarda iletişim, iş birliği, grup içinde karar alma, problem çözme, sorumluluk alma, empati, dinleme, gözlem, güven geliştirme, ikna, liderlik, sabır, saygılı tartışma ve stratejik düşünmenin hedeflendiğini göstermiştir. İletişim ve iş birliği tüm gruplarda yer almasına karşın her becerinin tasarımda aynı ölçüde işlevselleştirilmediği belirlenmiştir. İletişim yedi tasarımda bütüncül, bir tasarımda doğrudan bütünleşmiştir. TYMM karşılaştırması, becerilerin sosyal-duygusal öğrenmenin yanı sıra kavramsal beceriler, alan becerileri ve değerlerle ilişkili olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, bir beceriyi hedef olarak belirtmekle onu öğrencilerin kullanmasını gerektiren öğrenme deneyimine dönüştürmenin farklı pedagojik tasarım durumları olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitsel oyun tasarımı, öğretmen adaylarının öğrenme hedefleri ile öğrenme deneyimleri arasında uyum kurma kapasitelerini görünür kılan bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: öğretmen eğitimi, eğitsel oyun tasarımı, sosyal beceriler, bütünleşme örüntüleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programlarında Analitik Düşünme: Kavramsal Konum, Öğrenme Çıktıları ve Ölçme Değerlendirme

Dr. Elif ATALAY

Erzurum Öğretmen Akademisi

Arş. Gör. Dr. Mülkiye Ezgi İSKENDER TOPALOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında hazırlanan 2024 Ortaokul Türkçe Dersi ile Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programlarında analitik düşünmenin nasıl konumlandırıldığını ve uygulamaya nasıl yansıtıldığını incelemektedir. Son yıllarda öğretim programlarının bilgi aktarımından beceri gelişimine yönelmesi, analitik ve eleştirel düşünme gibi üst düzey bilişsel süreçlerin eğitim programlarında daha görünür hâle gelmesini sağlamıştır. TYMM de öğrenme çıktılarını beceriler, eğilimler ve değerlerle ilişkilendiren bütüncül bir yapı sunmaktadır. Ancak modelde analitik düşünme, üst düzey düşünme becerileri arasında bağımsız bir beceri olarak değil, entelektüel eğilimler kapsamında E3.6 koduyla yer almaktadır. Çalışmanın kuramsal çerçevesinde analitik düşünme; bir bütünü ögelerine ayırma, ögeler arasındaki ilişkileri belirleme, kanıtları değerlendirme ve gerekçeli sonuçlara ulaşma süreçleri üzerinden ele alınmaktadır. Sternberg, Bloom'un yenilenmiş taksonomisi, Facione, Ennis ve düşünme eğilimleri yaklaşımından yararlanılarak analitik düşünme düşük, orta ve yüksek düzeylerde incelenmektedir. Analitik düşünmenin eleştirel düşünmeyle ilişkili olmakla birlikte ondan farklı bir yapı olduğu; analitik işlemlerin eleştirel yargı ve karar verme süreçlerinin temelini oluşturduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca yalnızca beceri öğretiminin yeterli olmadığı, öğrencinin uygun durumlarda bu becerileri kullanmaya yönelik eğilim geliştirmesinin de gerekli olduğu belirtilmektedir. TYMM'nin beceri çerçevesinde çözümleme, sınıflandırma, karşılaştırma, çıkarım yapma ve değerlendirme gibi analitik işlemler bütünleşik beceriler içinde dağınık biçimde bulunmaktadır. Buna karşılık "analitik düşünme" adıyla yalnızca eğilim boyutunda yer alması, beceri ile eğilim arasındaki ilişkinin program çıktılarında ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde nasıl kurulduğu sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Türkçe programında dört temel dil becerisi, Türk Dili ve Edebiyatı programında ise özellikle "metin tahlili" ve "edebiyat atölyesi" analitik düşünmenin geliştirilmesi açısından önemli alanlar sunmaktadır. Alanyazın incelemesi, TYMM programlarında analitik düşünmeyi doğrudan ele alan kapsamlı bir çalışmanın bulunmadığını göstermektedir. Bu nedenle çalışma, iki eğitim kademesini birlikte değerlendirerek analitik düşünmenin kavramsal konumunu, öğrenme çıktılarındaki düzey ve yoğunluğunu, ölçme-değerlendirme araçlarındaki görünürlüğünü ve eğilim boyutunda nasıl desteklendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: analitik düşünme, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretim programları

Ortaokul Öğrencileri İçin Kitaba Müdahale Programı

Dr. Ergün TANLAK

Enstitü İstanbul İSMEK

Özet

Bu çalışma, 5. sınıf öğrencilerinin okuma eylemini pasif bir ödev olmaktan çıkararak metinle dinamik, eleştirel bağ kurdukları ve kitabın üretim aşamalarını kavradıkları aktif bir "müdahale sürecine" dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Müdahale sürecinde öğrencinin kitap veya yazar otoritesi karşısında pasif bir seyirci olarak kalması yerine; fişleme, yeniden yazma, not alma, görselle metne katkıda bulunma, metnin alt metinlerini belirleme, metinle ilişkili diğer metinlere ulaşma yöntemleriyle metne etkin bir okur olarak dâhil olması hedeflenmektedir. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla geliştirilen ve ortaokulun ilk sınıfı olan 5. sınıfta estetik beğeniyi kademenin başlangıcında inşa etmeyi amaçlayan metne müdahale temelli bir okuma modeline dayanmaktadır. Edebiyat araştırmacısı Berna Moran'ın edebiyat kuramlarının dört odağı (yazar, eser, okur, toplum) düşüncesinden hareketle ortaokul öğrencilerine uyarlanan bu model; yazara, esere, okura ve topluma yönelik dört temel müdahale basamağından oluşur. Bu kapsamda öğrenciler Türk ve dünya klasiklerini okur. Okurken yazarın hayat öyküsünü ve yönelimlerini belirleme (yazara müdahale), analitik fişleme ve olay örgüsü çizme (esere müdahale), kurguyu yeniden yapılandırma, metni farklı son ve başlarla yeniden yazma (okura müdahale), metnin doğduğu toplumsal koşulları kavrama, üretim ve tüketim ilişkilerine dâhil olarak yayınevine e-posta atma (dış dünyaya müdahale) vb. etkinlikleri gerçekleştirirler. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin kitapları pasif birer tüketim nesnesi olarak görmek yerine, kendi inceleme eserlerini ürettikleri somut inşa alanı olarak kullandıklarını göstermektedir. Özellikle Dede Korkut Hikâyeleri'ne yapılan görsel müdahalelerle metnin olay örgüsü görsele aktarılmış, yayınevlerine gönderilen eleştirel e-postalarla kitabın içinde bulunduğu sosyolojik devreler kavranmış, biyografik çıkarımlarla yazar, dönemi ve eser arasında bazı bağlar kurulmuştur. Sonuç olarak metne müdahale etkinlikleri 5. sınıf öğrencilerinin okuma eylemini "beğendim/beğenmedim" gibi izlenimci eleştiri düzeyinden, metinleri daha estetik ve eleştirel bir yargı düzeyiyle değerlendirmelerine imkân sunmaktadır. Bu model, öğrencilere okuma eylemine yazıyı da katarak uzun vadeli bir kişisel okuma arşivi ve doğal portfolyo oluşturma imkânı kazandırmakta, ilerleyen sınıflar için hafıza, okuma kültürü ve disiplini inşa etmektedir.

Anahtar Kelimeler: kişisel arşiv, okuma kültürü, metne müdahale, etkin okur

Öğretmenlik Kimliği ve Mesleki Gelişim Bağlamında Millî Eğitim Akademisi: Disiplinler Arası Kuramsal Bir Değerlendirme

Fatma DEMİRCİ
Millî Eğitim Akademisi
Dr. Vecihe SOLMAZ
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Öğretmenlik, yalnızca alan ve pedagojik bilgiye sahip olmayı değil, değişen toplumsal ve teknolojik koşullara uyum sağlamayı, mesleki yeterlikleri sürekli geliştirmeyi ve mesleki kimliği deneyimler yoluyla yeniden yapılandırmayı gerektiren dinamik bir meslektir. Öğretmenlik kimliği; bireyin kendisini öğretmen olarak nasıl tanımladığı ve mesleki rolünü nasıl anlamlandırdığıyla ilişkili olmakla birlikte sosyal, kültürel ve kurumsal etkileşimlerden de etkilenmektedir. Bu yönüyle öğretmenlik kimliği ve mesleki gelişim, eğitim psikolojisinin bireysel gelişim ve öğrenme boyutları ile eğitim sosyolojisinin mesleki sosyalleşme ve kurumsal bağlam boyutlarının kesişiminde disiplinler arası bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Akademisi Hazırlık Eğitimi Programını öğretmenlik kimliği ve mesleki gelişim kavramları çerçevesinde incelemek ve programın öğretmen yetiştirme yaklaşımını eğitim psikolojisi ve eğitim sosyolojisinin kesişiminde değerlendirmektir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesine dayalı kuramsal bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda öğretmenlik kimliği, mesleki gelişim ve öğretmen yetiştirmeye ilişkin seçilmiş ulusal ve uluslararası çalışmalar ile Millî Eğitim Akademisi Hazırlık Eğitimi Programına ilişkin resmî belgeler incelenmiş; veriler literatürden oluşturulan tematik çerçeve doğrultusunda betimsel olarak analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda; mesleki kimliğin gelişimi, teori-uygulama bütünlüğü ve deneyimsel öğrenme, sürekli mesleki gelişim ve mesleki etkileşim, disiplinler arası öğretmen yetiştirme ile güncel öğretmen yeterlikleri ve dijitalleşme olmak üzere beş temel tema belirlenmiştir. Akademinin uygulama temelli yapısının; öğretmenlik kimliğinin mesleki deneyimlerle gelişmesi, teori ile uygulamanın bütünleştirilmesi ve mesleki gelişimin sürekliliğinin desteklenmesine ilişkin yaklaşımlarla çeşitli yönlerden örtüştüğü görülmüştür. Programda dijital içerik geliştirme, medya-toplum-eğitim ve eğitimde yapay zekâ uygulamaları gibi alanlara yer verilmesi, öğretmen yetiştirmenin dijitalleşme ve 21. yüzyıl becerileri bağlamında ele alınmasına olanak sağlamaktadır. Sonuç olarak Millî Eğitim Akademisi Hazırlık Eğitimi Programının öğretmenlik kimliği ve mesleki gelişimi destekleyebilecek unsurlar barındırdığı; uygulama, mesleki etkileşim ve güncel yeterlikleri bir arada ele alan yapısının disiplinler arası öğretmen yetiştirme açısından önemli bir inceleme alanı oluşturduğu değerlendirilmektedir. Programın öğretmenlerin mesleki kimlik ve gelişimleri üzerindeki etkisinin belirlenebilmesi için ilerleyen süreçte uygulamalı araştırmalar önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Millî Eğitim Akademisi, öğretmenlik kimliği, mesleki gelişim, öğretmen yetiştirme, disiplinler arası eğitim

Maarif Modelinde Süreç Odaklı Değerlendirme: Disiplinler Arası Uygulamada Üretimsel Beceriler

Dr. Feyza APAYDIN ÖZDEMİR

Bornova Yunus Emre Anadolu Lisesi

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesini ve öğrenme sürecindeki gelişimlerinin farklı ölçme ve değerlendirme araçlarıyla izlenmesini önemsemektedir. Bu yaklaşımda yalnızca öğrenme sonuçlarına odaklanılmamakta, onun yerine değerlendirme öğretim sürecinin bir parçası olarak ele alınmaktadır. Değerlendirme rubrikleri, performansa ilişkin ölçütleri açık hâle getirerek öğrencilerin ortaya koyduğu ürün ve performansların belirli ölçütler doğrultusunda değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Edebiyat temelli yabancı dil öğretimi; edebiyat, dil eğitimi ve farklı disiplinleri bir araya getiren yapısıyla öğrencilerin dili yorumlama, anlamlandırma ve üretme süreçlerinde kullanabilecekleri bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bununla birlikte, bu tür bir öğretim sürecinde ortaya çıkan üretimsel dil performanslarının müfredatla uyumlu rubrikler aracılığıyla sınıf ortamında nasıl değerlendirilebileceğine ilişkin uygulama örneklerinin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, edebî metinleri merkeze alan 12 ders saatlik bir öğretim uygulaması kapsamında, MEB hazırlık sınıfı İngilizce ders kitabında yer alan konuşma ve yazma rubriklerinin sınıf içi kullanımını incelemektir. Çalışma, edebiyat temelli dil öğretimine ilişkin daha geniş bir araştırma kapsamında elde edilen değerlendirme verilerine dayanmaktadır. Bir devlet lisesinin İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören 28 öğrencinin konuşma ve yazma becerileri, genel müfredatın yanında yürütülen uygulamanın iki farklı aşamasında UPTONE ders kitabındaki konuşma ve yazma rubrikleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgular, her iki üretimsel beceride puan artışı olduğunu göstermiştir. Ortalama konuşma puanı 88,75'ten 91,96'ya yükselmiş ve Wilcoxon işaretli sıralar testi iki değerlendirme arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($p = .009$). Yazma puanı ortalaması ise 85,54'ten 88,57'ye yükselmiş ve eşleştirilmiş örneklemler t testinde fark anlamlı bulunmuştur, $t(27) = 2,30$, $p = .029$. Sonuçlar, müfredatla uyumlu ders kitabı rubriklerinin gerçek bir sınıfta üretimsel becerilerdeki değişimin belgelenmesinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin bir örnek sunmaktadır. Çalışma böylece edebiyat, yabancı dil eğitimi ve ölçme-değerlendirmeyi bir araya getiren disiplinler arası bir değerlendirme perspektifi ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, rubrik tabanlı değerlendirme, edebiyat temelli dil öğretimi, üretimsel beceriler, disiplinler arası yaklaşım

Şiddet İçerikli Dijital Oyunlar Saldırganlığı Öğretir mi? Sosyal Öğrenme ve Nesne İlişkileri Perspektiflerinden Eleştirel Bir Değerlendirme

Öğr. Gör. Dr. Harun İsmail İNCEKARA

İstanbul Arel Üniversitesi

Özet

Şiddet içerikli dijital oyunların çocuk ve ergenlerde saldırganlığı artırıp artırmadığı, psikoloji ve eğitim alanında uzun süredir tartışılan bir konudur. Bu çalışmanın amacı, şiddet içerikli dijital oyunlar ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi sosyal öğrenme ve nesne ilişkileri kuramları çerçevesinde eleştirel olarak değerlendirmektir. Narratif gözden geçirme yöntemiyle yürütülen çalışmada, şiddet içerikli oyunlar, saldırganlık, sosyal öğrenme, nesne ilişkileri, bağlanma ve duygu düzenleme konularındaki kuramsal ve ampirik çalışmalar incelenmiştir. Değerlendirme, sosyal öğrenme yaklaşımının saldırgan davranışların modellenmesi ve pekiştirilmesini açıklamada önemli katkılar sunduğunu; ancak bireyler arasındaki farklılıkları tek başına açıklamakta sınırlı kaldığını göstermektedir. Nesne ilişkileri perspektifi ise dijital oyunların bazı bireylerde agresyonun, güçsüzlük deneyimlerinin ve ilişkisel çatışmaların düzenlendiği psikolojik bir alan işlevi görebileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, dijital oyunlar ve saldırganlık arasındaki ilişkinin çevresel öğrenme süreçleri ile bireysel ve ilişkisel dinamiklerin birlikte değerlendirilmesini gerektirdiği ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ergenlik, nesne ilişkileri, sosyal öğrenme, saldırganlık, dijital oyunlar

Dijital Vicdan ve Değerler Eğitiminde RADEM Mikro-dönüşüm Modeli

Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI

RADEM Global Kurucusu ve Bağımsız Araştırmacı, Türkiye

Özet

Dijital ortamlar öğrencilerin öğrenme, iletişim ve üretim olanaklarını genişletirken anonimlik, hız, görünmezlik, algoritmik yönlendirme ve sürekli çevrim içi olma hâli; mahremiyet ihlali, siber zorbalık, dezenformasyon, yapay zekâ çıktılarının sorgulanmadan kullanımı ve fikrî mülkiyet sorunları gibi yeni ahlaki gerilimler üretmektedir. Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin yetkin ve erdemli insan hedefi ile Erdem-Değer-Eylem Çerçevesini dijital yaşamın anlık kararlarına taşıyacak, öğretilebilir ve ölçülebilir bir süreç modeli geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, kuramsal model geliştirme deseninde yürütülmüş; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni, dijital vatandaşlık ve dijital yeterlik çerçeveleri ile ahlaki karar verme, öz düzenleme, farkındalık, kabul, duygu düzenleme ve davranış değişikliği literatürü bütünleştirici bir doküman incelemesiyle çözümlenmiştir. Bu sentez sonucunda dijital vicdan; dijital eylemlerin görünür ve görünmez etkilerini fark etme, değer ve hak çatışmalarını gerekçeli biçimde değerlendirme, dürtüsel tepkileri düzenleme, insan onuru ve ortak iyilik yönünde seçim yapma ve gerektiğinde zararı onarma kapasitesi olarak tanımlanmıştır. Önerilen RADEM Mikro-Dönüşüm Modeli; Fark Et, Kabul Et, Anlamlandır, Dengele/Dönüştür ve Yeniden İnşa Et aşamalarından oluşmaktadır. Kuramsal bulgular, bu beş aşamanın Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ndeki öz farkındalık, öz düzenleme, empati, sorumlu karar verme, dijital bilgiyi anlamlandırma, etik iletişim, mahremiyet, fikrî mülkiyet ve eleştirel düşünme bileşenleriyle güçlü bir kavramsal uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmada ayrıca sekiz haftalık okul temelli pilot uygulama, senaryo temelli öğrenme döngüsü, öğretmen kolaylaştırıcılığı, aile katılımı ve çoklu öğrenme kanıtlarına dayalı değerlendirme tasarımı önerilmektedir. Model bir terapi veya tanı aracı değil; öğrencinin değer bilgisini somut dijital eyleme, hatayı ise sorumluluk ve onarıma dönüştürmesini destekleyen gelişimsel bir eğitim yaklaşımıdır. Gelecek araştırmalarda modelin geçerlik, etkililik ve sürdürülebilirliğinin deneysel ve karma yöntemli çalışmalarla sınanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: dijital vicdan, değerler eğitimi, RADEM, mikro-dönüşüm, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında İHL Hadis Dersinin Öğretiminde Semantik Okuma Yoluyla Eleştirel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesi

Dr. Kübra ERTÜRK
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; bilginin doğrudan aktarılması yerine öğrencilerin bilgiyi analiz etme, bağlamı içinde çözümleme ve üst düzey yorumlama becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. İmam Hatip Liselerinde okutulan Hadis dersi yapısı gereği metin okumanın merkeze alındığı bir öğretim sürecine dayanmakla birlikte; geleneksel öğretim uygulamalarında bu ders bilginin doğrudan aktarımı, kavramların ve hadis metinlerinin Arapçalarının ve tercümelerinin ezberletilmesiyle sınırlı kalmaktadır. Bu durum, öğrencilerin metinlerin anlamsal derinliğini bütüncül bir yaklaşımla çözümlemelerini, metinlerin dilsel ve anlamsal yönünü kavramalarını zorlaştırmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Hadis dersi müfredatında yer alan metin okumalarının semantik ve dil bilimi disiplinleriyle entegre edilerek işlenmesine ilişkin disiplinler arası bir öğretim tasarımı sunmaktır. Nitel araştırma yaklaşımlarından dokümanların analiz edilmesi ve ders modeli geliştirilmesi yönteminin esas alındığı bu çalışmada; ders kitabında yer alan hadis metinlerinin öğrencilere aktarımı esnasında hadis metninde yer alan kavramların tahlil edildiği, tarihsel bağlamın esas alındığı semantik analiz modeli tasarlanmaktadır. Bu model bağlamında; hadis metinlerinde yer alan kavramlar filolojik (dilsel) tahlillere tabi tutulurken, sosyo-kültürel ve tarihsel bağlam da esas alınmaktadır. Bu sayede öğrencilerin hadis metinlerini tarihsel-bağlamsal ilişkiler üzerinden bütüncül ve eleştirel bir yaklaşımla derinlemesine çözümlemeleri amaçlanmıştır. Yapılan çalışmanın bulguları; hadis metinlerinin semantik ve dil bilimsel yöntemlerle tahlil edilmesinin, öğrencileri ezberci yaklaşımdan uzaklaştırarak metinlere sorgulayıcı ve eleştirel bir gözle bakmalarına imkân verdiğini ve bu sayede hadis metinlerinin günlük hayata uyarlanmasını kolaylaştırdığını göstermektedir. Sonuç olarak; Hadis ve dil bilimi disiplinlerinin entegre edilmesi öğrencileri pasif birer alıcı olmaktan çıkarıp eleştirel okuma, düşünme, yorumlama gibi üst düzey becerilere sahip bir araştırmacı düzeyine getirmektedir. Böylece bu yaklaşım, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin nihai hedeflerine ulaşmasına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, hadis dersi, disiplinler arası yaklaşım, semantik analiz, filolojik metin okuma

İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında Açık ve Örtük Niyet Kodları: Niyet Kodu Modeli (NİKOM) Temelli Bir İçerik Analizi Değerler Eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇİNİCİ

Bayburt Üniversitesi

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile programa yerleştirir, değerin eyleme hangi mekanizmayla dönüştüğünü ise tarif etmez. Bu çalışma mekanizma sorusunu öğretim materyali düzeyinde ele almakta ve ilkokul birinci sınıf Hayat Bilgisi ders kitabının iki fasikülünü Niyet Kodu Modeli (NİKOM) çerçevesinde çözümlemektedir. NİKOM'a göre davranışı yöneten kod EĞER [koşul], O HÂLDE [beklenen sonuç] biçiminde iki bileşenli bir yapıdır. Doküman incelemesi deseninde öğrenciye yönelen 170 davranış ifadesi tam kod, koşullu norm, çıplak norm ve örtük kod olarak sınıflandırılmış; tam ve örtük kodlar ayrıca yönelim (yaklaşma/kaçınma) açısından kodlanmıştır. Birimlerin %30,6'sı tam kod, %45,9'u sonucu belirtilmemiş norm, %23,5'i örtük koddur. Örtük kodların tamamı etkinlik ve değerlendirme bölümlerinde toplanmıştır. Tam kodların %78'i yaklaşma, örtük kodların %62,5'i kaçınma yönlüdür ve fark anlamlıdır ($\chi^2(1, N = 90) = 13{,}55$, $p < {,}001$, $\varphi = {,}39$). Kitap olumlu sonucu yazmakta, olumsuz sonucu soru yoluyla öğrenciye devretmektedir. Çalışma kod tamamlama adı verilen bir öğretmen uygulaması önermektedir.

Anahtar Kelimeler: içerik analizi, değerler eğitimi, ders kitabı, Hayat Bilgisi, Niyet Kodu Modeli

Türkçe Öğretmenlerinde Mesleki Ses Kullanımına Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Eğitsel ve Fiziksel Faktörlerin Pilot Olarak Değerlendirilmesi

Dr. Nigar KÖÇER
Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Özge ÖZDEMİR AYLA
Pelfiz Fizyoterapi ve Pilates

Özet

Öğretmenlik mesleği, yoğun sözlü iletişim gerektirmesi nedeniyle profesyonel ses kullanımına dayalı meslek grupları arasında yer almaktadır. Özellikle Türkçe öğretmenleri, metin okuma ve sözlü anlatım etkinlikleri nedeniyle gün boyunca yoğun ses kullanmaktadır. Bu durum zaman içerisinde ses yorgunluğuna neden olabilmekte, öğretim süreçlerini ve öğretmenlerin mesleki iyi oluşunu olumsuz etkileyebilmektedir. Bu pilot çalışma, Türkçe öğretmenlerinde mesleki ses yükü, ses yorgunluğu, öğretim öz yeterliği ve öğretmen iyi oluşu arasındaki ilişkileri disiplinlerarası bir kavramsal model çerçevesinde incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Bu çalışma, öğretmenlerde mesleki ses kullanımını disiplinlerarası bir yaklaşımla inceleyen çok aşamalı bir araştırma programının ilk basamağını oluşturmaktadır. İlk aşamada Türkçe öğretmenlerinden elde edilecek bulgular doğrultusunda aynı değerlendirme protokolünün farklı öğretmen branşlarında uygulanması planlanmaktadır. Araştırmanın ikinci aşamasında objektif ses değerlendirmeleri, yüzeyel EMG biofeedback ve pelvik taban değerlendirmelerinin birlikte gerçekleştirilmesi; üçüncü aşamada ise pelvik taban rehabilitasyon programının ses parametreleri, ses yorgunluğu ve öğretmen iyi oluşu üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmeni, mesleki ses yükü, ses yorgunluğu, öğretmen iyi oluşu, fizyoterapi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Yapay Zekâ Destekli Disiplinler Arası Öğretim: Fırsatlar, Güçlükler ve Öğretmen Deneyimleri

Dr. Orhan YILMAZ
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), öğrencilerin bilgi edinmenin ötesinde üst düzey düşünme becerileri, problem çözme, iş birliği, dijital okuryazarlık ve değerler geliştirmelerini hedefleyen bütüncül bir eğitim anlayışı benimsemektedir. Modelin temel bileşenlerinden biri olan disiplinler arası öğretim yaklaşımı, farklı disiplinlere ait bilgi ve becerilerin bütüncül bir öğrenme sürecinde bir araya getirilmesini öngörmektedir. Son yıllarda hızla gelişen yapay zekâ teknolojileri ise öğretim süreçlerinin planlanması, içerik geliştirilmesi, ölçme-değerlendirme uygulamaları ve bireyselleştirilmiş öğrenme ortamlarının oluşturulmasında önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu doğrultuda yapay zekâ destekli disiplinler arası öğretim uygulamalarının TYMM kapsamında değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, TYMM çerçevesinde yapay zekâ destekli disiplinler arası öğretim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek; bu uygulamaların öğrenme-öğretme sürecine sağladığı katkıları, karşılaşılan güçlükleri ve geliştirilmesine yönelik önerileri ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Çalışma grubunu Ankara ili Çankaya ilçesinde görev yapan farklı branşlardaki öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin yapay zekâ destekli disiplinler arası öğretim uygulamalarını öğrencilerin aktif katılımını artıran, üst düzey düşünme becerilerini geliştiren, öğrenmeyi bireyselleştiren ve farklı dersler arasında anlamlı ilişkiler kurulmasını sağlayan etkili bir yaklaşım olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte veri güvenliği, etik kullanım, dijital yeterlik farklılıkları, teknolojik altyapı eksiklikleri ve öğretmenlerin yapay zekâ okuryazarlığına ilişkin gereksinimler uygulama sürecinde karşılaşılan temel güçlükler olarak belirlenmiştir. Öğretmenler ayrıca yapay zekânın pedagojik amaçlarla bilinçli ve etik ilkeler doğrultusunda kullanılmasının öğrencilerin eleştirel düşünme, üretkenlik, iş birliği ve dijital sorumluluk becerilerini desteklediğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yapay zekâ destekli disiplinler arası öğretimin öğretim süreçlerini zenginleştirdiği, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve öğrenme deneyimlerini daha etkili hâle getirdiği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte bu yaklaşımın sürdürülebilir biçimde uygulanabilmesi için öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi, etik ilkelere dayalı yapay zekâ kullanım kültürünün yaygınlaştırılması ve okulların teknolojik altyapılarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, disiplinler arası öğretim, öğretmen deneyimleri

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Öğretmenlerin Mesleki Gelişim İhtiyaçları: Disiplinler Arası Öğretim ve Yapay Zekâ Bağlamında Bir İnceleme

Dr. Orhan YILMAZ
Millî Eğitim Bakanlığı
Zübeyde GÜNER

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), bilgi, beceri, eğilim ve değerleri bütüncül bir anlayışla ele alarak öğrencilerin çok yönlü gelişimini ve öğrenme süreçlerinde aktif rol almalarını amaçlamaktadır. Model kapsamında disiplinler arası ilişkilerin güçlendirilmesi ve öğrenmelerin gerçek yaşam bağlamlarıyla ilişkilendirilmesi, öğretmenlerin yeni öğretim anlayışlarına ilişkin bilgi, beceri ve pedagojik yeterliklerini önemli hâle getirmektedir. Bunun yanında yapay zekâ teknolojilerinin eğitim süreçlerine giderek daha fazla dâhil olması, öğretmenlerin teknik yeterliklerinin yanı sıra pedagojik, etik ve sorumlu yapay zekâ kullanımına yönelik mesleki gelişim ihtiyaçlarını gündeme getirmektedir. Bu araştırmanın amacı, TYMM kapsamında öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını disiplinler arası öğretim ve yapay zekâ kullanımı bağlamında incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Ankara ili Çankaya ilçesinde görev yapan farklı branşlardan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin TYMM'ye ilişkin yeterlik algıları, disiplinler arası öğretim uygulamalarına yönelik ihtiyaçları, yapay zekâ kullanım yeterlikleri ve mesleki gelişim beklentileri ele alınmıştır. Ayrıca hizmet içi eğitimlerin niteliği, uygulama boyutu ve sürdürülebilirliği ile yapay zekâ bağlamında veri güvenliği, etik kullanım, eleştirel değerlendirme ve dijital sorumluluk boyutları incelenmiştir. Araştırma bulguları, TYMM'nin öğrenci merkezli, beceri temelli ve değer odaklı yapısının öğretmenler tarafından genel olarak olumlu değerlendirildiğini; buna karşın öğretmen yeterlikleri, ölçme-değerlendirme, teknolojik altyapı, materyal ihtiyacı ve hizmet içi eğitimlerin yetersizliği gibi güçlüklerin yaşandığını göstermektedir. Disiplinler arası öğretim çalışmalarında ise ortak planlama, iş birliği, öğretim tasarımı ve dijital yeterliklerin önem kazandığı görülmektedir. Yapay zekâ boyutundaki bulgular, öğretmenlerin teknik kullanımın yanında pedagojik kullanım, eleştirel değerlendirme, veri güvenliği ve etik karar verme konularında da desteğe ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak araştırmanın, TYMM'nin etkili uygulanmasına yönelik öğretmen mesleki gelişim programlarının disiplinler arası öğretim ve yapay zekâ yeterliklerini bütünleştiren, uygulama temelli, iş birliğine dayalı ve sürdürülebilir bir yapıda geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: mesleki gelişim, öğretmen eğitimi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, disiplinler arası öğretim, yapay zekâ

Fen Bilimleri Dersinde 21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Tasarım Odaklı Düşünme Etkinlik Tasarımı

Dr. Öğr. Üyesi Seda USTA GEZER

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Özet

Günümüzde yaşanan hızlı bilimsel ve teknolojik dönüşüm; bireylerin karmaşık problemleri ele alma, eleştirel düşünme, yaratıcılık, etkili iletişim ve iş birliği gibi yeterliliklerle donatılmasını zorunlu kılmaktadır. P21 çerçevesinde öğrenme ve yenilik, yaşam ve kariyer ile bilgi, medya ve teknoloji becerileri olarak sınıflandırılan bu 21. yüzyıl becerileri, eğitim sistemlerinin geleceğe dönük bütüncül gelişim hedefleri ile yakından ilişkilidir. Bu becerilerin nitelikli ve çağdaş bir fen bilimleri eğitimi anlayışıyla öğretim süreçlerine entegre edilmeleri, öğrencilerin de bu becerileri kazanmaları için büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmada; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin beceri temelli ve insan odaklı vizyonuyla uyumlu ve 21. yüzyıl becerilerini destekleyen yenilikçi bir etkinlik tasarımı ele alınmıştır. Bu kapsamda tasarım odaklı düşünme sürecinin basamakları olan Empati Kurma, Tanımlama, Fikir Üretme, Prototip Geliştirme ve Test Etme aşamalarının fen bilimleri dersine entegrasyonuna yönelik adım adım uygulanabilir bir etkinlik planı sunulmaktadır. Tasarım süreçlerinin fen bilimleri öğretimindeki somut yansımalarını gösteren bu uygulamanın, öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu almalarına ve özgün çözümler üretmelerine katkı sunacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda sunulan etkinlik kurgusunun, sınıf içi fen bilimleri uygulamalarında yenilikçi yaklaşımların yaygınlaştırılması açısından önemli bir değer taşıdığı düşünülmektedir. Çalışmanın, öğrencilerin disiplinler arası problem çözme kapasitelerini artırarak fen bilimleri eğitimi uygulayıcılarına ve araştırmacılarına pratik bir rehber sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: fen bilimleri eğitimi, tasarım odaklı düşünme, 21. yüzyıl becerileri, etkinlik tasarımı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Kavrayışın Üç Belirlenimi: Aklıselim, Kalbiselim ve Zevkiselim

Dr. Selahattin GÖLBAŞI

Millî Eğitim Akademisi Sultanahmet Eğitim ve Uygulama Merkezi

Özet

Bu çalışma, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni'nde atıf yapılan 'aklıselim', 'kalbiselim' ve 'zevkiselim' kavramlarını nasıl anlamak gerekir?" sorusuna cevap aramaktadır. Araştırmada kavram analizi yöntemi kullanılmıştır. Akıl, kalp ve zevk kelimeleri, gündelik dilde kullanılan yaygın karşılıklarının ötesinde düşünce tarihimizde çok daha geniş ve katmanlı bir kavramsal içerik kazanmıştır. Bu üç kelime, delalet ettikleri anlam alanları bakımından birbirleriyle kesişerek birbirini tamamlayan, yer yer birbirinin anlamını kuşatan bütüncül bir kavramsal yapı oluşturmuştur. İnsanın varlıkla kurduğu ilişki, "akıl", "kalp" ve "zevk" gibi idrak kanalları üzerinden bilgiye dönüşür ve anlam kazanır. Şu durumda "aklıselim", "kalbiselim" ve "zevkiselim" kavramları, doğru kavrayışın üç farklı belirlenimi olarak nitelenebilir.

Anahtar Kelimeler: aklıselim, kalbiselim, zevkiselim

Küresel Vatandaşlık Söyleminden Ulusal Eğitim Vizyonuna: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Singapur Karakter ve Vatandaşlık Eğitiminin Karşılaştırmalı Analizi

Dr. Sevda KIR

Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi

Özet

Değişen ekonomik, teknolojik ve toplumsal koşullar, eğitim sistemlerinin yalnızca akademik bilgi ve beceriler kazandırma işlevinin ötesinde, nasıl bireyler ve vatandaşlar yetiştirmek istediklerini yeniden düşünmelerini gerekli kılmaktadır. Bu süreçte küresel eğitim politikalarında karakter, değerler, yetkinlikler, küresel farkındalık ve aktif vatandaşlık gibi kavramlar giderek daha fazla birlikte ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) ile Singapur'un Character and Citizenship Education (CCE) yaklaşımının eğitim yoluyla nasıl bir birey ve vatandaş profili oluşturduğunu ve bu ulusal eğitim vizyonlarının küresel vatandaşlık söylemleriyle nasıl ilişkilendirildiğini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırma, nitel karşılaştırmalı doküman analizi deseninde gerçekleştirilmiştir. Veri setini TYMM ve Singapur CCE 2021 çerçevesiyle ilgili politika belgeleri ile bu alanda yapılan araştırmalar oluşturmuştur. Veriler tematik analiz yoluyla çözümlenmiş, kimlik, değerler, yetkinlikler, eyleyicilik ve vatandaşlık sorumluluğu olmak üzere beş tema üzerinden analiz edilmiştir. Bulgular, her iki eğitim reformunun da akademik yeterlik sahibi olmanın ötesinde değer sahibi, sorumlu, yetkin ve toplumsal yaşama katkı sunabilen bireyler yetiştirmeyi amaçladığını göstermektedir. Bununla birlikte, bu ortak yönelimin iki ulusal eğitim vizyonunda farklı biçimlerde yapılandırıldığı görülmektedir. Singapur CCE'sinde karakter gelişimi, sosyal uyum, ulusal aidiyet, aktif vatandaşlık ve küresel farkındalık birbirine bağlanırken, küresel yeterlik anlayışının kolektif iyilik ve toplumsal sorumluluk çerçevesinde konumlandırıldığı görülmektedir. TYMM'de ise vatandaşlık ve birey yetiştirme anlayışının "yetkin ve erdemli insan" profili etrafında yapılandırıldığı; bilgi, beceri, eğilim ve değerlerin bütünleştirilerek ahlaki sorumluluk, toplumsal aidiyet ve eyleme dönük bir değer anlayışının öne çıkarıldığı görülmektedir. Karşılaştırmalı bulgular, iki modelin küresel eğitim söylemleriyle belirli düzeylerde yakınlaştığını, ancak küresel vatandaşlık, yetkinlik ve değer söylemlerini farklı ulusal eğitim anlayışları içinde yeniden bağlamlandırdığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, küresel eğitim politikalarındaki söylemsel yakınsamanın ulusal vatandaşlık anlayışlarının homojenleşmesi anlamına gelmediğini göstermektedir. Çalışma, TYMM'yi yalnızca ulusal bir müfredat reformu olarak değil, küresel eğitim politikalarıyla etkileşim içerisinde şekillenen bir eğitim ve vatandaşlık projesi olarak ele alarak eğitim politikası, değerler eğitimi ve karşılaştırmalı eğitim literatürlerine katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Singapur karakter ve vatandaşlık eğitimi, küresel vatandaşlık, eğitim politikası, karşılaştırmalı eğitim

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Simge YAMAN
İstanbul Aydın Üniversitesi
Elifsu ÇAKICI
Cemile Azra KÖSEOĞLU
Ceyda ÖZDOĞAN
İstanbul Aydın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ
İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesi, değişen bilgi ve beceri gereksinimlerine uyum sağlamaları ve mesleki gelişimlerini sürdürmeleri açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin cinsiyet, genel not ortalaması ve sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Nicel araştırma yaklaşımı kapsamında tarama modelinde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu 309 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların 268'i kadın, 41'i erkektir. Araştırma verileri, bilgi formu ve 5'li Likert tipinde 40 maddeden oluşan Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmış; varyans homojenliğinin sağlanmadığı durumlarda Welch ANOVA uygulanmıştır. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme toplam puan ortalaması 4,06 (SS = 0,61) olarak belirlenmiştir. Alt boyutlarda en yüksek ortalama Motivasyon (Ort. = 4,20, SS = 0,70) boyutunda elde edilmiş; bunu Öğrenmeyi Düzenleme (Ort. = 4,07, SS = 0,66) ve Kararlılık ve Merak (Ort. = 3,99, SS = 0,61) izlemiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin toplam puan ve alt boyutlarda cinsiyete ve genel not ortalamasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buna karşılık sınıf düzeyine göre toplam puan ile üç alt boyutun tamamında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Çoklu karşılaştırma sonuçları, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının Kararlılık ve Merak, Öğrenmeyi Düzenleme, Motivasyon ve toplam yaşam boyu öğrenme puanlarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğretmen adaylarından anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu; ilk üç sınıf arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermiştir. Sonuç olarak, sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyet ve akademik başarıya göre farklılaşmadığı, buna karşılık sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmenin tüm boyutlarında daha yüksek puanlara sahip olması, öğretmen yetiştirme sürecinin ileri aşamalarında bulunan adayların yaşam boyu öğrenmeye ilişkin daha güçlü eğilimler sergilediklerini göstermektedir. Bulgular, sınıf düzeylerine göre gözlenen farklılaşmanın boylamsal araştırmalarla incelenmesinin alana katkı sağlayabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: yaşam boyu öğrenme, sınıf öğretmeni adayları, öğretmen yetiştirme

Lise Öğrencilerinde Sosyotelizm ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Sümeyye DOĞAN
Şehit Özcan Kan Fen Lisesi
Dr. Volkan Alparslan KILIÇ

Özet

Dijital teknolojiler, gençlerin bilgiye erişim ve iletişim olanaklarını genişletirken yüz yüze etkileşim biçimlerini de dönüştürmektedir. Kişiler arası iletişim sırasında bireyin dikkatini çevresindeki kişilerden uzaklaştırarak akıllı telefona yöneltmesi olarak tanımlanan sosyotelizm, dijital çağda önemli bir sorun alanıdır. Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin etkili iletişim becerileri ile sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemektir. İlişkisel tarama modelinde yürütülen araştırmanın örneklemini Kocaeli ilinin bir ilçesinde farklı lise türlerinde öğrenim gören ve tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen 496 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada "Etkili İletişim Becerileri Ölçeği" ile "Genel Sosyotelist Olma ve Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçekleri" kullanılmış; veriler betimsel istatistikler, farklılık testleri, korelasyon ve regresyon analizleriyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin iletişim becerilerinin genel olarak orta-yüksek, sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sosyotelist olma boyutları içerisinde nomofobinin öne çıkması, öğrencilerin telefondan ayrı kalmaya ilişkin güçlüklerine işaret etmektedir. İletişim becerileri ile sosyotelist olma arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler belirlenmiş; özellikle "Kendini Tanıma ve Kendini Açma" ile "Etkin Dinleme" becerilerinin sosyotelist davranışlarla ters yönlü ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Bununla birlikte regresyon modellerinin açıklayıcı gücünün düşük olması, sosyotelizmin iletişim becerilerinin ötesinde farklı bireysel ve sosyal değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Araştırma bulgularından hareketle öğrencilerde farkındalık oluşturmak amacıyla yaratıcı drama atölyeleri, afiş tasarlama yarışması, tramvayda kitap okuma etkinliği, panel ve anı defteri uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Yaratıcı drama etkinliklerinde öğrencilerin sosyotelizme maruz kalan bireylerle empati kurmaları hedeflenmiş; farklı okul türleri ve sınıf düzeylerinden 186 öğrenci atölyelere katılmıştır. Bu sonuçlar, dijital çağda eğitimin yalnızca öğrencilerin teknolojiyi kullanma yeterliklerini geliştirmekle sınırlı kalmaması; teknolojiyi karşısındaki bireyin varlığını, duygularını ve iletişim hakkını gözeterek kullanma bilincini de desteklemesi gerektiğini düşündürmektedir. Bu bağlamda iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve sosyotelizme yönelik farkındalık çalışmaları, dijital vicdanın eğitim ortamlarında ele alınmasına katkı sağlayabilecek uygulama alanları olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: sosyotelizm, dijital vicdan, iletişim becerileri, dijital çağ, lise öğrencileri

Bibliyoterapinin Eğitim Ortamlarında Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Kuramsal Bir Değerlendirme

Dr. Vecihe SOLMAZ
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Bibliyoterapi, bireylerin yazılı materyaller veya edebî metinlerle kurdukları ilişki aracılığıyla bilişsel, duyuşsal ve sosyal süreçlerini desteklemeye yönelik bir yaklaşımdır. Klinik, afektif ve gelişimsel olmak üzere üç temel yaklaşımı bulunan bibliyoterapi; öz farkındalık, empati, duygu düzenleme, problem çözme, iletişim, sosyal beceriler ve değerleri anlamlandırma gibi gelişim alanlarını destekleme potansiyeline sahiptir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) ise öğrencilerin yalnızca akademik bilgi ve becerilerine değil, bilişsel, sosyal, duygusal, ahlaki ve fiziksel boyutlarıyla bütüncül gelişimlerine odaklanan bir eğitim anlayışı ortaya koymaktadır. TYMM'de değerler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık ve kavramsal beceriler bütüncül bir yapı içerisinde ele alınmaktadır. Alanyazında bibliyoterapi ile TYMM'nin temel yaklaşım, beceri ve değerleri arasındaki ilişkiyi bütüncül biçimde değerlendiren çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, gelişimsel ve bilişsel bibliyoterapinin eğitim ortamında kullanım olanaklarını TYMM'nin temel yaklaşım, beceri ve değerleri bağlamında kuramsal olarak değerlendirmektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemine dayalı kuramsal bir çalışmadır. Doküman incelemesi yöntemiyle bibliyoterapiye ilişkin ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar ile TYMM'nin ilgili dokümanları incelenmiştir. Veriler karşılaştırmalı ve tematik bir yaklaşımla değerlendirilmiş; bibliyoterapi ile TYMM arasındaki ilişkiler bütüncül gelişim, değerler eğitimi, sosyal-duygusal öğrenme, okuryazarlık ve beceri temelli öğrenme olmak üzere beş boyutta ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, bibliyoterapinin TYMM'nin bütüncül gelişim anlayışıyla önemli ölçüde örtüştüğünü göstermektedir. Bu yönüyle çalışmamız bibliyoterapi yaklaşımını edebiyat, psikoloji, eğitim bilimleri ile ilişkilendirerek disiplinler arası kuramsal bir çerçeve sunmaktadır. Edebî metinler üzerinden düşünme, yorumlama, özdeşim kurma, çıkarım yapma ve farklı bakış açılarını değerlendirme süreçlerinin sosyal-duygusal beceriler, değerler eğitimi, okuryazarlık ve üst düzey düşünme becerileriyle ilişkilendirilebildiği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin edebî metinlerdeki karakterler üzerinden öz farkındalık geliştirmeleri ve kendi yaşam deneyimleriyle bağlantı kurmaları, TYMM'nin öğrenci merkezli ve beceri temelli yaklaşımıyla örtüşmektedir. Sonuç olarak bibliyoterapinin, TYMM doğrultusunda yapılandırılmış eğitim ortamlarında öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyebilecek işlevsel ve eğitsel bir yaklaşım olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: bibliyoterapi, gelişimsel bibliyoterapi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, değerler eğitimi, sosyal-duygusal öğrenme

Sanattan Öğrenmeye: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Sanat, Oyun ve Yaratıcılığın Bütünleşik Öğrenmedeki Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Zehra SALIKUTLUK YILDIZ

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda sanat, oyun ve yaratıcılığın bütünleşik öğrenmeyi nasıl yapılandırdığını erken çocukluk eğitimi literatürü ışığında incelemektir. Araştırma, nitel doküman incelemesi ile bütünleştirici literatür taramasına dayalı olarak yürütülmüştür. Literatür taramasında 2015–2026 yılları arasında ulusal ve uluslararası veri tabanlarında indekslenen Türkçe ve İngilizce çalışmalar; sanat yoluyla öğrenme, oyun temelli öğrenme, yaratıcılık ve bütünleşik öğrenme kavramları kapsamında incelenmiştir. Bu kavramlardan en az birini ele alan hakemli ampirik araştırmalar ile TYMM'yi inceleyen 2024–2026 tarihli sınırlı sayıdaki çalışma değerlendirmeye alınmıştır. Doküman incelemesi 2026 TYMM Okul Öncesi Eğitim Programı'na dayanmış; sanat alan becerileri, oyun temelli öğrenme yaklaşımı, yaratıcılığa ilişkin eğilimler, bütünleştirilmiş etkinlikler ve öğrenme merkezleri incelenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının platformlarında yayımlanan okul öncesi günlük plan ve uygulama örnekleri de doküman korpusuna dâhil edilmiştir. Dokümanlar ve araştırma bulguları; sanat yoluyla öğrenme, oyun yoluyla öğrenme, yaratıcılığın disiplinler üstü niteliği, bütünleşik öğrenme ve uygulama koşulları temaları doğrultusunda tematik içerik analiziyle karşılaştırmalı olarak sentezlenmiştir. Bulgular, TYMM'de sanatın ürün oluşturmaya indirgenmeyerek gözlemleme, anlamlandırma, seçim yapma, planlama, deneme ve özgün üretimi destekleyen bir öğrenme süreci olarak yapılandırıldığını göstermiştir. Oyun, alan becerileri ile sosyal-duygusal öğrenme, değerler, eğilimler ve okuryazarlık becerileri arasında bağlantı kuran pedagojik bir bağlam; yaratıcılık ise farklı öğrenme alanlarında fikir, temsil ve çözüm üretimini destekleyen disiplinler üstü bir eğilim olarak konumlandırılmıştır. Program ile araştırma literatürü arasında çocuk merkezlilik, etkin katılım, oyun yoluyla keşif, özgün üretim ve alanlar arası ilişkilendirme açısından uyum saptanmıştır. Bununla birlikte öğretmen rehberliği, programın anlaşılması, mesleki destek, materyal, zaman ve sınıf koşulları uygulamaya aktarımı etkilemektedir. Sonuç olarak, okul öncesinde bütünleşik öğrenmenin farklı alanlara ait etkinliklerin yan yana uygulanmasından çok, çocuğun aynı öğrenme deneyiminde keşfetme, sorgulama, ilişkilendirme, problem çözme, temsil etme ve özgün anlam üretme süreçlerinin bütünleştirilmesi olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, okul öncesi eğitim, sanat yoluyla öğrenme, oyun temelli öğrenme, yaratıcılık

Merkezi Yönetim Yerel Yönetim İş birliği Modeli: Bağcılar Belediyesi Sürekli Eğitim Uygulamalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER • Abdullah AKTÜRKOĞLU • Ebru AYDIN

Bağcılar Belediyesi

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), merkezi yönetimin bir unsuru olan Millî Eğitim Bakanlığının, aklıselim, kalbi selim ve zevkiselim dengesini gözeterek ahlaklı, erdemli, yetkin ve bilge nesiller yetiştirmeyi hedefleyen sistematik bir eğitim yaklaşımıdır. Model, erdem-değer-eylem çerçevesinde adalet, saygı ve sorumluluk çatı değerleri etrafında şekillenmektedir. Eylemden değere, değerden erdemli insana, sonuç olarak huzurlu insan, huzurlu aile, huzurlu toplum ve yaşanabilir çevreye ulaşmak, modelin amaçlarındandır. Diğer yandan ahlaklı, cesaretli, iradeli, sağlıklı, üretken, merhametli, sorgulayıcı ve vatansever öğrenci yetiştirmeyi hedefleyen model; bu niteliklerin yanında benlik, sosyal ve entelektüel eğilimler ile sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle birlikte bütüncül bir gelişimi desteklemektedir. Bir yerel yönetim kuruluşu olan Bağcılar Belediyesi staj imkânı sağladığı gençlere sürekli eğitim programları ve kariyer buluşmaları olanağı sağlamaktadır. Bu çalışmada merkezi yönetim kuruluşu olan Millî Eğitim Bakanlığının modeli olan TYMM'nin temel yaklaşımıyla, bir yerel yönetim kuruluşu olan Bağcılar Belediyesinin staj imkânı sağladığı gençlere sunduğu sürekli eğitim programları ve kariyer buluşmaları birlikte incelenerek değerlendirilmiştir. Bağcılar Belediyesi, 262 üniversite ve 293 lise öğrencisi olmak üzere toplam 555 stajyere yönelik sürekli eğitim programları düzenlemektedir. Programlar arasında görgü kuralları, kariyer yolculuğunda etik, tecrübe paylaşımı, iletişim ve temel başlıklar, afet farkındalık eğitimi, yapay zekâ okuryazarlığı, girişimcilik ve küresel tehditler karşısında gençlik gibi konular yer almaktadır. Bu eğitimlerin, gençlerin ahlaki olgunluk, sorumluluk, iletişim, etik karar alma, afet bilinci, dijital yeterlilik, girişimcilik ve toplumsal farkındalık gibi yetkinliklerini desteklediği düşünülmektedir. Diğer yandan Bağcılar Belediyesi, stajyerlerine yönelik olarak öz-değer, yazının şifa edici gücü, sanatın dönüştürücü etkisi ve hareketin zenginliği temalarında kariyer buluşmaları düzenlemektedir. Şair, senarist, yazar, fotoğrafçı, psikolog, sosyolog, yapımcı ve görüntü yönetmeni gibi çeşitli alanlardan uzmanların katılımıyla gerçekleşen buluşmalar; akran baskısı ile iç ses arasındaki gerilim, yazmanın özgüven ve ruhsal onarım gücü ile gençlerin kendi hayat hikâyelerinin başrolü olmaları üzerine odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, TYMM'nin öz yeterlilik, öz güven, azim gibi benlik eğilimleri ve empati, sorumluluk, girişkenlik gibi sosyal eğilimleri ve yaratıcılık, açık fikirlilik, eleştirel bakış gibi entelektüel eğilimleriyle doğrudan örtüşmektedir. Belediyenin sunduğu her iki imkân, stajyerlerin formal eğitim süreçlerini tamamlayıcı niteliktedir. Sürekli eğitim ve kariyer buluşmaları, değerlerin eyleme dönüşmesini, sosyal-duygusal becerilerin gelişimini, kariyer bilinci ve toplumsal sorumluluk bilincinin güçlenmesini sağlamaktadır. Diğer yandan gençlerin yetkin ve erdemli bireyler olarak yetişmesine yönelik yerel bir uygulama örneği oluşturduğundan stajyerlere sürekli eğitim ve kariyer buluşmalarının, TYMM'nin medeniyet kurucu ve geliştirici nesiller hedefiyle uyumlu bir ekosistem oluşturduğu gözlemlenmektedir. Sonuç olarak belediyelerin asli görev alanı arasında eğitim yer almasa da Bağcılar Belediyesi'nin stajyer odaklı sürekli eğitim ve kariyer buluşmaları programlarının, TYMM'nin teorik çerçevesini pratik hayata taşıyan başarılı bir yerel model niteliği olduğu, bu tür uygulamaların yaygınlaştırılmasının okul dışı öğrenme ortamlarının değer, beceri ve eğilim kazanımına ve gençlerin bütüncül gelişimine önemli destek sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, merkezi yönetim, stajyer eğitimi, yerel yönetim, işbirliği

Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar: Bağlam Temelli Sorular

Dr. Zeynep AMANET ARAZ

Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu araştırmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre hazırlanan ders kitaplarındaki ünite sonu ölçme ve değerlendirme sorularında yer alan bağlam temelli soruların günlük hayatla ne derece ilişkili olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda "TYMM'ye göre hazırlanan AİHL 10. sınıf hadis ders kitabında yer alan ünite ölçme ve değerlendirme sorularındaki bağlam temelli soruların günlük hayatla ilişkisi ne düzeydedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile yürütülmüştür. Veri analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Sorular öncelikle bağlam temelli olma durumu açısından çözümlenmiş ardından bağlam temelli olarak değerlendirilen soruların bağlamları, günlük hayatla ilişkisi açısından analiz edilmiştir. İncelemeler sonucunda birinci ünite ölçme ve değerlendirme sorularının 18 tanesinin bağlam temelli olduğu görülmüştür. Bu sorulardan 17 tanesi günlük hayatla ilişkili bulunmuş 1 tanesinin ise günlük hayatla ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. İkinci ünite ölçme ve değerlendirme sorularının 9 tanesinin bağlam temelli olduğu görülmüştür. Bağlam temelli soruların ise 4 tanesi günlük hayatla ilişkili bulunmamış, bir tanesi kısmen ilişkili bulunmuş 4 tanesi ise günlük hayatla ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Üçüncü ünite ölçme ve değerlendirme sorularının 11 tanesinin bağlam temelli olduğu görülmüştür. Bağlam temelli sorularda ise 3 tanesi günlük hayatla ilişkili bulunmamış, 2 tanesi kısmen ilişkili bulunmuş, 6 tanesi ise günlük hayatla ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Dördüncü ünitedeki ölçme ve değerlendirme sorularının 13 tanesinin bağlam temelli olduğu görülmüştür. Bağlam temelli sorularda 1 tanesi günlük hayatla kısmen ilişkili bulunmuş, 12 tanesi ise günlük hayatla ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde AİHL 10. sınıf hadis ders kitabı ünite ölçme ve değerlendirme sorularında yer alan bağlam temelli soruların çoğunlukla günlük hayat ile bağlantı kurularak tasarlandığı bununla birlikte doğrudan günlük hayatla ilişkisi kurulamamış ya da kısmen ilişki kurulmuş soruların da olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın öneriler kısmında -araştırmacı tarafından yazılan- günlük hayatla ilişkisi kurulmuş soru örneğine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: hadis dersi, bağlam temelli soru, ölçme ve değerlendirme, günlük hayat

İngilizce Öğrenme Sürecinde Disiplinler Arası Bir Öğrenme Ekosistemi: IDECE Modeli Örneği

Adile CESUR

Şehit Sezgin Uludağ İlkokulu

Özet

Bu çalışmanın amacı, bir ilkokul İngilizce öğretmeni tarafından, çalıştığı okulda geliştirilen, 2024–2025 ile 2025–2026 eğitim öğretim yıllarında uygulanan IDECE (Integrated Digital English Coaching Ecosystem) Modeli'ni, İngilizce öğrenme sürecinde farklı disiplinlere ait bilgi ve becerilerin nasıl ilişkilendirildiği ve bu ilişkilerin modelin öğrenme ekosistemi içerisinde nasıl bütünleştirildiği açısından incelemektir. Çalışma nitel araştırma yaklaşımında doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın veri kaynaklarını; IDECE Modeli'nin iki yıllık uygulama sürecinde kullanılan İngilizce öğrenme görevleri, dijital öğrenme ortamındaki içerikler, öğrencilerin gerçekleştirdiği etkinlik ve ürünler ile uygulama sürecine ilişkin kayıtlar oluşturmaktadır. Veriler, İngilizce öğrenme hedefleri ile diğer disiplinlere ait bilgi ve beceriler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin IDECE Modeli'nin dijital öğrenme, öğrenci koçluğu, akran öğrenmesi ve süreç izleme bileşenleriyle nasıl bütünleştirildiği dikkate alınarak incelenmiştir. Bulgularda; IDECE Modeli'nde İngilizce öğrenme süreçlerinin farklı disiplinlere ait bilgi ve becerilerle ilişkilendirildiği ve bu ilişkilerin bağımsız etkinlikler biçiminde kalmayıp modelin öğrenme görevleri üzerinden yapılandırıldığı görülmüştür. İngilizce öğrenme görevlerinde Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, Müzik, Beden Eğitimi ve Bilişim Teknolojileri ile farklı biçimlerde ilişkiler kurulmuştur. Matematik ve Fen Bilimleri ile ilişkili görevlerde alanlara özgü kavramların İngilizce öğrenme içeriğiyle birlikte kullanıldığı; Sosyal Bilgilerle ilişkili görevlerde farklı ülkeler, ülkelerin konumları ve kültürel özelliklerine ilişkin içeriklerin İngilizce öğrenme sürecine dâhil edildiği; Görsel Sanatlar ve Müzik alanlarında görsel ve müzikal ifade biçimlerinin, Beden Eğitimi ile ilişkili görevlerde hareket, fiziksel etkinlik ve oyun temalarının İngilizce yönerge, kelime ve ifadelerle birlikte kullanıldığı belirlenmiştir. Bilişim Teknolojileri boyutunda dijital öğrenme ortamlarının kullanımının yanı sıra bilinçli internet kullanımına yönelik içeriklerin İngilizce öğrenme süreciyle ilişkilendirildiği görülmüştür. Sonuç olarak IDECE Modeli'nin, İngilizce öğrenme sürecini farklı disiplinlere ait bilgi ve becerilerle ilişkilendiren ve bu ilişkileri dijital öğrenme ortamı, yapılandırılmış öğrenme görevleri, öğrenci koçluğu, akran öğrenmesi ve süreç izleme bileşenleriyle bir araya getiren bütünleşik bir öğrenme ekosistemi niteliği taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: disiplinler arası öğrenme, İngilizce öğretimi, öğrenme ekosistemi

Yapay Zekâ ile Birlikte Düşünmek: Özel Yetenekli İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Sürecinde İnsan-Yapay Zekâ İş Birliğinin İncelenmesi

Ahmet ÖZÇELİK

Arnavutköy Bilim ve Sanat Merkezi

Özet

Üretken yapay zekâ teknolojilerinin eğitim ortamlarında giderek yaygınlaşması, öğrencilerin bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma biçimlerinin yanı sıra problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve bilişsel düzenleme süreçlerini de dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, özellikle hızlı öğrenme, yüksek düzeyde merak, özgün fikir üretme ve karmaşık problemlerle ilgilenme özellikleriyle öne çıkan özel yetenekli öğrenciler açısından yeni fırsatlar ve tartışılması gereken sınırlılıklar ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda temel problem, yapay zekânın öğrencinin düşünme sürecini destekleyen bir bilişsel ortak olarak mı kullanılacağı, yoksa öğrencinin bilişsel çabasını ve bağımsız karar verme sorumluluğunu devralan bir araç hâline mi geleceğidir. Bu çalışmanın amacı, özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin problem çözme süreçlerinde insan-yapay zekâ iş birliğinin olanaklarını ve sınırlılıklarını alanyazın temelinde incelemek ve öğrencinin düşünme sorumluluğunu koruyan yapılandırılmış bir iş birliği yaklaşımı ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda yapay zekâ destekli problem çözme, insan-yapay zekâ iş birliği, üretken yapay zekâ, yaratıcılık, eleştirel düşünme, bilişsel düzenleme ve özel yetenekli öğrencilerle ilişkili güncel ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. Alanyazından elde edilen sonuçlar, yapay zekânın öğrencilerin alternatif fikirler üretmelerini, farklı çözüm yolları geliştirmelerini ve problem üzerinde yeniden düşünmelerini destekleyebileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, yapay zekâ tarafından üretilen bilgilerin doğruluğunun ve probleme uygunluğunun sorgulanmadan kabul edilmesinin öğrencilerin bağımsız düşünme, değerlendirme ve karar verme süreçlerini sınırlandırabileceğine ilişkin önemli bulgular bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında, özel yetenekli öğrencilerin problem çözme süreçlerinde yapay zekânın doğrudan çözüm üreten bir araç yerine düşünmeyi destekleyen bir ortak olarak konumlandırıldığı "önce insan düşünür, sonra yapay zekâ ile geliştirir, sorgular ve yeniden tasarlar" ilkesine dayalı bir insan-yapay zekâ iş birliği yaklaşımı önerilmektedir. Bu yaklaşımın, özel yetenekli öğrencilerin yapay zekâdan yararlanırken bilişsel özerkliklerini, eleştirel değerlendirme becerilerini ve özgün düşünme süreçlerini korumalarına yönelik pedagojik bir çerçeve sunabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, eğitim, özel yetenekli öğrenciler, problem çözme, insan-yapay zekâ iş birliği

Yapay Zekâ Modellemesi ile Antarktika Deniz Buzullarının Geleceğinin Tahmini: Disiplinler Arası Bir İklim Bilimi Uygulaması

Ayşe KARA AYDIN

Bağcılar Belediyesi Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi

Muhammed Ege SEVİNÇ

Özet

Kutuplar ve yüksek dağlarda bulunan buzullar; dünyanın düzenli iklim sisteminin, okyanus akıntılarının, deniz seviyesi ve sıcaklığının, tatlı su kaynaklarının ve canlıların yaşam alanlarının dengeli bir şekilde korunmasında oldukça önemlidir. Antarktika kıtası iklim özelliklerinden dolayı yerleşik nüfusu olmayan bir bölge olarak kalmıştır. Günümüzde bölgede bulunan nüfus bilim üslerinde araştırma yapan bilim insanlarından oluşmaktadır. Antarktika buz tabakası artan ısı ile hızla kütle kaybetmektedir. Bu durum dünyanın artan enerji ihtiyacı, nüfusu ve sanayi sistemi ile de doğrudan ilişkili olup küresel ısınmanın etkisi ile bu durumun yüzyıllar boyunca devam edeceği öngörülmektedir. Gelecekte buzulların erimesi ile yükselen deniz seviyesindeki belirsizlik, Antarktika kıtasındaki buzulların büyüklüğünün tam olarak bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Deniz buzullarının yüz ölçümlerinin tespit edilmesinin erimenin şiddetini belirlemede önemli rol oynayacağı dolayısıyla dünya için alınabilecek tedbirlerin hayata geçirilmesinde etkili olacağı açıktır. Deniz buzulları aynı zamanda küresel iklim değişikliğinin önemli bir bileşenidir. Çünkü; atmosfer ve kutuplarda bulunan okyanuslar arasındaki ısı transferini ve gaz alışveriş dengesini ayarlar. Deniz buzullarındaki erime ve donma ile deniz tuzluluk oranının değişiyor olması da diğer önemli bir parametredir. Bu araştırmada dünyamızın geleceği için bu kadar önemli olan deniz buzullarının yüzey alanı bilgisi ile ilgili gelecek veri tahmini yapılmıştır. Yapay zekâ teknolojilerinden biri olan derin öğrenme modeli tahmin çalışmalarında son dönemlerde oldukça sık kullanılmaktadır. Proje kapsamında deniz buzullarının yüzey alanı; sıcaklık, basınç, rüzgâr hızı gibi farklı fiziksel parametreler kullanılarak hesaplanmıştır. İngiltere Kutup Araştırma Bölgesinin sunduğu ortalama 36 yıllık veriler derin öğrenme yöntemi ile işlenerek gelecekte deniz buzullarının yüzey alanının ne olacağı hakkında tahminler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kutup, yapay zekâ, eğitim

Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Dijital Medyanın COVID-19 ve Çocukluk Çağı Aşı Tutumları Üzerindeki Karşılaştırmalı Etkisi

Bilim Uzmanı Ayşe KARA AYDIN

Bağcılar Belediyesi Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi

Uzman Öğretmen Eren TUNCEL

Özet

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin dijital medya aracılığıyla edindikleri sağlık bilgilerinin çocukluk çağı ve COVID-19 aşılarına yönelik tutumları üzerindeki etkisini nicel verilerle karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama model i kullanılmış ve Türkiye genelinde yaşayan, en az bir çocuğu bulunan 403 ebeveynden veri toplanmıştır. Veriler Demografik Bilgi Formu, Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği, COVID-19 Aşı ve Tutum Ölçeği ile Çocukluk Çağı Aşıları Hakkında Ebeveynlerin Tutumları Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler Pearson korelasyonu ve hiyerarşik regresyon analizleriyle incelenmiştir. Bulgular, Web 2.0 ve dijital sağlık bilgisi edinmenin çocukluk çağı aşılarına yönelik tutumları pozitif yönde yordadığını; dijital teyidin ise negatif yönde yordayıcı olduğunu göstermiştir. COVID-19 aşılarına ilişkin bazı alt boyutlarda yaş, gelir, çocuk sayısı ve dijital bilgi edinme/teyit değişkenlerinin farklı yönlerde anlamlı ilişkiler oluşturduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn, medya, aşı

Okul Öncesi Eğitim Programlarında Değerler: Türkiye ve Japonya Arasında Karşılaştırmalı Bir Doküman İncelemesi

Bilim Uzmanı

Rabia Betül TAŞKIN

Doç. Dr. Türker SEZER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'nin 2026 tarihli Okul Öncesi Eğitim Programı ile Japonya'nın 2017 tarihli Anaokulu Standardı'nı değerlerin tanımlanması, program içindeki konumlandırılması, öğrenme yaşantılarına aktarılması, eylemlerle ilişkilendirilmesi, aile ortaklığı ve değerlendirme boyutları bakımından karşılaştırmaktır. Araştırma, değerleri yalnızca programlarda yer verilen kavramlar olarak değil, normatif amaçların çocukların gelişimsel özelliklerine uygun yaşantı ve eylemler aracılığıyla nasıl yapılandırıldığı çerçevesinde ele almaktadır. Araştırma, karşılaştırmalı nitel doküman incelemesi olarak yürütülmüştür. Veri kaynaklarını Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2026 tarihli okul öncesi eğitim programı ile Japonya Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığının 2017 tarihli anaokulu standardının İngilizce geçici çevirisi oluşturmuştur. Belgeler, yönlendirilmiş nitel içerik analiziyle incelenmiştir. Analiz sürecinde anlamlı cümleler ve bağlantılı cümle grupları kodlama birimi olarak belirlenmiş; normatif amaç, programdaki konum, pedagojik yaşantı, beklenen eylem, aile ortaklığı ve değerlendirme boyutları üzerinden ülke içi örüntüler çözümlenmiş ve karşılaştırmalı bir senteze ulaşılmıştır. Bulgular, her iki belgenin de değerleri günlük yaşantı ve çocuk eylemleriyle ilişkilendirdiğini göstermiştir. Türkiye programında saygı, sorumluluk ve adalet çatı değerleri etrafında düzenlenen yirmi değer; eylem kodları, aylık planlama, oyun, rutinler, öğretmenin model oluşu ve gözleme dayalı değerlendirme aracılığıyla ayrıntılı biçimde yapılandırılmıştır. Japonya standardında ise bağımsızlık, iş birliği, ahlak ve norm bilinci ile yaşama saygı gibi yönelimler; gelişim alanları, çevrenin düzenlenmesi, kendiliğinden etkinlikler, ortak amaçlar ve akran ilişkileri içinde bütünleşik biçimde ele alınmıştır. Her iki belgede aile ve yakın çevre, çocuğun değerlerle ilişkili yaşantılarının önemli bileşenleri olarak konumlandırılmıştır. Değerlendirmede Türkiye'de anekdot kaydı ve sonraki planlamayla ilişkilendirilen daha belirgin araçsal yönlendirmeler bulunurken Japonya'da bireysel gelişimi anlama ve çocukları karşılaştırmalı başarı derecelerine ayırmama ilkesi öne çıkmıştır. Sonuç olarak iki program arasındaki temel farklılık, değerlerin bulunup bulunmamasından çok, normatif amaçların yaşantı, eylem ve izleme süreçlerine hangi program düzenlemeleriyle bağlandığında ortaya çıkmaktadır. Türkiye programı bu bağlantıları değer ve eylem kodlarıyla daha ayrıntılı biçimde görünür kılarken Japonya standardı gelişim alanları ve gündelik ilişkiler içinde bütünleşik bir yapı sunmaktadır. Bulgular programların öngördüğü düzenlemelerle sınırlıdır; çocukların gerçekleşmiş kazanımlarını veya uygulamaların etkililiğini göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: değerler eğitimi, okul öncesi eğitim, karşılaştırmalı doküman incelemesi, Türkiye, Japonya

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden Hizmet Alan Velilerin Memnuniyet Düzeylerinin ve İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi

Aziz ZORLU
İskenderpaşa İlkokulu
Uzm. Psk. Hüseyin ŞAHİN
Bakırköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Psk. Dan. Umut ARSLAN

Özet

Bu araştırmanın amacı, Rehberlik ve Araştırma Merkezine (RAM) başvuran velilerin sunulan özel eğitim ve rehberlik hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerini belirlemek ve bu memnuniyetin çeşitli sosyodemografik ve eğitsel değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu, RAM'a başvuruda bulunan 331 veli oluşturmaktadır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ile grup karşılaştırmalarında bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların genel hizmet memnuniyet puanı yüksek bir düzeyde tespit edilmiştir. Hizmet boyutları bazında en yüksek memnuniyet ortalaması inceleme ve değerlendirme yapan öğretmenlerin tutumu ile görüşme ve değerlendirme sürecinde görülürken; en düşük memnuniyet ortalaması Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu kararı ile anne babaların kişisel gelişimine yönelik bilgilendirme ve rehberlik alanlarında kaydedilmiştir. Karşılaştırmalı analizlerde, kadın ve erkek velilerin memnuniyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. RAM'da Aile ve Veli Rehberliği veya Danışmanlığı hizmeti alan velilerin genel memnuniyet puan ortalamasının, bu hizmeti almayan velilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Nitekim velilerin büyük çoğunluğu bu hizmetin verilmesini gerekli veya çok gerekli bulduğunu ifade etmiştir. Okul kademesi değişkenine göre yapılan ANOVA analizi sonucunda, gruplar arasında memnuniyet düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiş; özellikle özel eğitim okuluna devam eden öğrencilerin velilerinde memnuniyet puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. RAM'a yönlendirme kanalı (okul, doktor, bireysel başvuru) bakımından ise memnuniyet puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç olarak, RAM'larda yürütülen eğitsel değerlendirme ve inceleme süreçlerine ilişkin veli memnuniyeti genel olarak yüksektir. Yüz yüze aile danışmanlığı ve rehberlik hizmeti alma durumu, daha yüksek memnuniyet puanlarıyla ilişkili bulunmuştur. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde kapsayıcı eğitimin niteliğini artırmak amacıyla, RAM'larda veli rehberlik hizmetlerinin kurumsallaştırılarak yaygınlaştırılması ve özel eğitim okuluna devam eden öğrencilerin ailelerine yönelik takip ile psikoeğitim süreçlerinin güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: rehberlik ve araştırma merkezi, veli memnuniyeti, özel eğitim, aile danışmanlığı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Beyzanur ÇELİK
Biruni Üniversitesi
Gülşah PABUÇÇU

Özet

Okul öncesi dönem, bireyin gelişim alanlarını destekleyen ve çocukları toplumsal yaşama hazırlayan kritik bir süreçtir. Türkiye'de 1997 yılında yürürlüğe giren mevzuatla özel gereksinimli öğrenciler için okul öncesi eğitim zorunlu hâle gelmiş, bu da kaynaştırma uygulamalarının etkili yürütülmesini önemli kılmıştır. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli çocukların tipik gelişim gösteren akranlarıyla aynı sınıfta eğitim almasını amaçlar; ancak öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmaması bu sürecin başarısını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu araştırmanın amacı, İstanbul Biruni Üniversitesi'nde okuyan 19 okul öncesi öğretmen adayının kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklemle belirlenen 19 okul öncesi öğretmen adayından oluşmaktadır. Veriler; demografik bilgi formu, alanyazın taramasına ve 4 uzman görüşüne dayalı 14 soruluk görüşme formu, gönüllü katılım formu, saha notları ve ses kayıtlarıyla toplanmıştır. Görüşmeler Zoom üzerinden yapılmış, ses kayıtları araştırmacı tarafından deşifre edilmiştir. Araştırma 26.05.2025 tarihli 2024-BİAEK/10-87 karar numaralı Biruni Üniversitesi Etik Kurul Onayı ile yürütülmüştür. Veriler Microsoft Excel'de betimsel analizle çözümlenmiş; ikinci bir kodlayıcı tarafından hesaplanan gözlemciler arası güvenirlik %85,3 bulunarak yüksek uyum gösterilmiştir. "Kişisel Deneyimler ve Tutumlar", "Mesleki Hazırlık ve Kaygılar" ve "Sınıfta Kaynaştırma Uygulamaları" temaları çerçevesinde yapılan analiz sonucunda araştırmaya katılan 19 öğretmen adayının tamamı kaynaştırmaya olumlu tutum göstermiş, kaynaştırmayı eğitim hakkı ve sosyal katılım açısından önemli bulmuştur. Ancak lisans eğitimindeki kaynaştırma dersini yetersiz bulan adaylar, teorik bilginin uygulamayla desteklenmemesi nedeniyle iletişim kurma, uygun yaklaşım belirleme ve sınıf içi uygulamada kaygı yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcılar, akademik destek, uzman rehberliği ve uygulama deneyiminin artırılmasını önermiştir. Araştırma 19 kişiyle sınırlıdır; lisans programlarında uygulamaya dönük ders saatlerinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: kaynaştırma, okul öncesi, öğretmen adayı, durum çalışması

İlkokul 4. Sınıf Disiplinler Arası Sınıf Çalışmalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Açısından İncelemesi: Likya Yolu ve Patara Örneği

Büşra Aybüke GÖÇEN KARSLI

Vehbi Koç Vakfı Koç Özel İlkokulu

Özet

Bu araştırmada, ilkokul 4. sınıf düzeyinde "Likya Yolu" ve "Patara" temaları üzerinden geliştirilen disiplinler arası sınıf çalışması föylerinin kurgusu incelenmiş ve bu çalışmaların Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile uyumu değerlendirilmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemde yeni model henüz 4. sınıflarda uygulanmadığı için materyaller mevcut müfredata göre hazırlanmıştır. Ancak bu çalışmaların temel amacı; 4. sınıf ders kazanımları ile 5. sınıf Maarif Modeli arasında pedagojik bir köprü kurarak, önümüzdeki yıl yeni modelle karşılaşacak öğrencilerin kademeli geçişine işlevsel bir zemin hazırlamaktır. Nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemiyle yürütülen çalışmada, geliştirilen iki adet tematik çalışma föyü betimsel analiz ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışma föyleri; 4. sınıf ders kazanımları, 5. sınıf Maarif Modeli öğrenme çıktıları ve erdem-değer-eylem çerçevesi temel alınarak gruplandırılmıştır. İnceleme sonucunda; metin merkezli hazırlanan sınıf çalışmalarının Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerini tek bir tema etrafında birleştirdiği görülmüştür. Föylerde yer alan harita inceleme, zaman hesaplama, veri analizi ve antik kent tanıtımı gibi etkinliklerin; 5. sınıf Maarif Modeli'nin ilgili derslerdeki öğrenme çıktılarıyla pedagojik açıdan örtüştüğü belirlenmiştir. Ayrıca antik meclis kurgusu üzerinden yürütülen sınıf tartışmalarının adalet, demokrasi ve vatandaşlık değerlerini eyleme dönüştürmeyi hedeflediği anlaşılmıştır. Sonuç olarak, tematik sınıf çalışmalarının öğrencileri 5. sınıftaki bütünleşik eğitim anlayışına hazırlayan ve kademeli geçişi kolaylaştıran etkili bir köprü işlevi görmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, disiplinler arası öğretim, ilkokul, bütünleşik eğitim

Endemik Türlerin Edebî Metinlerde Kullanımı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Disiplinler Arası Bir Yaklaşım (Alageyik ve Ters Lale Örneği)

Büşra KALDIRIM
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Eğitim sistemleri bir toplumun sürdürülebilir kalkınmasında ve geleceğinin şekillenmesinde en önemli unsurlardan biridir. Eğitim yalnızca bireylere akademik bilgi ve beceriler kazandırmakla sınırlı kalmayıp onların sosyal, kültürel, duygusal ve ahlaki açıdan çok yönlü gelişimlerini de desteklemelidir. Günümüz eğitim yaklaşımları, bilgiyi bölümlere ayırmak yerine disiplinler arası bir yaklaşımla ele almayı hedeflemektedir. En güncel öğretim programımız olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrenciyi zihinsel, duygusal ve eylemsel açıdan bir bütün olarak geliştirmeyi ve disiplinler arası bağlam temelli öğrenmeyi hayata geçirmeyi hedeflemektedir. Modelin "Köklerden Geleceğe" vizyonu yerel değerleri bütüncül bir öğrenme süreciyle yetiştirmeyi amaçlar. Bu anlayış çerçevesinde biyolojik çeşitliliğin sadece fen bilimleri derslerinde teknik bir konu olarak kalması, doğaya yönelik tutum ve değer gelişimini sınırlamaktadır, bu bağlamda doğanın somut gerçekliği olan biyoloji ile duygusal ve düşünsel boyutu temsil eden edebiyatın buluşturulması, ekolojik bilincin kalıcı bir değere dönüşmesinde yenilikçi bir çerçeve çizecektir. Bu araştırma, Anadolu coğrafyasının endemik türlerinden olan Alageyik (Dama dama) ve Ters Lale'nin (Fritillaria) edebî metinlerdeki izlerini sürerek Türk Dili ve Edebiyatı ile Biyoloji disiplinlerini birleştirmeyi, edebiyat aracılığıyla ekolojik bilinç kazandırma potansiyelini Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın veri kaynağını Alageyik ve Ters Lale türlerini içeren seçili edebî metinler (şiir, efsane, roman) ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programı dokümanları oluşturmaktadır. İnceleme sonucunda; edebî metinlerde geçen Alageyik ve Ters Lale imgelerinin sadece estetik birer öğe değil, türlerin biyolojik özelliklerini ve ekolojik durumlarını yansıtan somut unsurlar olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma, öğrencilerin bütüncül gelişimine ve estetik-çevresel farkındalıklarına sunduğu katkıyı göstermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Biyoloji dersi biyoçeşitlilik kazanımları ile Edebiyat dersi metin analizi süreçlerini birleştiren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin değerler ve beceri çerçevesiyle uyumlu, bağlam temelli öğrenme yaklaşımı ve Biyoloji ve Edebiyat derslerini bütünleştiren disiplinler arası bir örnek oluşturmuştur. Sonuç olarak; edebiyat ve biyoloji disiplinlerini buluşturan bu yaklaşımın, öğrencilerin estetik duyarlılıklarının gelişimi aynı zamanda ekolojik miras bilinci kazanmalarına anlamlı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, disiplinler arası öğretim, alageyik, ters lale, biyoçeşitlilik bilinci

Türkiye Ortaöğretim Müfredatında Bilgi Kuramı Dersinin Zorunlu, Felsefe Dersinin Seçmeli Yapılandırılması İçin IBDP ve MEB Karşılaştırmalı Analizi

Doğuhan Murat YÜCEL
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ortaöğretim müfredatında yer alan seçmeli Bilgi Kuramı dersinin geçici bir ara planlamayla tüm öğrenciler için zorunlu ders hâline getirilmesi ve mevcut Felsefe dersinin ise seçmeli olarak yeniden yapılandırılmasının gerekliliğini epistemolojik, pedagojik ve müfredat geliştirme ilkeleri doğrultusunda incelemektir. Çalışmada, tecrübeli bir IBDP (Uluslararası Bakalorya Diploma Programı) öğretmeninin IBDP Bilgi Kuramı (TOK - Theory of Knowledge) dersi kapsamındaki sınıf içi uygulamaları Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) felsefe grubu dersleri üzerindeki deneyimlerinden yararlanılarak karşılaştırmalı nitel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma çerçevesinde, IBDP TOK programının disiplinler arası, sorgulama odaklı ve bilginin yapı taşlarını çözümleyen metabilgisel modeli ile ulusal felsefe müfredatının tarihsel ve kuramsal yapısı karşılaştırmalı değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular; soyut felsefe öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme, kanıt değerlendirme ve disiplinler arasında bağ kurma becerilerini geliştirmede yetersiz kalabildiğini göstermektedir. Buna karşın, bilginin imkânını, sınırlarını ve doğasını merkeze alan Bilgi Kuramı dersinin, öğrencilerin doğa bilimlerinden sanata kadar tüm akademik alanlardaki iddiaları sorgulamasında daha kapsayıcı ve uygulanabilir bir zemin sunduğu tespit edilmiştir. UDP dâhilinde Bilgi Kuramı dersinin ara bir stratejik planlamayla zorunlu kılınması, tüm öğrencilerin ortak bir eleştirel düşünme metodolojisi kazanmasını sağlamaktadır. Felsefe dersinin seçmeli statüye geçirilmesi ise alana derin ilgi duyan öğrencilerin derse olan motivasyonunu artıracak, sınıf içi niteliği ve akademik derinliği yükseltecektir. Sonuç olarak, ortaöğretimde ezberci kalıpları aşmak ve tüm derslerle entegre çalışan bir epistemolojik okuryazarlık ekosistemi kurmak adına Bilgi Kuramı dersinin öncelikli ve ara bir kararla zorunlu, Felsefe dersinin ise seçmeli ders olarak düzenlenmesi pedagojik bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır. Bu model, ulusal eğitimin niteliğini artırırken uluslararası program standartlarıyla olan uyumunu da güçlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: bilgi kuramı, felsefe eğitimi, IBDP TOK, ulusal diploma programı, epistemolojik okuryazarlık ve eleştirel düşünme

Enderun Hassas Konular İçin Disiplinler Arası Eğitim Modeli: Filistin Temalı Çocuk Çalıştayı Örneği

Esin ESEN

Bağcılar Belediyesi Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi

Özet

Bu çalışma, Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi'nde gerçekleştirilen Filistin Temalı Çocuk Çalıştayı'nın tasarım ve uygulama dokümanlarından hareketle, hassas toplumsal konuların çocuklarla ele alınmasına yönelik disiplinler arası bir eğitim modelinin temel bileşenlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yaklaşımı kapsamında durum çalışması olarak desenlenen araştırmanın veri kaynağını program planları, ders içerikleri, öğretmen yönergeleri, çalıştay günü etkinlik ve uygulama planları ile rapor taslakları oluşturmuştur. Dokümanlar sistematik olarak incelenmiş, araştırmanın amacı açısından anlamlı 223 anlam birimi belirlenerek kodlama yapılmış ve gerektiğinde çoklu kodlama yapılmıştır. Analiz sonucunda Gelişimsel ve Psikolojik Güvenlik, Disiplinler Arası Bağlamlandırma, Eleştirel Sorgulama ve Çoklu Perspektif, Değer Temelli Etik Muhakeme, Aktif Katılım ve Ortak Üretim ile Eylemlilik ve Sorumluluk olmak üzere altı tema belirlenmiştir. Bulgular, gelişimsel ve psikolojik güvenliğin belirli etkinliklerle sınırlı kalmadığını, içerik seçimi, öğretmen dili ve sınıf içi tartışmalar dâhil olmak üzere uygulamanın bütününe yayılan koruyucu bir ilke olduğunu göstermiştir. Diğer temalar ise hassas konuların farklı disiplinler aracılığıyla bağlamlandırılması, bilgi ve farklı perspektiflerin sorgulanması, konuların temel değerler üzerinden değerlendirilmesi, öğrencilerin ortak üretim süreçlerine katılması ve yaşlarına uygun sorumluluk alanları geliştirmeleriyle ilişkilidir. Temalar arasındaki pedagojik ilişkilerin bütüncül olarak değerlendirilmesi sonucunda Enderun Hassas Konular İçin Disiplinler Arası Eğitim Modeli (EHDAM) kavramsallaştırılmıştır. Model, gelişimsel ve psikolojik güvenliği bütün süreci kuşatan bir çerçeve olarak ele almakta, Bağlamı Anlama, Sorgulama, Değerlendirme, Birlikte Üretme ve Sorumlu Katkı bileşenlerini birbirini besleyen bir yapı içerisinde ilişkilendirmektedir. Öğretmen ise güvenli öğrenme ortamını yapılandıran ve öğrencilerin ortak üretim süreçlerini kolaylaştıran bir moderatör olarak konumlanmaktadır. Sonuç olarak EHDAM, hassas toplumsal konuların çocuklarla gelişimsel açıdan güvenli, disiplinler arası, sorgulayıcı ve katılımcı biçimde ele alınmasına yönelik geliştirilebilir bir eğitim çerçevesi önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Filistin, hassas toplumsal konular, disiplinler arası eğitim, psikolojik güvenlik, çocuk katılımı

Bakış Açısının Genişliği, Öğrenmenin Derinliği: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Bütüncül Eğitim

Fatih GÜCÜYETER

Erzurum Millî Eğitim Akademisi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül eğitim anlayışını "bakış açısının genişliği" kavramı üzerinden incelemek ve modelde disiplinler arası öğrenme, eleştirel düşünme, değerler, okuryazarlıklar, yapay zekâ ve öğretmen yansıtması arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı doküman incelemesi ve kavramsal değerlendirme olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın temel veri kaynağını Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni oluşturmuş; modelin resmî çevrim içi bileşenleri de incelenmiştir. Veriler; bütüncül eğitim, disiplinler arası ilişki, beceri, değer, okuryazarlık, öğrenme çıktısı, öğretmen yansıtması, ölçme ve değerlendirme, yapay zekâ ve sistem düşüncesi temaları doğrultusunda içerik ve tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir. Bulgular, modelin öğrenmeyi yalnızca bilgi aktarımı ve ezberleme süreci olarak ele almadığını; öğrenme çıktıları, beceriler, eğilimler, değerler ve okuryazarlıkları ilişkili bir yapı içerisinde bütünleştirdiğini göstermektedir. Disiplinler Arası yaklaşımın farklı derslerin yüzeysel biçimde bir araya getirilmesinden ziyade, gerçek yaşam problemlerinin farklı disiplinlerin bilgi, yöntem ve kanıtlarıyla birlikte ele alınmasına dayandığı belirlenmiştir. Bu yapı, öğrencilerin farklı perspektifleri karşılaştırmasını, bilgi kaynaklarını sorgulamasını, kanıtları değerlendirmesini ve gerekçelendirilmiş sonuçlara ulaşmasını desteklemektedir. Ayrıca dijital, veri, sürdürülebilirlik, finansal ve kültür okuryazarlıklarının disiplinler arasında köprü işlevi gördüğü; değerlerin öğrenme sürecine kaynaştırılarak davranış ve eylem boyutuyla ele alındığı görülmüştür. Öğretmen yansıtmasının ise öğretmeni yalnızca programı uygulayan bir aktör olmaktan çıkararak öğrenme yaşantılarını tasarlayan, uygulamalarını değerlendiren ve geliştiren bir profesyonel konumuna taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapay zekâ çağında öğretmenin rolünün de nitelikli soru sorma, bilgiyi eleştirel değerlendirme ve öğrencinin üstbilişsel farkındalığını geliştirme yönünde dönüştüğü belirlenmiştir. Sonuç olarak, "bakış açısının genişliği" daha fazla bilgiye ulaşmaktan öte, farklı bilgiler, disiplinler ve değerler arasındaki ilişkileri anlamlandırabilme kapasitesidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bilgi-beceri-değer-eylem bütünlüğüyle öğrencilerin bilgiyi farklı bağlamlarda kullanmalarına ve gerçek yaşamla ilişkilendirmelerine yönelik güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte, bu yaklaşımın etkili biçimde uygulanması öğretmenlerin disiplinler arası tasarım becerilerine, ortak planlama olanaklarına ve süreç odaklı ölçme-değerlendirme uygulamalarına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, disiplinler arası öğrenme, bütüncül eğitim

Psikomotorisite Temelli Oyun ve Hareket Uygulamalarının Öğrenme Sürecine Yansımaları

Fatma Esra ATAMAN

TEV Türkan Sedefoğlu İlkokulu

Özet

Bu çalışmanın amacı, psikomotorisite temelli oyun ve hareket uygulamalarının ilkokul öğrencilerinin öğrenme süreçlerinde nasıl kullanılabileceğini ortaya koymak ve uygulama sürecinde beden farkındalığı, bedensel ifade, akran etkileşimi, iş birliği, yaratıcılık, dikkat ve öz düzenleme gibi alanlara yönelik deneyimleri betimlemektir. Psikomotorisite yaklaşımında oyun, çocuğun geçmiş yaşantılarını yansıttığı ve iletişim kurduğu temel araçlardan biri olarak ele alınmakta; motor ve psikolojik süreçler bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, ilkokul öğrencileriyle gerçekleştirilen uygulama temelli bir sınıf ve açık alan çalışması olarak yürütülmüştür. Uygulamalarda oyun, hareket, beden farkındalığı, ilişkisel etkileşim ve gönüllü katılım ilkeleri esas alınmıştır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları ve bedensel sınırları dikkate alınarak güvenli ve kapsayıcı bir ortam oluşturulmuştur. Uygulama sürecinde tanışma oyunu, paraşüt oyunu, 5 taş oyunu, doğal nesnelerle yaratıcı drama, "5 Dakikada Dünyayı Kurtarma", çocuk yogası ve nefes egzersizleri, ev sahibi-kiracı oyunu, yaratıcı drama ve aynalama etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Öğretmen süreçte gözlemleyen ve gerektiğinde etkinliğe katılan kolaylaştırıcı rolünü üstlenmiştir. Uygulama sürecine ilişkin fotoğraf ve video kayıtları dokümantasyon amacıyla kullanılmıştır. Uygulama sürecinde tanışma ve aynalama çalışmalarında bedensel iletişim, dikkat, gözlem ve hareketleri takip etme; paraşüt oyununda iş birliği, grup koordinasyonu ve ritmik hareket; 5 taş oyununda el-göz koordinasyonu, dikkat ve ince motor beceriler öne çıkmıştır. Doğal materyallerle gerçekleştirilen çalışmalarda yaratıcılık, hayal gücü ve bedensel ifade; "5 Dakikada Dünyayı Kurtarma" etkinliğinde problem çözme, yaratıcı düşünme ve iş birliği gözlenmiştir. Çocuk yogası ve nefes egzersizlerinde beden farkındalığı, nefes-hareket koordinasyonu, gevşeme ve öz düzenleme; ev sahibi-kiracı oyununda beden ve mekân farkındalığı, dikkat ve karar verme süreçleri desteklenmiştir. Bu bulgular standartlaştırılmış bir ölçme aracıyla elde edilmiş nicel sonuçlar değil, uygulama sürecinde gözlenen ve dokümante edilen deneyimlerdir. Psikomotorisite temelli oyun ve hareket uygulamalarının ilkokul öğrenme ortamlarında çocuğu beden, hareket, duygu ve ilişki boyutlarıyla birlikte ele alan uygulanabilir bir yaklaşım sunduğu görülmüştür. Etkinliklerin farklı materyal, mekân ve öğrenci özelliklerine göre uyarlanabilmesi, yaklaşımın eğitim ortamlarına aktarılabilirliğini desteklemiştir.

Anahtar Kelimeler: psikomotorisite, oyun temelli öğrenme, beden farkındalığı

"Ya Hamiyyetsiz Olaydım, Ya Param Olsa İdi!": Yazınsal Dünyada Erdem-Değer-Eylem Yolculuğu

Fatma NAMLIOĞLU

Hayreddin Karaman Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi

Özet

Geçmişten günümüze insanlığın gelişiminde genellikle değerler bir pusula olarak kullanılmış ve eğitimde de ele alınarak vurgulanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde de tüm programları kapsayan bileşenlerden biri olan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi geliştirilerek değerler ölçeğinde yetkin ve erdemli insan profili inşa edilmesi hedeflenmiştir. Özellikle aksiyolojik bütünlüğün bir parçası olan etik yapı ile bağlantılı olan bu Çerçeve'nin eğitim ve öğretim sahasında yazınsal metinler aracılığıyla etkili bir aktarımı mümkün olmaktadır. Buna göre bu çalışmada Mehmet Akif Ersoy'un Seyfi Baba adlı manzum hikâyesi temel alınarak eylemden değere, değerden erdemli insana giden çizgide öğrenci ile çeşitli yöntemlerle yapılacak analiz uygulaması gösterilmiştir. Yoksulluk yaşantısının esas alındığı bu metin ile anlatıcının, yoksul komşusu Seyfi Baba'ya ihtiyaçları doğrultusunda gösterdiği eylemlerin hizmet ettiği değerler öğrenciye soru-cevap yoluyla keşfettirilmektedir. Öğrenciden anlatıcı karakterin karşılaştığı durum karşısında empati yaparak önceden tespit edilen veya farklı değerler ekseninde çözümler/davranışlar üretmesi beklenir. Nitekim öğrenciye "Günümüzde Seyfi Baba'nın durumunda olan ihtiyaç sahipleri var mıdır?" sorusu yöneltilmektedir. Böylece gerçek hayattaki çevresine karşı farkındalığı artması hedeflenen öğrenciye okul içi veya dışı görev/proje verilir. Buna göre bireysel veya grup olarak, metin karakterine benzer durumdakilere duyarlılık geliştirip yardım etmek üzere afiş hazırlama veya sosyal sorumluluk yardım projesi yürütme, podcast/video hazırlama görevleri öğrenciye sunulur. Öğrenci kendi ilgisine göre birini tercih eder. Çerçeve'nin çatı değerlerinden olan saygı, sorumluluk etrafında yardımseverlik, merhamet, duyarlılık gibi değerlere dikkat çekilmiş olan bu çalışmada, ortaya çıkan ürün ile öğrencinin sınıfta fark ettiği değeri içselleştirmesi hedeflenir. Sonuç olarak değer-eylem minvalindeki edebî analiz ve ürün ile, milli ve manevi değerlerin yaşandığı huzurlu toplum atmosferi için yetişmesi planlanan yetkin ve erdemli insana giden yola katkı sunulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, Seyfi Baba, sorumluluk

Sınıf Öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline İlişkin Görüşleri: Bir Literatür İncelemesi

Güler KIZILAY
Millî Eğitim Akademisi

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2024 yılından itibaren kademeli olarak uygulanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ilkokul düzeyindeki yansımalarını, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanan akademik araştırmalar üzerinden gelişimsel bir bakış açısıyla incelemektir. Eğitim sisteminin temelini oluşturan sınıf öğretmenlerinin modele yönelik algılarını bütüncül bir yaklaşımla ele almak, programın sürdürülebilir başarısı ve geleceğe yönelik geliştirilmesi için kritik bir öneme sahiptir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi modeliyle tasarlanmış olup; Google Akademik ve YÖK Tez Merkezi veri tabanlarında yer alan, sınıf öğretmenleriyle yapılmış 15 akademik araştırmanın içerik analiziyle sentezlenmesiyle gerçekleştirilmiştir. İncelenen araştırmaların bulguları, sınıf öğretmenlerinin modelin felsefi ve pedagojik altyapısına yönelik yüksek bir inanç ve motivasyona sahip olduğunu, programı eğitimde niteliksel bir dönüşüm fırsatı olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Öğretmenler, müfredatın sadeleştirilmesini öğrencilerin gelişim düzeyine son derece uygun bulmakta; bu yaklaşımın yüzeysel bilgi aktarımı yerine kalıcı öğrenmeye imkân tanıdığını belirtmektedir. Programın bilgi, beceri ve değerleri bütünleştiren yapısı ile öğretmenlere sunduğu esneklik, eğitimin kalitesini artıran en güçlü unsurlar olarak takdir edilmektedir. Bununla birlikte, modelin sahadaki potansiyelini en üst düzeye çıkarmak adına geliştirilmeye açık bazı uygulama boyutları da öne çıkmaktadır; süreç odaklı ölçme-değerlendirme yaklaşımı ile gelişim raporlarının öğretmenler için daha pratik ve kullanıcı dostu hâle getirilmesi, ilk okuma-yazma sürecindeki harf grupları düzenlemelerinin sahada tam verimlilikle desteklenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Sonuç olarak, sınıf öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin vizyonunu güçlü bir şekilde benimsediği görülmüş olup; programın başarısını pekiştirmek amacıyla, öğretmenlerin ölçme-değerlendirme süreçlerini kolaylaştıracak evrak yükünden arındırılmış dijital asistan sistemlerinin geliştirilmesi, iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı atölye temelli gelişim programlarının yaygınlaştırılması ve okulların materyal altyapısının zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarına uygun şekilde güçlendirilmeye devam edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sınıf öğretmenleri, literatür incelemesi

Teoriden Pratiğe ve Ortak Üretime "Zamanın Piksel Sanatı": Kadıköy Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi Sunumu, Workshop ve Karma Minyatür Sergisi Üzerinden Bütüncül Bir Sanat Eğitimi Analizi

Hülya NARSAP

Kadıköy Bostancı Halk Eğitimi Merkezi

Leyla TEPECİK

Kadıköy Bostancı Halk Eğitimi Merkezi

Özet

Bu bildiri, Kadıköy Bostancı Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü tarafından İstanbul Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileriyle gerçekleştirilen "Zamanın Piksel Sanatı" başlıklı seminer, uygulamalı eğitim atölyeleri ve bu sürece eşlik eden karma minyatür sergisinin bütüncül etkilerini incelemektedir. Çalışma kapsamında öğrencilere seminer düzenlenmiş, uygulamalı eğitim atölyeleri etkinlikleri düzenlenmiş olup, çalışmaya katkı sunan sanatçının kendi nitelikli eserleri ile yetiştirdiği ileri düzey yetişkin öğrencilerinin üretimlerini bir araya getiren bu sergi; lise öğrencilerine hem Usta-Çırak geleneğinin günümüzdeki yaşayan örneğini sunmuş hem de teorik anlatımı somut bir görsel şölene dönüştürmüştür. Bu çalışmada amacımız çağdaş sanatlar üzerine eğitim vermek üzere programlanmış Güzel Sanatlar Liselerinde eğitim alan öğrencilerin Türkiye Maarif Modeli kapsamında geleneksel ve kültürel değerlerimizi öğrenmeleri, içselleştirmelerinin sağlanmasıdır. Çalışma ile öğrencilere ülkemize ait en önemli değerler arasında yer alan geleneksel sanatlarımızı tanıtmak, örnek çalışmalar ve uygulamalı eğitim atölyeleri ile güzel sanatlar alanında yeni beceriler kazandırmak hedeflenmiştir. Aynı zamanda geleneksel sanatlarımızdan minyatür eğitimi alan yetişkin kursiyerler ile çağdaş sanat eğitimi alan öğrenciler arasında disiplinler arası bir bağ kurulması sağlanmıştır. Çalışmanın örneklemi İstanbul Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi son sınıfta eğitim alan 30 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma; gözlem ve soru-cevap yöntemlerini içermektedir. Seminer, sergi ve uygulamalı eğitim atölyeleri üçlemesi; genç sanatçı adaylarının minyatür sanatına bakış açısını kökten değiştirerek bu geleneksel mirası dinamik, çağdaş ve sürdürülebilir bir sanat disiplini olarak yeniden tanımlamıştır. Bu çalışmaya katılan öğrencilerden alınan geri bildirimlerde pek çoğu minyatür sanatı hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, uygulamalardan sonra edindikleri beceri ve bilgileri bundan böyle kendi uygulama alanları içerisinde kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler tarihimizi ve geleneksel sanatlarımızı bilmenin ve öğrenmenin geçmişimizi tanımak ve geleceğimizi şekillendirmek adına ne kadar önemli olduğunu anladıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: geleneksel sanatlar, minyatür, yetişkin eğitimi, maarif modeli, güzel sanatlar liseleri

Fonksiyon Kavramında Süreçten Nesneye Geçiş: APOS Teorisi Çerçevesinde Kuramsal Bir Literatür İncelemesi

Mesut KOŞMAZ

Marmara Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, fonksiyon kavramının öğrenilmesinde özellikle Süreçten Nesneye geçişte ortaya çıkan bilişsel güçlükleri APOS teorisi çerçevesinde incelemek ve bu geçişi etkileyen temel bilişsel ve öğretimsel unsurları ortaya koymaktır. Çalışma, kuramsal çerçeveye dayalı tematik bir literatür incelemesi olarak yürütülmüştür. İnceleme kapsamında fonksiyon kavramını APOS teorisi bağlamında ele alan ve öğrencilerin Eylem, Süreç, Nesne ve Şema yapılanmalarına ilişkin doğrudan bulgular sunan ampirik çalışmalar temel alınmıştır. Kaynaklar; yayın yılı, eğitim düzeyi, fonksiyon türü, araştırma deseni, katılımcı grubu, kullanılan APOS yapısı ve temel bulgular açısından incelenmiş; bulgular Süreçten Nesneye geçiş, kapsülleme, temsiller arası dönüşümler ve Şema oluşumu temaları altında karşılaştırılmıştır. İncelenen çalışmalar, öğrencilerin fonksiyon kavramında işlemsel düzeyde başarılı olabilmelerine rağmen fonksiyonu bağımsız ve üzerinde yeni işlemler gerçekleştirilebilen bütüncül bir matematiksel Nesne olarak yapılandırmada güçlük yaşayabildiklerini göstermektedir. Özellikle bileşke, ters fonksiyon, örtük fonksiyon ve farklı grafiksel özelliklerin birlikte ele alınmasını gerektiren durumlarda, yalnızca prosedürel bilgiye dayalı çözümlerin yetersiz kaldığı görülmektedir. Ayrıca cebirsel, grafiksel, sayısal ve sözel temsiller arasında esnek geçiş yapabilmenin fonksiyonun bütüncül olarak yapılandırılmasında önemli olduğu; öğrencilerin bir temsilde gösterdikleri başarının başka bir temsile doğrudan taşınmadığı belirlenmiştir. İncelenen çalışmalar, fonksiyon kavramının öğrenilmesinin yalnızca tek tek bilgi parçalarının edinilmesine değil, bu yapıların tutarlı bir Şema içerisinde ilişkilendirilmesine bağlı olduğunu da ortaya koymaktadır. Sonuç olarak fonksiyon kavramının öğrenilmesinde Süreçten Nesneye geçişin önemli bir bilişsel eşik olduğu; bu geçişin kapsülleme, temsiller arası koordinasyon ve kavramsal ilişkilerin bütünleştirilmesiyle yakından ilişkili bulunduğu görülmektedir. Bu doğrultuda fonksiyon öğretiminde işlem ve formül uygulamalarından daha çok öğrencilerin süreçleri zihinsel olarak canlandırmalarını, farklı temsiller arasında ilişki kurmalarını ve fonksiyonu bütüncül bir matematiksel nesne olarak ele almalarını destekleyen etkinliklere yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: temsil dönüşümleri, kapsülleme, fonksiyon kavramı, APOS teorisi

Dijital Oyun Bağımlılığı, Okul Devamsızlığı ve Okuldan Kopuş Riski Arasındaki İlişki: Eğitimsel İşlevsellik Odaklı Yapılandırılmış Bir Literatür İncelemesi

Metin BORAHAN
Gülçin ÖZYALÇIN

Bağcılar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bu çalışmanın amacı dijital oyun bağımlılığı/problemli oyun davranışı ile okul devamsızlığı ve okuldan kopuş riski arasındaki ilişkiyi eğitimsel işlevsellik ekseninde değerlendirmektir. Çalışma sistematik derleme iddiası taşımayan yapılandırılmış bir literatür incelemesidir. Doğrulanabilir ulusal ve uluslararası araştırmalar devamsızlık, okul reddi, okul bağlılığı, akademik başarı, akademik erteleme ve uyku göstergeleri üzerinden tematik olarak incelenmiştir. Bulgular problemli oyun davranışının eğitimsel işlevsellikle çoğunlukla olumsuz ilişkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ilişkinin yönü tek yönlü ve doğrusal bir yapı sergilememektedir. Güncel boylamsal ve meta-analitik kanıtlar akademik güçlüklerin problemli oyunu artırabildiğine işaret etmektedir. Bazı gelişim dönemlerinde problemli oyun da sonraki akademik işlev kaybını yordayabilmektedir. Sonuç olarak problemli oyun okul terkinin tekil nedeni olarak yorumlanmamalıdır. Devamsızlık, okul reddi, düşük okul bağlılığı ve akademik güçlüklerle birlikte görüldüğünde okuldan kopuş açısından anlamlı bir erken uyarı göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: dijital oyun bağımlılığı, okul devamsızlığı, okul bağlılığı, okuldan kopuş, akademik işlevsellik

Bütüncül Eğitim İlkesi Doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım Dersinin Uyum Alanları ve Uygulama Potansiyeli Üzerine Kuramsal Bir Çalışma

Nurhan YİĞİT KARA

Saray Ortaokulu

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım dersi arasındaki uyum alanlarını ortaya koymak ve Teknoloji ve Tasarım dersinin modelin bütüncül ve yetkinlik odaklı eğitim anlayışının uygulamaya aktarılmasındaki potansiyelini değerlendirmektir. Çalışmada, beceri temelli öğrenme, yaratıcılık, problem çözme, üretkenlik, değerlerin öğrenme süreçlerine bütünleştirilmesi ve öğrencinin aktif katılımı açısından iki yaklaşımın ortak noktalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, kuramsal nitelikte olup doküman incelemesine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programının temel yaklaşımı, amaçları ve öğrenme-öğretme anlayışı; beceri, değer, yetkinlik, disiplinler arası yaklaşım, proje tabanlı öğrenme ve öğrenci merkezlilik boyutlarında ele alınarak karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım dersi arasında güçlü bir uyum olduğu görülmüştür. Her iki yaklaşımda da öğrencinin bilgiyi hazır biçimde tüketen değil, problem durumlarını analiz eden, çözüm üreten, tasarlayan, ürün ortaya koyan ve ürününü değerlendiren aktif bir öğrenen olarak konumlandırıldığı belirlenmiştir. Teknoloji ve Tasarım dersinin yaratıcı düşünme, problem çözme ve tasarım geliştirme süreçlerini merkeze alması, modelin beceri temelli eğitim anlayışıyla doğrudan paralellik göstermektedir. Ayrıca, değerler eğitimi boyutunun tasarım sürecine sorumluluk, duyarlılık ve toplumsal yarar gibi unsurların dâhil edilmesini desteklediği görülmüştür. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Teknoloji ve Tasarım dersi; beceri temelli öğrenme, yaratıcılık, problem çözme, üretkenlik, değerlerin öğrenme süreçlerine bütünleştirilmesi ve öğrencinin aktif katılımı bakımından güçlü bir ortak zemine sahiptir. Bu doğrultuda, Teknoloji ve Tasarım dersinin disiplinler arası, proje tabanlı ve üretim odaklı uygulamalarla desteklenmesi; öğrencilerin tasarım süreçlerinde sosyal, etik ve toplumsal sorumluluk boyutlarını da dikkate almalarının sağlanması önerilmektedir. Ayrıca 7. sınıf öğretim programının uygulanmasına ilişkin olarak Millî Eğitim Bakanlığı kadrolarında görev yapan Teknoloji ve Tasarım öğretmenlerinin görüşlerinin bilimsel bir çalışmayla incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, teknoloji ve tasarım dersi, beceri temelli eğitim, proje tabanlı öğrenme, problem çözme ve yaratıcılık

Dil Eğitiminde Yapay Zekâ Uygulamalarının Öğrenmeye Etkisi

Nur TAŞCI

Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Yapay zekâ; gelişmiş ülkelerde farklı disiplinlerde yaygın olarak başvurulan, veri tabanlı bir algoritma sistemidir. Söz konusu mekanizma sağlık, teknoloji, yazılım, sanat ve bilim gibi çeşitli sahalara entegre edilmeye başlanmış ve nihayetinde bu etkiler eğitim alanına da yansımıştır. Öğrenme ve öğretim; değişen, gelişen ve ilerleyen dinamik bir süreç olarak tanımlanabilir. Günümüzde yapay zekâ, insan bilişini ve davranışlarını taklit eden, çevresel unsurlara adapte olabilen ve toplumsal yaşamda konumlanarak günlük işleyişi kolaylaştırmak suretiyle hayatın ayrılmaz bir parçası hâline gelen bir yapı sergilemektedir. Bu araştırma, yapay zekânın eğitim alanındaki yerini tespit etmek, dil eğitimi veren öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerini almak ve bu görüşleri çözümlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın temel amacı; güncel dönemde yoğun ilgi gören yapay zekâ araçlarının dil eğitimindeki rolünü inceleyerek öğretmen ve öğrenme süreçleri üzerindeki etkilerini farklı bir perspektiften sunmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış ve desen olarak bütüncül tek durum modeli benimsenmiştir. Çalışma grubu; 2025-2026 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan 10 İngilizce öğretmeni ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına göre oluşturulmuş; veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla açık uçlu sorular yöneltilerek öğretmenlerin görüşleri derlenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuş; kodlama ve kategorizasyon işlemleri yapılarak ana temalar belirlenmiştir. Katılımcı öğretmenlerin yanıtları; hizmet yılı, öğrenim durumu, cinsiyet gibi kişisel değişkenler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular süreç odaklı değerlendirme, sınıf içi uygulamalar ve öğretmen yeterlilikleri olarak 3 bağlamda toplanmıştır. Bulgular ışığında; geleneksel eğitim anlayışı ve müfredat doğrultusunda ders işleyen uygulayıcıların yanı sıra, teknolojik gelişmelere uyum sağlayan ve bu durumu benimseyen öğretmenlerin de bulunduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar; özellikle ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yapay zekâ araçlarından sıklıkla yararlandıklarını, bu araçların konu anlatımını daha anlaşılır kılarken öğrenci kavrayışını ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırdığını vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: dil, öğrenme, yapay zekâ

Eğitim Hedeflerinde Koruyuculuk Kavramı

Ömer ERDEMİR

Başöğretmen Atatürk Eğitim ve Uygulama Merkezi

Özet

Sosyal ve kültürel değerler, ahlaki yapı, dil ve millî bilinç bireyin koruması gereken özellikleridir. Planlı ve programlı eğitim faaliyetleri bu özellikleri koruması ve geliştirmesi, aktarım görevi üstlenmesi, koruyuculuk kapsamı içerisinde ele alınır. Koruyuculuk kavramı, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bireyin bütünsel yapısının korunması ve geliştirilmesi anlamına gelir. Bireyin; dil, kültür, ahlak, değer, millî bilinç gibi köklerden gelen bilgi, tecrübe ve deneyimler ile vücut bulan bir kavram olarak koruyuculuk bireyin bütünsel yapısı, toplumsal kimlik inşasında rol alan tüm özellikleri kapsamaktadır. Eğitimde koruyuculuk kavramı ile ilgili yapılan sınırlı sayıda bilimsel çalışma örneklerine rastlanılması, bu alanda yeni çalışmaların gerekliliğine ihtiyacı artırmaktadır. Eğitimde bir reform olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde (TYMM), köklerden gelen yüklü bir mirasın, geleceğin kazanımları ile bütünsel bir yapıda birleşmesi, birey, aile ve toplum çerçevesinde önemli sonuçlar doğurabilir. Bu sonuçların yaşanabilir bir ekosistem oluşturması ve geleceğe aktarılması "eğitimde koruyuculuk" kavramının yaşam alanı bulması ile ilgilidir. 21. yüzyıl gerçeğinde, teknolojik gelişmelerin amaç hâline gelmesi, toplumsal çözülmeler, ahlaki çöküntü ve yalnızlaşma, aidiyet bilincinin manipülasyonu gibi yayılım gösteren durumlar eğitim sisteminde koruyuculuk dizgesinin gelişmesini zorunlu kılmaktadır. Çalışmamız eğitim bilimleri ile psikoloji arasında yer alan disiplinler arası bir niteliğe sahiptir. Çalışmamızda betimsel analizler, kavramsal sentez yöntemi ve doküman analiz yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular eğitimde koruyuculuk kavramının kuramsal çerçevede ele alınıp kavramsal düzeyde incelenmesini zaruri kılmıştır. Eğitimde birey ve toplum için bir yabancılaşma yeri olmaktan çıkarak koruyuculuk ve adaptasyon süreci tıpkı aile hassasiyeti kapsamında planlı ve bilimsel bir işlevle ele alınabilmelidir. Sonuç olarak toplumsal çözülmeler, zayıf kültür ve kimlik buhranları, 21. yüzyıldaki kültür-medeniyet ilişkisi, teknoloji kullanımı ve yozlaşma, teknolojik kuşatmalar ve ahlaki çöküntü gibi sorunsal değişmeler, eğitim yaklaşımında "koruyuculuk" kavramının önemini ve bilimsel olarak bir çözüm yaklaşımı olarak ortaya koyması bakımından önemli bir gösterge yarattığı neticesine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: eğitimde koruyuculuk, yabancılaşma, kök

Akıl ile Duygu Arasında Bir Uzay Yolculuğu: Jules Verne ve Antoine de Saint-Exupéry'nin Eserlerinde Sözcüksel Örüntülerin Derlem Temelli Karşılaştırmalı İncelemesi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Yansımaları

Bilim Uzmanı Sefa ÇİÇEK

Bağcılar Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi

Özet

Bu çalışma, uzay temalı iki klasik eser olan Jules Verne'in Ay'a Yolculuk (1865) ve Antoine de Saint-Exupéry'nin Küçük Prens (1943) adlı eserlerini derlem temelli karşılaştırmalı sözcüksel ve eşdizimsel çözümleme yoluyla incelemektedir. İki metindeki seçilmiş sözcüklerin sıklıkları karşılaştırılmış, derlem büyüklüğü farkı nedeniyle 10.000 sözcükte normalize edilmiş değerler hesaplanmış, AntConc ile 5L–5R bağlamında eşdizim örüntüleri belirlenmiş ve bu ilişkiler Visone ile ağ biçiminde görselleştirilmiştir. Bulgular, dünya sözcüğünün Ay'a Yolculuk'ta, gezegen sözcüğünün ise Küçük Prens'te normalize edilmiş sıklık bakımından daha belirgin olduğunu göstermektedir. Ay'a Yolculuk'ta dünya çevresinde ay, uydusu, çevresinde, dönüşünün ve yarıçapının gibi gökbilimsel ve ölçümsel sözcükler öne çıkarken Küçük Prens'te dünya ve büyükler çevresinde karşılaştırma ve yetişkin dünyasına ilişkin örüntüler belirginleşmektedir. Sonuçlar, aynı uzay temasının farklı sözcüksel ağlarla kurulabildiğini ve bu verilerin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin veri okuryazarlığı ve disiplinler arası öğrenme yaklaşımıyla ilişkilendirilebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: derlem temelli inceleme, eşdizim, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, disiplinler arası öğretim, uzay teması

Türkiye Yüzyılı Maarif Model Kapsamında Yapay Zekâ ile Diyalekt Öğretimi: Dil Öğretim Ortamına Yansımalar

Sefa SEZER

Millî Eğitim Bakanlığı / Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ destekli Diyalekt uygulamasının İngilizce öğretimi, öğrenimi ve öğretim ortamlarına etkisini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Nitel desende yürütülen bu araştırma, uygulamanın özellikle öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerini geliştirdiğini, hata odaklı geri bildirimlerle kalıcı öğrenmeyi desteklediğini ve bireyselleştirilmiş öğrenme yolları sunduğunu göstermektedir. Araştırma bulgularına göre öğretmenler, uygulamanın sunduğu otomatik değerlendirme ve takip kolaylığından memnun kalırken; dijital altyapı eksiklikleri ve öğretmenlerin dijital pedagojik yeterlik düzeyleri önemli sınırlayıcı unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, Diyalekt uygulaması pedagojik açıdan son derece etkili bulunmuş, ancak sistemin sürdürülebilirliği ve yaygınlaştırılması için dijital kapasitenin güçlendirilmesi ve öğretmen yeterliklerinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır (Sezer, 2023).

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, İngilizce eğitimi, Diyalekt

Bilmekten Deneyimlemeye: İlkokul Velilerine Yönelik Disiplinler Arası Deneyimsel Bir Grup Çalışmasının Katılımcı Görüşleriyle Değerlendirilmesi

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Selma AKAR

Haliç İlkokulu

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Fatma DAĞ

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların velileri ve diğer eğitim paydaşlarını da kapsayacak biçimde planlanmasını vurgulamaktadır. Modelde bu becerilerin yaşantılar yoluyla öğrenilebilir ve geliştirilebilir olması, velilere yönelik çalışmaların yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp aktif katılım ve deneyim temelli süreçlerle desteklenmesini önemli hâle getirmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, ilkokul velilerine yönelik okul ortamında yürütülen disiplinler arası ve deneyimsel altı oturumluk grup çalışmasını katılımcı görüşleri üzerinden değerlendirmektir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı betimsel bir değerlendirme çalışması olarak yapılandırılmıştır. Uygulama, gönüllü 12 anne ile haftada bir gün, yaklaşık 2,5 saatlik altı oturum hâlinde yürütülmüştür. Süreçte psikolojik danışma ve sosyal-duygusal öğrenme, temel nörobilimsel psikoeğitim, bedensel farkındalık, sanat temelli yaratıcı ifade, anlatısal çalışmalar ve ilişki-temas odaklı deneyimler bütünleştirilmiştir. Bu yapı, bilişsel, duygusal, bedensel, yaratıcı ve ilişkisel katılımı aynı öğrenme sürecinde buluşturması bakımından disiplinler arası yaklaşımın okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerindeki bir uygulama örneğini oluşturmaktadır. Katılımcılar ilişki ve temas odaklı bazı uygulamaları önce grup içinde deneyimlemiş; isteyen katılımcılara bunları evde çocuklarıyla uygulamaları önerilmiş ve sonraki oturumlarda deneyimler üzerine paylaşım yapılmıştır. Veriler, altı açık uçlu sorudan oluşan anonim katılımcı değerlendirme formu aracılığıyla toplanmış ve nitel içerik analiziyle incelenmiştir. Katılımcı yanıtlarının kodlanması ve benzer kodların bir araya getirilmesi sonucunda; kendine yönelme ve öz farkındalık, duygusal ve bedensel farkındalık, ebeveyn-çocuk ilişkisine algılanan yansımalar, deneyimsel ve grup temelli öğrenme ile uygulamanın sürdürülmesine ilişkin görüşler olmak üzere beş ana tema belirlenmiştir. Katılımcıların tamamı kendilerine ilişkin bir fark etme veya yeniden düşünme deneyimi ile duygu ya da beden farkındalığına yönelik katkı bildirmiş; 12 katılımcının 10'u çalışma deneyiminin çocuklarıyla ilişkilerine yansıdığına ilişkin somut örnekler vermiştir. Katılımcıların tamamı deneyimsel ve grup temelli çalışma biçimini olumlu değerlendirmiştir. Bulgular, farklı disiplin ve deneyim kanallarını bütünleştiren okul temelli veli çalışmalarının, velilerin kendileri ve ebeveynlik yaşantıları üzerine düşünmelerini destekleyen işlevsel bir öğrenme alanı oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: veli eğitimi, disiplinler arası yaklaşım, deneyimsel öğrenme, sosyal-duygusal öğrenme, öz farkındalık

Beyoğlu İlçesindeki Okullarda Şiddetin Türleri, Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi

Selviye GÖKÇE

Beyoğlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Tuğba ERTEKİN YAĞCI

Kübra BECERİKLİ

Özet

Bu araştırmanın amacı, Beyoğlu ilçesindeki okullarda yaşanan şiddet olaylarının türlerini, nedenlerini ve önlenmesine ilişkin rehber öğretmen görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Beyoğlu ilçesinde farklı okul türlerinde görev yapan 12 psikolojik danışman ve rehber öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda okullarda fiziksel, sözel, psikolojik ve dijital şiddet türlerinin görüldüğü belirlenmiştir. Özellikle akran zorbalığı, dışlama, lakap takma, alay etme ve sosyal medya kaynaklı siber zorbalık davranışlarının öğrenciler arasında yaygın olduğu görülmüştür. Katılımcılar okul şiddetinin nedenleri arasında aile tutumları, sosyal öğrenme, sosyal medya etkisi, şiddetin normalleşmesi, disiplin süreçlerinin yetersizliği ve okul iklimine ilişkin sorunları ön plana çıkarmıştır. Ayrıca katılımcılar, sosyal medya ve dijital ortamların öğrencilerin iletişim dili, davranışları ve akran ilişkileri üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Araştırmada rehber öğretmen ve psikolojik danışmanlar; okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesi, rehberlik çalışmalarının artırılması, empati ve değerler eğitimine ağırlık verilmesi, sosyal etkinliklerin artırılması ve güvenli okul ikliminin oluşturulmasının okul şiddetinin önlenmesinde önemli olduğunu ifade etmiştir. Araştırma sonuçlarının okul şiddetinin önlenmesine yönelik rehberlik hizmetleri, okul politikaları ve önleyici müdahale çalışmalarına katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: okul şiddeti, fenomenoloji, akran zorbalığı, okul iklimi, rehber öğretmen görüşleri

Maarif Modeli Işığında Üstün Yetenekliler Eğitimi: "Volunteer Hands" Proje Örneği

Seyhan PULLUKÇU

Fatih İslam Seçen Bilim ve Sanat Merkezi

Özet

Üstün yetenekli bireylerin yüksek bilişsel kapasitelerine karşın, sosyal-duygusal yetkinlikler, çevresel farkındalık ve küresel vatandaşlık becerilerinin somutlaştırıldığı uygulamalı öğretim modellerine gereksinim duyulması araştırmanın problem alanını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı; BİLSEM bünyesindeki 11-18 yaş grubu üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen "Volunteer Hands" uluslararası eTwinning projesini, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül ve değer odaklı ilkeleri bağlamında incelemektir. Projenin temel hedefi; 6 ülkeden 15 öğretmen ve 102 öğrencinin katılımıyla Proje Tabanlı Öğrenme, Sosyo-Duygusal Öğrenme ve disiplinler arası (Tarih, Coğrafya, Bilişim) yaklaşımları bütünleştirerek empati, toplumsal sorumluluk ve 21. yüzyıl okuryazarlıklarını geliştirmektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülen süreçte; uluslararası karma takımlar oluşturularak e-Güvenlik etiği doğrultusunda Web 2.0 ve yapay zekâ entegrasyonlu iş birlikçi ürünler (takvim, akrostiş şiir, proje şarkısı ve sanal sergi) üretilmiştir. Elde edilen bulgular; öğrencilerin teknolojiyi etik ve iş birlikçi boyutta kullanma yetkinliklerinin arttığını, akran etkileşimi yoluyla kültürel farkındalık, liderlik ve özgüven düzeylerinde nitel bir ilerleme kaydedildiğini göstermiştir. Sonuç olarak; disiplinler arası müfredat entegrasyonuyla kurgulanan bu yapının, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine anlamlı bir katkı sağladığı tespit edilmiştir. Tartışma boyutunda, üstün yetenekliler eğitiminde soyut değerler öğretiminin uluslararası dijital platformlar aracılığıyla eyleme dönüştürülmesinin öğretimsel etkinliği doğrulanmıştır. Bu bulgular ışığında; BİLSEM öğretim programlarında eTwinning projelerinin ders müfredatlarına doğrudan entegre edilmesi ve Maarif Modeli çıktılarının uluslararası iş birlikçi dijital uygulamalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: üstün yetenekliler eğitimi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, eTwinning projesi

İlkokulda Atasözü ve Deyim Öğretimine Yönelik Etkinlik Önerileri ve Sınıf İçi Uygulamalar

Songül KUZUCU
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Türkçenin zengin kültür mirasını oluşturan atasözü ve deyimler, öğrencilerin söz varlığını genişleterek anlama ve anlatma becerilerini geliştirmekte ve metinlerin anlaşılabilirliğini artırmaktadır. Ancak soyut nitelikleri gereği öğretimi zor konular arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, ilkokul düzeyinde 25 atasözü ve 25 deyimin çeşitli sınıf içi etkinlikler, teknoloji ve drama desteğiyle öğretilmesini sağlamak ve uygulanan tekniklerin öğrenme üzerindeki etkisini incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımlarından eylem araştırması deseniyle yürütülen bu çalışmaya, ilkokul düzeyinde 40 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Beş hafta süren uygulama sürecinde sesli ve etkileşimli okuma, ürün defteri tutma, "Heybemde Ne Var?" eğitsel oyunu, yaratıcı drama ile canlandırma, çizgi film/animasyon izleme, veli katılımı ve Wordwall platformu (çarkıfelek, rastgele kartlar, kutuyu aç) üzerinden teknoloji destekli oyunlaştırma teknikleri kullanılmıştır. Süreç boyunca her hafta uygulanan toplam 5 değerlendirme formu ve uygulama öncesi ile sonrasında gerçekleştirilen eşdeğer "Atasözleri ve Deyimleri" anketlerinin sonuçları karşılaştırılmıştır. Bulgular, görsel, işitsel, teknolojik ve dramaya dayalı etkinliklerin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine katkı sağladığını, sürece severek ve eğlenerek aktif katılımlarını artırdığını göstermiştir. Ayrıca "heybe" uygulaması ve etkinliklerin okuldaki diğer öğrenciler, öğretmenler ve veliler tarafından da ilgi görmesiyle hedeflenen farkındalığın geniş bir kitleye yayıldığı saptanmıştır. Etkinlik temelli, oyunlaştırılmış ve teknolojiyle desteklenmiş öğretim yöntemlerinin, ilkokul öğrencilerinin atasözü ve deyimleri kavrama düzeylerini artırdığı ve kalıcı öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: öğretim teknikleri, teknoloji destekli eğitim içerikleri, atasözü ve deyim öğretimi

Kültürel Metaforlarla Değerleri Anlamlandırmaya Yönelik Bir Durum Çalışması

Şebnem GÜRLER
Çorlu Bilim ve Sanat Merkezi
Mümine EREN
Süleymanpaşa İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Meltem AKDENİZLİ
Nihat Sami Banarlı Ortaokulu
Yıldız Aydın YILDIZ

Özet

Bu araştırmanın amacı, kültürel metafor ve dijital hikâye temelli bir öğrenme sürecinde ortaokul öğrencilerinin değerleri anlamlandırma, günlük yaşamlarıyla ilişkilendirme ve davranış niyetlerini ifade etme biçimlerini incelemektir. Uygulama, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Erdem-Değer-Eylem çerçevesiyle ilişkilendirilerek Türkçe eğitimi, kültürel aktarım ve dijital üretimi bir araya getirmektedir. Nitel durum çalışması desenindeki araştırma, 2025–2026 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Marmara Bölgesi'ndeki bir devlet ortaokulunda öğrenim gören, gönüllü katılım esasına göre belirlenen 10 kız ve 10 erkek olmak üzere 20 yedinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Beş haftalık uygulamada sabır, maharet, bilgelik, şefkat ve umut kavramları ele alınmıştır. Öğrenciler aile sohbetleri ve çevre gözlemleriyle günlük yaşamdan örnekler toplamış, bu örneklerden kültürel metaforlar üretmiş ve küçük gruplarda hikâyeler yazmıştır. Hikâyeler seslendirilerek dijital animasyonlara dönüştürülmüş, öğrenciler her haftanın sonunda yapılandırılmış yansıtıcı günlükler aracılığıyla süreci değerlendirmiştir. Veri toplamada uzman görüşleriyle geliştirilen, beş açık uçlu sorudan oluşan günlük formundan ve öğrenci hikâyelerinden yararlanılmıştır. Günlük yanıtları ve süreçte üretilen 20 hikâye metni açık kodlama ve betimsel analizle incelenmiş, kategorilere ilişkin frekanslar hesaplanmıştır. Uygulama öncesinde araştırma izinleri ve veli onamları alınmış, öğrenci kimlikleri anonimleştirilmiştir. Bulgulara göre, değerlerin yaşamla ilişkilendirilmesine yönelik 100 yanıtın %42'si kişisel yaşantılara, %34'ü çevresel gözlemlere ve %24'ü soyut açıklamalara dayanmaktadır. Değer tanımlarına ilişkin 100 yanıtın %45'i bağlamsal, %35'i metaforik ve %20'si yüzeysel niteliktedir. Değerlerin gelecekte nasıl uygulanacağına ilişkin yanıtların %37'si somut davranış planları içermektedir. Duygusal deneyimleri açıklayan 100 yanıtın %38'inde empati ve özdeşleşme, %34'ünde kendilik farkındalığı ifadeleri belirlenmiştir. Sonuçlar, kültürel metaforlarla desteklenen hikâye üretiminin, öğrencilerin değerleri yaşantısal örneklerle açıklayabildikleri ve kişisel anlamlar oluşturabildikleri bir öğrenme ortamı sunduğuna işaret etmektedir. Araştırma, değerler eğitiminin dil becerileri, aile katılımı ve dijital anlatıyla bütünleştirilmesine yönelik bir sınıf uygulaması sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: değerler eğitimi, kültürel metafor, dijital hikâye anlatımı, yansıtıcı günlük, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Disiplinler Arası Yaklaşım ile STEM Eğitimi: Yenilikçi Öğrenme Ortamlarının Oluşturulması

Tuğçe ŞAHİNOĞLU

Nurettin Topçu Anadolu Lisesi

Özet

Günümüzde bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı gelişmeler, öğrencilerin farklı disiplinlerden elde ettikleri bilgileri bir arada kullanabilmelerini ve gerçek yaşam problemlerine çözüm üretebilmelerini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda STEM (Fen Bilimleri, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) eğitimi, disiplinler arası yaklaşımı merkeze alan önemli bir eğitim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. STEM yaklaşımı, öğrencilerin farklı alanlardaki bilgi ve becerileri bütünleştirerek günlük yaşamla ilişkili problemlere yönelik özgün çözümler geliştirmelerini desteklemektedir. Bu çalışmanın amacı, disiplinler arası yaklaşım temelinde gerçekleştirilen STEM uygulamalarının öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği ve bilimsel süreç becerilerine katkısını ortaya koymaktır. STEM uygulamalarında öğrenciler öncelikle gerçek yaşamdan bir problem durumunu belirlemekte, bu problemi senaryo hâline getirerek somutlaştırmaktadır. Bu aşama BTHP olarak isimlendirilmektedir. Daha sonrasında bu probleme öğrencilerimizin grup olarak çözüm araması beklenmektedir. Öğrencilerin buldukları özgün çözüme ilişkin araştırma yapmaları ve bir prototip ürün ortaya koymaları gerekmektedir. Örneğin enerji verimliliği, mimari tasarım, bütçe planlaması, depremin büyüklüğünü ve nasıl hesaplandığını bulabilmek, ölçme ve alan hesaplama gibi problemlerde matematik; fen, teknoloji ve mühendislik alanlarıyla bütünleştirilebilmektedir. Bu şekilde soyut olarak öğrendikleri bilginin günlük yaşamda nasıl kullanıldığını gözlemleme fırsatı bulmaktadır. Disiplinler arası STEM uygulamalarının öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını artırdığı ve öğrenilen bilgilerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin grup içerisinde görev paylaşımı yapmaları, fikirlerini ifade etmeleri ve farklı çözüm yollarını değerlendirmeleri iletişim ve iş birliği becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca ders sonunda öğrenciler elde ettikleri formülleri soru çözümleriyle de desteklemektedir. Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin beceri temelli yaklaşımı ile STEM eğitiminin disiplinler arası yapısı arasındaki ilişki ele alınmaktadır. Sonuç olarak disiplinler arası STEM yaklaşımının, öğrencilerin bilgiyi yalnızca öğrenen değil, bilgiyi kullanarak yeni ürün ve çözümler geliştiren bireyler olmalarını destekleyen etkili bir öğrenme modeli olduğu söylenebilir. Bu şekilde öğrenme kalıcı hâle gelmektedir. STEM uygulamalarının farklı ders alanlarıyla bütünleştirilmesi, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmelerine ve karşılaştıkları problemlere yenilikçi çözümler üretebilmelerine önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: STEM, disiplinler arası yaklaşım, 21. yüzyıl becerileri, yenilikçi öğrenme

Öğrencilerin 7. Sınıf Rasyonel Sayılar Konusunda Kavram Yanılgılarının Tespit Edilmesi ve Giderilmesi

Yasin Emre CAN

Eyüpsultan Bilim ve Sanat Merkezi

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin rasyonel sayılar konusundaki kavram yanılgılarını tespit etmek ve bu yanılgıları Somut, Temsili ve Soyut (CRA) yaklaşımına dayalı olarak geliştirilen özgün etkinliklerle gidermektir. Araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı eş zamanlı açıklayıcı karma araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nicel boyutta ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen, nitel boyutta ise durum çalışması deseni uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesindeki bir devlet ortaokulunda öğrenim gören ve hazırbulunuşlukları denk olan 32 deney ve 32 kontrol grubu olmak üzere toplam 64 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Rasyonel Sayılar Akademik Başarı Testi, Kesirler Ön Öğrenme Testi, derecelendirmeli Parçalı Puanlama Rubriği (ICC = 0,921) ve Etkinlik Görüş Formu kullanılmıştır. Deney grubunda 4 hafta boyunca sanal ve fiziksel manipülatifleri içeren CRA etkinlikleri yürütülürken, kontrol grubunda geleneksel öğretim sürdürülmüştür. Ön testlerde gruplar arasında anlamlı fark bulunmazken [$t(62) = -1{,}452$, $p = 0{,}151$], son testte deney grubu lehine yüksek etki büyüklüğünde anlamlı fark saptanmıştır [$t(62) = -5{,}892$, $p < 0{,}001$, $d = 1{,}47$]. Karışık ANOVA analizinde Zaman × Grup ortak etkileşimi anlamlıdır [$F(1, 62) = 35{,}79$, $p < 0{,}001$, $\eta^2 = 0{,}37$]. Deney grubundaki toplam kavram yanılgısı sayısı %37,0 (327'den 206'ya) düşerken, kontrol grubunda bu düşüş %7,12'de kalmıştır. Deney grubunun akademik başarısında da son derece anlamlı bir artış elde edilmiştir [$t(62) = 9{,}85$, $p < 0{,}001$, $d = 2{,}45$]. Etkinlik Görüş Formundan elde edilen nitel bulgular, öğrencilerin matematik kaygılarının azaldığını ve kavramları ezberlemeden somutlaştırarak anlamlandırdıklarını göstermiştir. Sonuç olarak, CRA yaklaşımına dayalı öğretimin, rasyonel sayılardaki kavram yanılgılarını gidermede, akademik başarıyı artırmada ve duyuşsal gelişimi desteklemede geleneksel yönteme kıyasla üstün ve kalıcı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: rasyonel sayılar, kavram yanılgısı, CRA yaklaşımı, karma araştırma yöntemi, parçalı puanlama rubriği

"Dindar, Modern, İtaatkâr"dan "Yerli ve Millî"ye: Aşiret Mektebi Müfredatı ile Türkiye Maarif Modeli Arasında Bir Süreklilik Okuması

Yunus GÜLER

Güneşli Sınav Koleji

Özet

Benjamin C. Fortna'nın Sultan II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909) eğitim politikalarını tanımlarken kullandığı "dindar, modern, itaatkâr" üçlüsü, dönemin ideal Osmanlı bireyini inşa etme projesinin özünü ortaya koymaktadır: Dine bağlı, çağın bilgisine sahip ve devlete sadık bir tebaa yetiştirmek. Bu çalışma, aşiret çocuklarının eğitimi için kurulan Aşiret Mektebinin müfredatını bu üçlü çerçeve üzerinden okuma hedefindedir. Kur'ân-ı Kerim, Ulûm-ı Dîniyye ve Tecvid gibi dersler "dindarlığı"; Hesab, Hendese, İlm-i Eşya, Fransızca ve Resim gibi dersler "modernliği"; İlm-i Ahlâk, Cezâ Kanunnâme-i Hümâyun ve Usûl Defteri gibi dersler ise "itaatkârlığı" inşa etmeye yönelik unsurlar olarak sınıf sınıf incelenmektedir. Çalışmada bu üç eksenin İmparatorluğun farklı etnik ve coğrafi kökenden gelen öğrencilerini ortak bir dil, tarih ve ahlak zemininde buluşturarak merkeze bağlama stratejisinin bir aracı olduğu ileri sürülmektedir. Çalışmanın temel savı, bu stratejinin bugün uygulanmaya konulan "Türkiye Maarif Modeli"nin manevi değerler, güncel/evrensel bilgi ve toplumsal aidiyet-millî kimlik kapsamında karşılık bulan hedefleriyle yapısal bir süreklilik taşıdığıdır. "Dindar, modern, itaatkâr" bireyi hedefleyen Hamidiye Modeli ile "yerli, millî ve manevi değerlere bağlı" bireyi hedefleyen güncel model arasında, farklı tarihî bağlamlara rağmen ortak bir eğitim felsefesi damarı bulunmaktadır. Bununla birlikte işbu çalışmada, iki model arasındaki kopuşlar da görmezden gelinmemektedir ki özellikle "itaat" kavramının Hamidiye Döneminde doğrudan idari-dinî bir otoriteye bağlılık iken, günümüzde topluma ve millî değerlere aidiyet biçiminde yeniden kurgulandığı tartışılmaktadır. Bu bakımdan çalışma, tarihî bir eğitim kurumunu güncel bir politika tartışmasına taşıyarak Osmanlı'dan günümüze "istenen birey" tahayyülünün süreklilik ve kırılmalarını göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aşiret Mektebi, II. Abdülhamid, dindar-modern-itaatkâr, Türkiye Maarif Modeli, yerli ve millî eğitim

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Okul Kültürünün İnşasında Sanat ve Edebiyat: Okul Yöneticisinin Kültürel Liderlik Rolü

Zekeriya ÇAYHAN

Şehit Münir Alkan Fen Lisesi

Özet

Okul, akademik bilginin aktarıldığı bir eğitim kurumu olmanın ötesinde değerlerin, sembollerin, geleneklerin ve ortak anlamların üretildiği sosyal ve kültürel bir yapıdır. Sanat ve edebiyat ise estetik duyarlılığın geliştirilmesi, kültürel mirasın aktarılması, ortak değerlerin oluşması ve öğrencilerin okul yaşamına etkin katılımının desteklenmesi bakımından önemli imkânlar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul kültürünün inşasında sanat ve edebiyatın işlevini okul yöneticisinin kültürel liderlik rolü bağlamında incelemek ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin bütüncül eğitim anlayışı doğrultusunda sanat ve edebiyat temelli okul kültürünün geliştirilmesine yönelik kavramsal bir çerçeve ortaya koymaktır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın dokümanlarını Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin ilgili resmî metinleri ile okul kültürü, kültürel liderlik, sanat ve edebiyat eğitimi alanlarında yayımlanmış ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Araştırma amacıyla doğrudan ilişkili dokümanlar amaçlı olarak belirlenmiş; elde edilen veriler tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir. Analiz sonucunda bulgular; kültürel liderlik, sanat ve edebiyatla zenginleştirilmiş okul yaşamı, katılım ve kültürel üretim, estetik duyarlılık ve ortak değerler ile kurumsallaşma ve sürdürülebilir okul kültürü olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Bulgular, sanat ve edebiyatın okul kültürüne katkısının yalnızca gerçekleştirilen etkinliklerin sayısı ve çeşitliliğiyle sınırlı olmadığını göstermektedir. Bu etkinliklerin okulun gündelik yaşamıyla bütünleşmesi, öğrenci ve öğretmenlerin aktif katılımına imkân vermesi, ve süreklilik kazanması öne çıkan unsurlardır. İncelenen dokümanlarda okul yöneticisinin sanatsal ve edebî faaliyetleri desteklemesi, uygun ortamlar oluşturması, kültürel miras ile güncel sanatsal üretimler arasında bağ kurulmasını teşvik etmesi ve uygulamaların kurumsallaşmasına öncülük etmesi kültürel liderlik bağlamında önemlidir. Çalışmada ulaşılan temalar arasındaki ilişkiden hareketle "Kültür Üreten Okul" kavramsal modeli önerilmiştir. Model; kültürel liderlikle desteklenen sanat ve edebiyat deneyimlerinin katılım, ortak deneyim ve kültürel üretim yoluyla estetik duyarlılık, ortak değerler ve aidiyet gelişimini destekleyerek sürdürülebilir okul kültürüne katkı sağlayabileceği düşüncesine dayanmaktadır. Bu doğrultuda okul yöneticisinin, sanat ve edebiyatı dönemsel etkinliklerin ötesine taşıyarak okul yaşamının sürekli bir bileşenine dönüştüren kültürel bir lider olarak konumlandırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul kültürü, kültürel liderlik, sanat ve edebiyat, okul yöneticisi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metinleri

Başöğretmen Dr. Yıldız YENEN AVCI

Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Serbest okuma metinleri, ders kitaplarında ünite veya temanın sonunda bulunan, öğrencilere okuma sevgisini ve alışkanlığını kazandırmayı amaçlayan yardımcı materyallerdir. Öğretmenin yönlendirmesini ve etkinlik yapmasını gerektirmeyen bu materyaller, temayla ilişkili olması durumunda öğrencilere kazandırılmak istenen konuyu pekiştirme işlevini yerine getirirler. Bu çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanmış olan Türkçe ders kitapları serbest okuma metinleri bakımından incelenmiştir. Araştırmada serbest okuma metinlerinin ilişkili olduğu temayı destekleme durumu ile bu metinlerin hangi edebî türlerde olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışma doküman incelemesi modelindedir. Veriler 2026-2027 yılında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına karar verilen Türkçe ders kitaplarından elde edilmiş; betimsel analizle çözümlenmiştir. Araştırmada toplam 18 okuma parçası incelenmiştir. 5. sınıf ders kitabında serbest okuma metni "Okuma Keyfi" olarak geçmektedir. Kitaptaki metinlerin 4'ü uyumlu, diğerleri ise uyumsuz (f=1) ve kısmen uyumlu (f=1) özellik taşımaktadır. Edebî tür bakımından kitapta şiir (f=2), hikâye (f=2), anı (f=1) ve söyleşi (f=1) bulunmaktadır. 6. sınıf ders kitabında serbest okuma metni "Okumak Gibisi Yok!" ifadesiyle karşılanmaktadır. Kitaptaki metinlerin 5 tanesi uyumlu, 1'i ise uyumsuzdur. Kitapta şiir (f=2), fabl (f=1), söyleşi (f=1), deneme (f=1) ve biyografi (f=1) türüne yer verilmiştir. 7. sınıf ders kitabında "Serbest Okuma Metni" olarak ifade edilen okuma parçalarının temalarla uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Metin türü bakımından kitapta şiir (f=3), anı (f=1), makale (f=1) ve deneme (f=1) bulunmaktadır. Genel değerlendirmeye bakıldığında ise ortaokul ders kitaplarında bulunan serbest okuma metinlerinin önemli bir kısmının (%83,33) temayla uyumlu, %5,56'sının kısmen uyumlu, %11,11'inin ise uyumsuz olduğu; kitaplarda 8 farklı metin türünün kullanıldığı, bu türler içinde en fazla şiire (f=7) yer verildiği ortaya konulmuştur. Kitaplardaki diğer türler ise hikâye (f=2), deneme (f=2), anı (f=2), söyleşi (f=2), fabl (f=1), makale (f=1) ve biyografi (f=1)'dir.

Sonuç olarak incelenen kitaplarda serbest okuma metinlerine karşılık gelen farklı ifadelerin de kullanıldığı, metinlerin önemli bir kısmının ünite/temalarla uyumlu olduğu, edebî tür bakımından en çok şiire yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Ortaokul Türkçe ders kitapları, serbest okuma metni, edebî tür, tema/ünite ile metin uyumu*

Yazar Dizini

Abdullah AKTÜRKOĞLU (s. 61)	Dr. Ergün TANLAK (s. 44)
Adile CESUR (s. 63)	**Doç. Dr. Erol SÜZÜK** (s. 27)
Ahmet ÖZÇELİK (s. 64)	**Doç. Dr. Ertuğrul Selçuk GÜLDÜLER** (s. 61)
Prof. Dr. Ali ERYILMAZ (s. 28)	Esin ESEN (s. 73)
Dr. Ata BAYOĞLU (s. 39)	Fatih GÜCÜYETER (s. 74)
Ayşe KARA AYDIN (s. 65)	Fatma BASKIN (s. 28)
Bilim Uzmanı Ayşe KARA AYDIN (s. 66)	Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Fatma DAĞ (s. 86)
Dr. Ayşe Ulya ÖZEK (s. 40)	Fatma DEMİRCİ (s. 45)
Ayşe ZEYBEK (s. 29)	Fatma Esra ATAMAN (s. 75)
Aziz ZORLU (s. 68)	Fatma NAMLIOĞLU (s. 76)
Dr. Bahar YAKUT ÖZEK (s. 41)	Dr. Feyza APAYDIN ÖZDEMİR (s. 46)
Beyzanur ÇELİK (s. 69)	Gülçin ÖZYALÇIN (s. 80)
Doç. Dr. Bilal ELBİR (s. 37, 38)	**Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK** (s. 29, 35)
Dr. Öğr. Üyesi Buket KARADAĞ (s. 42, 57)	Güler KIZILAY (s. 77)
Büşra Aybüke GÖÇEN KARSLI (s. 70)	Gülşah PABUÇÇU (s. 69)
Büşra KALDIRIM (s. 71)	**Prof. Dr. Hamza Yaşar OCAK** (s. 27)
Cemile Azra KÖSEOĞLU (s. 57)	Öğr. Gör. Dr. Harun İsmail İNCEKARA (s. 47)
Ceyda ÖZDOĞAN (s. 57)	**Prof. Dr. Hatice Gülru YÜKSEL** (s. 33)
Doğuhan Murat YÜCEL (s. 72)	**Prof. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ** (s. 30, 31, 32)
Prof. Dr. Duygu UÇGUN (s. 26)	Hülya NARSAP (s. 78)
Ebru AYDIN (s. 61)	Uzm. Psk. Hüseyin ŞAHİN (s. 68)
Dr. Elif ATALAY (s. 39, 43)	İrem DEMİRKAN (s. 33)
Elif BAŞYİĞİT (s. 35)	Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI (s. 48)
Elifsu ÇAKICI (s. 57)	Doktora Öğrencisi Kadriye GÜRDAĞ (s. 30, 31, 32)
Uzman Öğretmen Eren TUNCEL (s. 66)	Kübra BECERİKLİ (s. 87)

Dr. Kübra ERTÜRK (s. 49)	Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen Selma AKAR (s. 86)
Leyla TEPECİK (s. 78)	Selviye GÖKÇE (s. 87)
Prof. Dr. Mehmet GÜROL (s. 34)	Dr. Sevda KIR (s. 56)
Meltem AKDENİZLİ (s. 90)	Seyhan PULLUKÇU (s. 88)
Arş. Gör. Mervenur GÜNGÖR (s. 42)	Simge YAMAN (s. 57)
Mesut KOŞMAZ (s. 79)	Songül KUZUCU (s. 89)
Metin BORAHAN (s. 80)	Sümeyye DOĞAN (s. 58)
Muhammed Ege SEVİNÇ (s. 65)	Şebnem GÜRLER (s. 90)
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇİNİCİ (s. 50)	Arş. Gör. Şeyma ÇAKAR (s. 42)
Arş. Gör. Dr. Mülkiye Ezgi İSKENDER TOPALOĞLU (s. 43)	Tuğba ERTEKİN YAĞCI (s. 87)
Mümine EREN (s. 90)	Tuğçe ŞAHİNOĞLU (s. 91)
Dr. Nigar KÖÇER (s. 51)	Türker SEZER (s. 67)
Nur TAŞCI (s. 82)	Dr. Uğur AKBULUT (s. 27)
Nurhan YİĞİT KARA (s. 81)	Psk. Dan. Umut ARSLAN (s. 68)
Dr. Orhan YILMAZ (s. 52, 53)	Dr. Vecihe SOLMAZ (s. 45, 59)
Ömer ERDEMİR (s. 83)	Dr. Volkan Alparslan KILIÇ (s. 58)
Dr. Özge ÖZDEMİR AYLA (s. 51)	Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Zehra SALIKUTLUK YILDIZ (s. 60)
Rabia Betül TAŞKIN (s. 67)	Yasin Emre CAN (s. 92)
Sahibe KADIOĞLU (s. 34)	Yıldız Aydın YILDIZ (s. 90)
Dr. Öğr. Üyesi Seda USTA GEZER (s. 54)	Başöğretmen Dr. Yıldız YENEN AVCI (s. 95)
Bilim Uzmanı Sefa ÇİÇEK (s. 84)	Yunus GÜLER (s. 93)
Sefa SEZER (s. 85)	Yusuf AYDIN (s. 38)
Dr. Selahattin GÖLBAŞI (s. 55)	Zekeriya ÇAYHAN (s. 94)
Prof. Dr. Selhan ÖZBEY (s. 29, 35)	Dr. Zeynep AMANET ARAZ (s. 62)
Prof. Dr. Selim EMİROĞLU (s. 36)	Zübeyde GÜNER (s. 53)